

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBA

Muitinės departamentui prie Lietuvos Respublikos
finansų ministerijos
muitine@cust.lt

2013-08-16

Nr. 4-01-5010

IŠVADA DĖL MUITINĖS DEPARTAMENTO PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (Žin., 2002, Nr. 57-2297) 6 straipsniu ir Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 (Žin., 2002, Nr. 98-4339), atliko korupcijos rizikos analizę Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – MD) veiklos srityse:

1. Teritorinių muitinių padalinių muitinės postų veikla, vykdamt muitinį patikrinimą.
2. Viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo kontrolės srityje.

Korupcijos rizikos analizės atlikimo pagrindas: sprendimai nurodyti 2013 m. sausio 18 d. rašte Nr. 4-01-442 ir 2013 m. vasario 26 d. rašte Nr. 4-01-1345.

Korupcijos rizikos analizę atliko: STT Korupcijos prevencijos valdybos Korupcijos rizikos skyriaus viršininko pavaduotojas Ryšardas Burda.

Korupcijos rizikos analizė pradėta: 2013 m. kovo 1 d.

Korupcijos rizikos analizė baigta: 2013 m. rugpjūčio 16 d.

MD nurodytose veiklos srityse korupcijos rizikos analizė atliekama pirmą kartą.

Analizuotas nuo 2008 – 2013 metų laikotarpis.

KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS TURINYS

1. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI	3
2. TERITORINIŲ MUITINIŲ PADALINIŲ MUITINĖS POSTŲ VEIKLA, VYKDANT MUITINĮ PATIKRINIMĄ	5
2.1. Teritorinių muitinių veiklos organizavimo bendroji apžvalga	5
2.2. Teritorinių muitinių kelio postų nuostatų ir vidaus darbo taisyklių ir veiklos organizavimo analizė.....	12
2.2.1. Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų, Lavoriškių, Raigardo bei Šalčininkų kelio postų nuostatų analizė	12
2.2.2. Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų, Lavoriškių, Raigardo bei Šalčininkų kelio postų vidaus darbo taisyklių analizė	14
2.2.3. Susipažinimas su Medininkų muitinės posto veiklos organizavimu	16
2.2.4. Susipažinimas su Šalčininkų muitinės posto veiklos organizavimu.....	18
2.2.5. Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) kelio posto ir Kybartų kelio posto nuostatų analizė	21
2.2.6. Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) ir Kybartų kelio postų vidaus darbo taisyklių analizė.....	22
2.2.7. Susipažinimas su Kybartų muitinės posto veiklos organizavimu.....	22
2.2.8. Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto ir Panemunės kelio posto nuostatų analizė	24
2.2.9. Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos ir Panemunės kelio postų vidaus darbo taisyklių analizė.....	25
2.2.10. Susipažinimas su Panemunės muitinės posto veiklos organizavimu.....	26
2.2.11. Klaipėdos teritorinės muitinės antikorpucinių priemonių vertinimas.....	29
2.2.12. Pavyzdinių muitinės kelio postų nuostatų vertinimas.....	33
3. VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO KONTROLĖS SRITIS	34
3.1. MD Supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių analizė.....	34
3.2. Viešųjų pirkimų vykdymo ir organizavimo kontrolės kriterijų analizė.....	35
3.3. Sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugų viešųjų pirkimų analizė	38
3.3.1. Viešojo pirkimo dėl sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugų pirkimų ir susijusių aplinkybių chronologinė analizė:	38
3.4. Sprendimų, priimtų viešųjų pirkimų dėl sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugos 2008–2012 m. laikotarpiu, analizė.....	43
3.4.1. Dėl viešųjų pirkimų „Sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugos“ supaprastinto atviro konkurso būdu organizavimo ir vykdymo.....	43
3.4.2. Dėl F tipo muitinės sandėlio savininko teisių ir pareigų perdavimo	44
4. MOTYVUOTOS IŠVADOS	45
4.1. Dėl teritorinių muitinių padalinių muitinės postų veiklos, vykdančių muitinį tikrinimą:	45
4.2. Dėl viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo kontrolės srities:	48
5. PASIŪLYMAI	50
1 PRIEDAS	52
2 PRIEDAS	55
3 PRIEDAS	59
4 PRIEDAS	61
5 PRIEDAS	68
6 PRIEDAS	70
7 PRIEDAS	74

1. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI

Korupcijos rizikos analizės tikslas:

1. Nustatyti ir įvertinti korupcijos rizikas teritorinių muitinių padalinių muitinės postų veikloje, vykdant muitinį patikrinimą, ir pateikti rekomendacijas, siekiant mažinti korupcijos pasireiškimo galimybes vykdant muitinį patikrinimą.

2. Nustatyti ir įvertinti korupcijos rizikas viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo kontrolės srityje ir pateikti rekomendacijas, siekiant mažinti korupcijos pasireiškimo galimybes vykdant viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo kontrolę.

Korupcijos rizikos analizės uždaviniai:

1. Išanalizuoti muitinės postų veiklą reglamentuojančius teisės aktus.
2. Įvertinti muitinės postų veiklos organizavimą.
3. Išanalizuoti MD prie FM vykdomus transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugų viešuosius pirkimus ir jų įgyvendinimą.
4. Išanalizuoti kaip vykdomas viešųjų pirkimų organizavimas ir vykdymo kontrolė.

Korupcijos rizikos analizės objektas:

1. Viešojo ir vidaus administravimo santykiai, susiklostantys vykdant muitinės procedūras.
2. Viešojo ir vidaus administravimo santykiai, susiklostantys Muitinės departamentui vykdant viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo kontrolę.

Korupcijos rizikos analizės subjektas: Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir jo teritoriniai padaliniai.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai: dokumentų analizė, muitinės postų veiklos organizavimo stebėjimas, pokalbiai su Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pareigūnais.

Atliekant korupcijos rizikos analizę įvertinti:

1) Lietuvos Respublikos įstatymai, reglamentuojantys muitinės ir valstybės sienos apsaugos institucijų veiklą, Teritorinių muitinių viršininkų įsakymai, kuriais buvo patvirtinti muitinės postų nuostatai ir muitinės postų vidaus darbo taisyklės, Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos direktoriaus įsakymai, Pasienio kontrolės punktų veiklos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. vasario 2 d. nutarimu Nr. 126 „Dėl pasienio kontrolės punktų veiklos taisyklių patvirtinimo“, Pasienio kelio nuostatai, muitinės kelio posto vidaus darbo taisyklės, UAB „Ekskomisarų biuras“, teikiančios transporto priemonių, kertančių Lietuvos Respublikos valstybės sieną tarptautiniuose kelių pasienio kontrolės punktuose palaukimo eilių formavimo, registravimo ir reguliavimo paslaugas, pareiginės instrukcijos (detaliau žr. 1 priedą);

2) faktinis muitinės posto veiklos organizavimas vykdant muitinį patikrinimą Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų ir Šalčininkų, Kauno teritorinės muitinės Kybartų, Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės muitinės postuose.

3) analizuojant viešųjų pirkimų **organizavimo ir vykdymo kontrolės sritis** buvo vertinami teisės aktai reglamentuojantys, prekių ir paslaugų viešųjų pirkimų planavimą, organizavimą ir atlikimą, Kauno apygardos teismo sprendimai, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros dokumentai dėl viešojo pirkimo dėl sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugų pirkimų, Viešųjų pirkimų tarnybos dokumentai (detaliau žr. 5 priedą).

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos muitinės struktūrą, padalinių gausą ir muitinės postų didelį kiekį ir jų rūšių įvairumą (žr. 3 priedą), analizuojant teritorinių muitinių padalinių muitinės postų veiklą, vykdant muitinį patikrinimą, buvo pasirinkti keli muitinės kelių postai besiribojantis su Rusijos Federacija ir Baltarusijos Respublika. Šį pasirinkimą paskatino 2012 metų gruodžio 5 d. 21 Medininkų kelio posto korupcine veikla įtariamų muitinės pareigūnų sulaikymas¹.

Korupcijos analizės išvados padarytos remiantis nurodytų dokumentų ir duomenų analize. Jeigu MD prašomų pateikti dokumentų ir duomenų nepateikė, buvo laikoma, kad jų nėra.

¹ http://www.cust.lt/web/guest/naujienos/aktualijos/aktualija?p_p_id=EXT_WPLISTALLNEWS&p_p_lifecycle=0&_EXT_WPLISTALLNEWS_obj_id=0922a1af803de086

2. TERITORINIŲ MUITINIŲ PADALINIŲ MUITINĖS POSTŲ VEIKLA, VYKDANT MUITINIŲ PATIKRINIMĄ

2.1. Teritorinių muitinių veiklos organizavimo bendroji apžvalga

Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo (Žin., 2000, Nr. 42-1192; Nr. 92 (toliau – PKP) veiklos teisinį režimą pagal savo kompetenciją įgyvendina -2850) 24 straipsnio „Pasienio kontrolės punktų veiklos teisinis režimas“ 1 d. nustato, kad Pasienio kontrolės punktų Valstybės sienos apsaugos tarnyba, muitinė ir kitos patikrinimą atliekančios institucijos. Šio straipsnio 2 d. nustato, kad PKP veiklos taisykles patikrinimą atliekančių valstybės institucijų teikimu tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo 24 straipsnio 3 d. - PKP teritorijos ribas nustato Valstybės sienos apsaugos tarnyba ir Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, derindami su kitomis patikrinimą atliekančiomis valstybės institucijomis bei ūkio subjektu, kurio teritorijoje steigiamas šis punktas. Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo 25 straipsnis „Patikrinimas, atliekamas pasienio kontrolės punktuose“ nustato, kad PKP pagal savo kompetenciją patikrinimą atlieka Valstybės sienos apsaugos tarnyba (toliau – VSAT), muitinė ir kitos valstybės institucijos. Patikrinimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir (ar) jos įgaliotos valstybės institucijos.

Valstybės sienos apsaugos tarnybai Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo (Žin., 2000, Nr. 92-2848; 2007, Nr. 12-491; 2012, Nr. 122-6124) 5 str. pavesta užtikrinti asmenų ir transporto priemonių, kertančių valstybės **sieną kontrolę, PKP režimą, viešąją tvarką** ir kitas nustatytas teisėtvarkos funkcijas pasienio ruože, o Vyriausybės 2002 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. 763 pavesta koordinuoti tikrinimus atliekančių valstybės institucijų ir įstaigų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų bei ūkio subjektų, teikiančių paslaugas, susijusias su PKP atliekamais tikrinimais veiklą.

Vadovaujantis PKP veiklos taisyklių, patvirtintų Vyriausybės 2001 m. vasario 2 d. nutarimu Nr. 126 „Dėl Pasienio kontrolės punktų veiklos taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 12-346), 34 punktu į Lietuvą atvykstančias transporto priemones į PKP teritoriją įleidžia ir tikrinimus pirmieji atlieka VSAT pareigūnai. Manytina, kad tokia pati tvarka PKP taisyklių 34 punkte nustatytais atvejais turėtų būti taikoma ir išleidžiant iš PKP teritorijos, nes VSAT pareigūnai priešingu atveju, negalėtų užtikrinti ir kontroliuoti VSAT viršininko patvirtinto Asmenų, vykstančių į darbą, mokymo įstaigą ir grįžtančių iš jų, kurie į pasienio kontrolės punktus, esančius prie automobilių kelių, įleidžiami ir tikrinami be eilės, sąrašo, kurio sudarymo tvarka nustatyta pagal Asmenų, vykstančių į darbą, mokymo įstaigą ir grįžtančių iš jų, kurie į pasienio kontrolės punktus, esančius prie automobilių kelių, įleidžiami ir tikrinami be eilės, sąrašo sudarymo

taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2002 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 131, (2002, Nr. 31-1185, 2013, Nr. 67-3359).

Be to, VSAT pareigūnai, vadovaudamiesi Sienos kontrolės nuostatų, patvirtintų VSAT vadovo 2012 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 4-116 (Žin., 2012, Nr. 21-988), skyriaus „Asmenų ir transporto priemonių, kertančių valstybės sieną, bei gabenamų krovinių jonizuojančiosios spinduliuotės lygio kontrolės“ tvarka, privalo pirmieji neleisti atvykti ir išvykti per valstybės sieną skleidžiantiems padidintą jonizuojančiąją spinduliuotę asmenims, transporto priemonėms, gyvūnams, prekėms (daiktams), gabenamiems kroviniams, jeigu nepateikiami minėtų medžiagų teisėtą gabenimą patvirtinantys dokumentai, bei vykdydami funkcijas minėtų Nuostatų apraše „Patikrinimai kertant sieną autokelių PKP“ VSAT privalo vykdyti užduotis „Įleidimas į PKP“ ir „Išleidimas iš PKP“.

Asmenų, vykstančių į darbą, mokymo įstaigą ir grįžtančių iš jų, kurie į pasienio kontrolės punktus, esančius prie automobilių kelių, įleidžiami ir tikrinami be eilės, sąrašo sudarymo taisyklėmis įgyvendinamas PKP veiklos taisyklių 37.7 punktą, kuris nustato, kad į pasienio kontrolės punktus, esančius prie automobilių kelių, įleidžiami ir tikrinami be eilės vykstantys į darbą, mokymo įstaigą ir grįžtantys iš jų asmenys, kurių sąrašą sudaro Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka (toliau – sąrašas), kiti asmenys, kuriems tokia teisė suteikta Lietuvos Respublikos įstatymų ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų.

Patekimo į PKP, esančius prie automobilių kelių, taisyklėse, patvirtintose VSAT vadovo ir Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2001 m. liepos 20 d. įsakymu Nr. 137/436, nustatyta, tik PKP teritorijoje dirbančių institucijų ir ūkio subjektų darbuotojų bei kitų asmenų, nekertančių valstybės sienos, patekimo į PKP, esančius prie automobilių kelių, tvarka. Minėtos taisyklės galėtų būti papildytos ir kitų asmenų įleidimo ir tikrinimo be eilės tvarka, nes vadovaujantis minėtų taisyklių 9 punktu VSAT pareigūnai, užtikrinami PKP režimą, kontroliuoja asmenis ir transporto priemones, įeinančius ar įvažiuojančius į PKP, bei asmenų, transporto priemonių judėjimą PKP teritorijoje, ir tarnybos tikslais ar saugumo sumetimais gali apriboti įėjimą ar įvažiavimą į tam tikrą PKP teritorijos dalį. Atsižvelgiant į tai, kad VSAT pareigūnai Sienos kontrolės nuostatų skyriaus „Asmenų ir transporto priemonių, kertančių valstybės sieną, bei gabenamų krovinių jonizuojančiosios spinduliuotės lygio kontrolės“ nustatyta tvarka, privalo pirmieji neleisti atvykti ir išvykti per valstybės sieną skleidžiantiems padidintą jonizuojančiąją spinduliuotę asmenims, transporto priemonėms, gyvūnams, prekėms (daiktams), gabenamiems kroviniams, jeigu nepateikiami minėtų medžiagų teisėtą gabenimą patvirtinantys dokumentai, tokiu atveju VSAT pareigūnai vykdydami minėtų Sienos kontrolės nuostatų skyriaus „Patikrinimai kertant sieną autokelių PKP“ numatytas funkcijas privalėtų vykdyti užduotis „Įleidimas į PKP“ ir „Išleidimas iš PKP“ visuose tarptautiniuose automobilių kelių PKP.

PKP veiklos taisyklių 13 punkte yra nustatytos muitinės pareigūnų atsakomybės ribos².

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2010 m. liepos 14 d. nutarimu Nr. 1044 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 829 „Dėl komisijos valstybės ekonominės bei finansinės kontrolės ir teisėsaugos institucijų bendradarbiavimui koordinuoti sudarymo ir nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“, (Žin., 2010, Nr. 87-4601) paskyrė Muitinės departamentą prie Finansų ministerijos (toliau – Muitinės departamentas) kovai su akcizais apmokestinamų prekių neteisėtu disponavimu ir kontrabanda koordinuojančia institucija ir įpareigojo ekonominės bei finansinės kontrolės ir teisėsaugos institucijas derinti su Muitinės departamentu veiklą, susijusią su kovos su akcizais apmokestinamų prekių neteisėtu disponavimu ir kontrabanda, ir teikti Muitinės departamentui informaciją, būtiną šiame punkte nurodytai veiklai koordinuoti.

Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo³ (Žin., 2004, Nr. 73- 2517) 18 str. 1 dalis nustato, kad muitinės posto darbo organizavimo tvarką nustato teritorinės muitinės viršininkas. Teritorinės muitinės viršininkas tvirtina jo teritorijoje esančių muitinės postų nuostatus (posto uždaviniai, funkcijos, teisės, struktūra ir darbo organizavimas) ir vidaus darbo taisykles. Šiais pagrindiniais teisės aktais reglamentuojamas muitinės funkcijų realizavimas kiekviename muitinės poste.

Tačiau skirtingi teisės aktai nevienodai apibūdina muitinės funkcijas (žr., žemiau esančią lentelę).

PKP taisyklių 13 punktas	Muitinės įstatymo 9 str. „Muitinės funkcijos“
13.1. tikrina prekes (daiktus), dokumentų atitiktį ir galiojimą, transporto priemones, asmenis	nėra atitiktens

² Muitinės funkcijos:

- 1) tikrina prekes (daiktus), dokumentų atitiktį ir galiojimą, transporto priemones, asmenis (keleivius), jų gabenamą bagažą ir kitus daiktus, siekdami įsitikinti, ar laikomasi įstatymų ir kitų teisės aktų, už kurių įgyvendinimą atsako muitinė;
- 2) kviečia nustatytą tvarką į patikrinimo vietą kitų patikrinimą atliekančių institucijų darbuotojus;
- 3) reikalauja muitiniam tikrinimui būtinos informacijos;
- 4) atlieka pateiktų dokumentų muitinį įforminimą;
- 5) atlieka kontrolinius matavimus, plombuoja transporto priemones, kuriomis gabenamos prekės (daiktai), taip pat šių prekių saugojimo vietas, žymi prekes jų identifikavimą lengvinančiais ženklais, ima prekių mėginius;
- 6) kontroliuoja pagal kompetenciją asmenų ir transporto priemonių judėjimą pasienio kontrolės punkto teritorijoje;
- 7) teisės aktų nustatyta tvarka renka mokesčius ir rinkliavas;
- 8) įstatymų nustatyta tvarka atlieka asmens apžiūrą;
- 9) įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka taiko administracinio poveikio priemones;
- 10) teikia informaciją apie muitos režimą keleiviams, vykstantiems per valstybės sieną;
- 11) vykdo kitas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

³ Muitinės įstatymo 9 straipsnis labai plačiai apibrėžia muitinės funkcijas:

- „1) muitinės priežiūros priemonėmis užtikrinti muitų teisės aktų įgyvendinimą;
 - 2) administruoti importo ir eksporto muitus ir kitus muitinės administruojamus importo ir eksporto mokesčius;
 - 3) kontroliuoti bendrojo muitų tarifo, muitų ir kitų muitinės administruojamų mokesčių bei jų lengvatų, taip pat muitų teisės aktų nustatytų importo, eksporto ir tranzito draudimų bei apribojimų taikymą;
 - 4) atlikti muitų teisės aktų pažeidimų prevenciją ir tyrimą;
 - 5) vykdyti kriminalinę žvalgybą su muitinės veikla susijusioms nusikalstamoms veikoms nustatyti ir atlikti šių veikų ikiteisminį tyrimą;
 - 6) tvarkyti prekių importo ir eksporto bei prekybos su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis narėmis statistiką;
 - 7) tikrinti Lietuvos Respublikos muitų teritorijoje savo veiklą vykdančių asmenų ūkinę komercinę veiklą, jos apskaitą, su muitų teisės aktų taikymu susijusią finansinę atskaitomybę.
2. Muitinė atlieka kitas Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytas muitinės funkcijas.
3. Teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka muitinei gali būti pavesta atlikti kitų valstybės institucijų funkcijas.“

PKP taisyklių 13 punktas	Muitinės įstatymo 9 str. „Muitinės funkcijos“
(keleivius), jų gabenamą bagažą ir kitus daiktus, siekdami įsitikinti, ar laikomasi įstatymų ir kitų teisės aktų, už kurių įgyvendinimą atsako muitinė	
13.2. kviečia nustatytą tvarka į patikrinimo vietą kitų patikrinimą atliekančių institucijų darbuotojus	nėra atitikmens
13.3. reikalauja muitiniam tikrinimui būtinos informacijos	nėra atitikmens
13.4. atlieka pateiktų dokumentų muitinį įforminimą	nėra atitikmens
13.5. atlieka kontrolinius matavimus, plombuoja transporto priemones, kuriomis gabenamos prekės (daiktai), taip pat šių prekių saugojimo vietas, žymi prekes jų identifikavimą lengvinančiais ženklais, ima prekių mėginius	nėra atitikmens
13.6. kontroliuoja pagal kompetenciją asmenų ir transporto priemonių judėjimą pasienio kontrolės punkto teritorijoje; <i>(dubliuoja funkcija, ją atlieka VSAT)</i>	nėra atitikmens
13.7. teisės aktų nustatyta tvarka renka mokesčius ir rinkliavas	2) administruoti importo ir eksporto muitus ir kitus muitinės administruojamus importo ir eksporto mokesčius; 3) kontroliuoti bendrojo muitų tarifo, muitų ir kitų muitinės administruojamų mokesčių bei jų lengvatų, taip pat muitų teisės aktų nustatytų importo, eksporto ir tranzito draudimų bei apribojimų taikymą; 6) tvarkyti prekių importo ir eksporto bei prekybos su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis narėmis statistiką;
13.8. įstatymų nustatyta tvarka atlieka asmens apžiūrą	nėra atitikmens
13.9. įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka taiko administracinio poveikio priemones	4) atlikti muitų teisės aktų pažeidimų prevenciją ir tyrimą; 5) vykdyti kriminalinę žvalgybą su muitinės veikla susijusioms nusikalstamoms veikoms nustatyti ir atlikti šių veikų ikiteisminį tyrimą
13.10. teikia informaciją apie maito režimą keleiviams, vykstantiems per valstybės sieną	nėra atitikmens
13.11. vykdo kitas Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas	2. Muitinė atlieka kitas Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytas muitinės funkcijas. 3. Teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka muitinei gali būti pavesta atlikti kitų valstybės institucijų funkcijas. 4. Teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka kai kurias muitinės funkcijas gali būti pavesta atlikti kitoms valstybės institucijoms ar įstaigoms.
(galėtų būti priskirti 13.1, 13.4-13.5	1) muitinės priežiūros priemonėmis užtikrinti maitų

PKP taisyklių 13 punktas	Muitinės įstatymo 9 str. „Muitinės funkcijos“
punktai)	teisės aktų įgyvendinimą;
nėra atitikmens	7) tikrinti Lietuvos Respublikos muitų teritorijoje savo veiklą vykdančių asmenų ūkinę komercinę veiklą, jos apskaitą, su muitų teisės aktų taikymu susijusią finansinę atskaitomybę.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. kovo 21 d. nutarimu Nr.296 „Dėl pasienio kontrolės punktų direkcijos prie susisiekimo ministerijos steigimo“ (Žin., 2005, Nr. 38-1229) nuo 2005 m. spalio 1 d. buvo įsteigta Pasienio kontrolės punktų direkcija prie Susisiekimo ministerijos, kuriai buvo pavesta pasienio kontrolės punktų ir aikštelių, skirtų transporto priemonėms, laukiančioms kirsti valstybės sieną, stovėti, statybos užsakovo, turto valdymo ir priežiūros, patekimo į pasienio kontrolės punktus organizavimo, taip pat Pasienio kontrolės punktų plėtros strategijos įgyvendinimo priemonių vykdymo funkcijos.

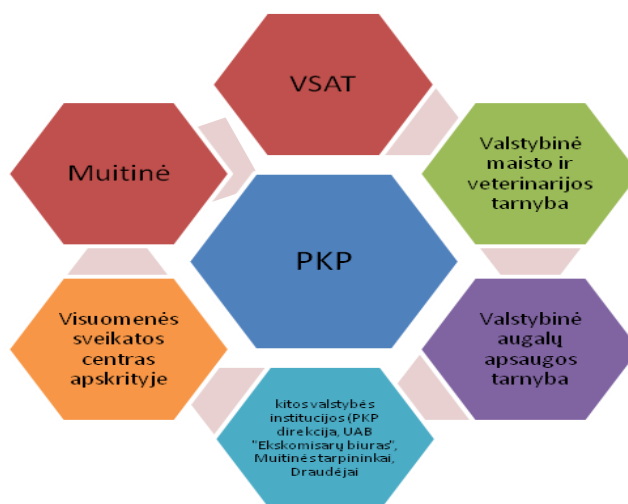
Pasienio kontrolės punktuose atliekami įvairūs patikrinimai, kuriuos vykdo skirtingi subjektai (žr. 1 paveikslą). Jų veiklą koordinuoja muitinės ir pasienio pareigūnai.

1 paveikslas. PKP atliekami patikrinimai

PKP veikloje dalyvauja keli subjektai kuriu funkcinis suderinamumas daro įtaką muitiniam patikrinimui (žr. 2 paveikslą.)

2 paveikslas. PKP veikiantys subjektai

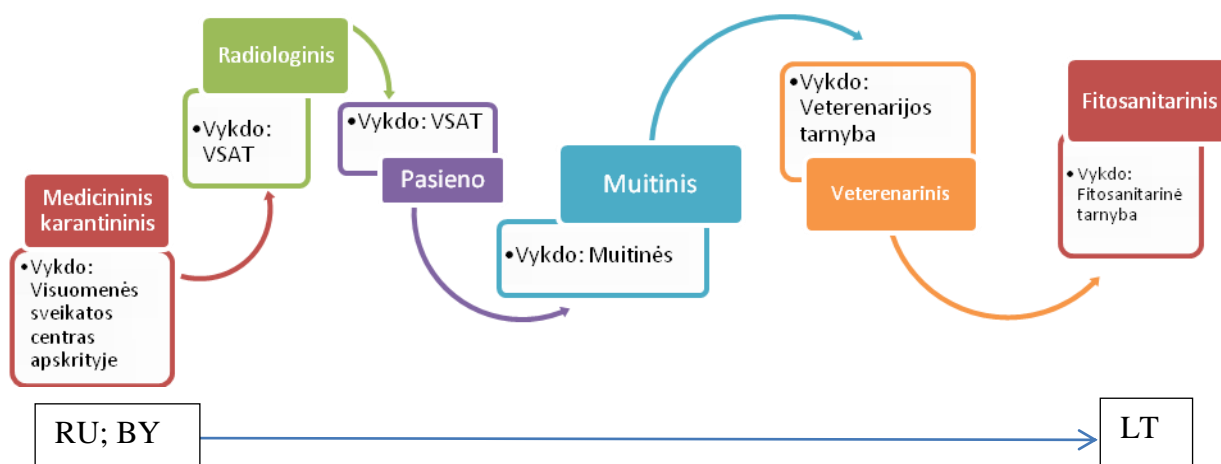

Pasienio tikrinimo tvarkoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2002 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. 154 „Dėl Pasienio tikrinimo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 38-1410), nustatyti asmenų ir transporto priemonių pasienio tikrinimo lygiai (minimalus ir išsamus) suderinti su muitinės patikrinimo lygiais (įprastas ir detalus arba keturių lygių)⁴.

Pagal Europos Komisijos 2013 m. vasario 18 d. įgyvendinimo sprendimą 2013/92ES „Dėl Kinijos kilmės nurodytoms prekėms vežti faktiškai naudojamos medinės pakavimo medžiagos priežiūros, augalų sveikatos tikrinimo ir kitų priemonių (OL 2013 L 47, p.74)“ medinės pakavimo medžiagos fitosanitarinė kontrolė turi būti pirmiausia atlikta PKP fitosanitarijos poste.

PKP patikrinimo eiliškumas:

- atvykstančiųjų į Lietuvos Respubliką – pasienio tikrinimas, muitinis tikrinimas⁵;

Siuntų, išskyrus nurodytas ES teisės aktuose, muitinis tikrinimas ir įforminimas atliekami tik po Pasienio veterinarijos posto (toliau – PVP) ir (ar) teritorinės Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – VMVT) pareigūnų tikrinimo, kuris atliekamas, kai saugą ir kokybę patvirtinančiame dokumente yra bent vienas iš šių spaudų: „Be maisto kontrolės įstaigos leidimo realizuoti draudžiama“, „Privaloma papildoma kontrolė“, „Realizuoti leidžiama“⁶.

Siuntoms, nurodytoms ES teisės aktuose⁷, išleidimo į laisvą apyvartą muitinės procedūras galima įforminti tik PVP ar teritorinės VMVT pareigūnui užbaigus maisto kontrolės procedūras,

⁴ Muitinės pareigūnai vadovaudamiesi Europos Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92 1992 m. spalio 12 d. nustatantis Bendrijos muitinės kodekso 68 str. arba Muitinės vykdomų patikrinimų atlikimo taisyklių, patvirtintais 2008 m. birželio 11 d. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos Finansų ministerijos Generalinio direktoriaus įsakymo Nr.1B-407 „Dėl muitinės vykdomų patikrinimų atlikimo taisyklių patvirtinimo“ 9 punktu atlieka: 1) kompleksinį mokestinį patikrinimą; 2) teminį mokestinį patikrinimą; 3) supaprastintą mokestinį patikrinimą; 4) tikslinį muitinį patikrinimą.

⁵ Patikrintuose PKP medicininis karantininis tikrinimas nebuvo vykdomas, kadangi epidemiologinė situacija buvo normali. Taip pat tik atitinkamais atvejais atliekamas veterenarinis ir fitosanitarinis tikrinimai. Tačiau visi asmenys ir visos transporto priemonės praeina pasienio ir muitinės tikrinimus.

⁶ 2008 m. rugsėjo 28 d. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymas Nr. B1-478 „Dėl importuojamo negyvūninio maisto valstybinės maisto kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“.

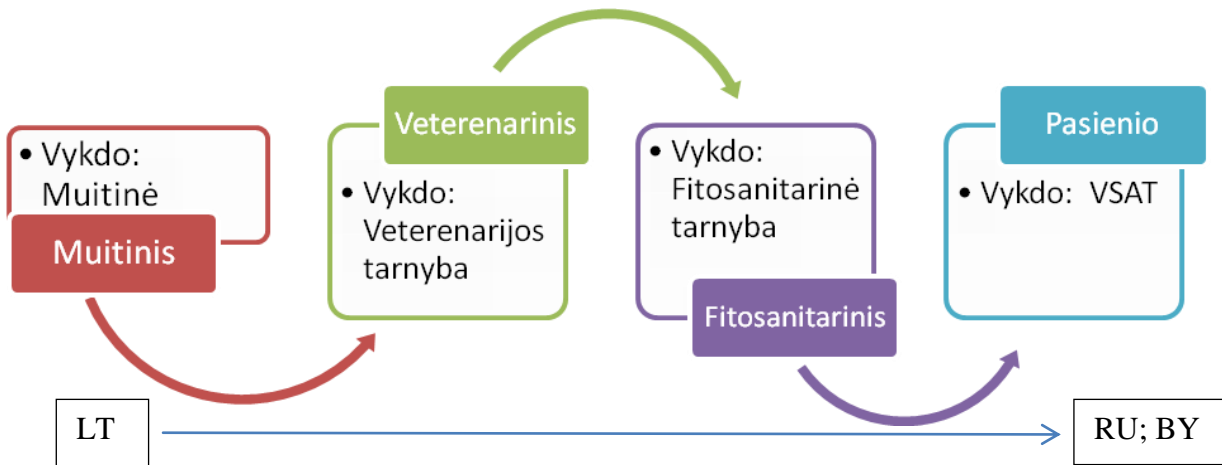
⁷ Europos Komisijos reglamentas (EB) Nr. 669/2009, 2009 m. liepos 24 d. kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 882/2004 nuostatos dėl sustiprintos tam tikrų negyvūninės kilmės pašarų ir maisto produktų importo oficialios

priėmus sprendimà leisti realizuoti negyvūninį maistà, saugà ir kokybę patvirtinantį dokumentà pažymėjus spaudu „Realizuoti leidžiama“.

Jei siuntoms, nurodytoms ES teisės aktuose⁸, po PVP tikrinimo numatoma įforminti reeksporto sankcionuotą veiksma ir (arba) tranzito procedūrą negyvūninio maisto išvežimui už Lietuvos Respublikos teritorijos ribų, šiuos muitinės sankcionuotus veiksmus galima įforminti tik teritorinės VMVT pareigūnui užbaigus maisto kontrolės procedūras ir priėmus sprendimà „Realizuoti leidžiama“.

Pagal VMVT teisės aktus⁹ kiekvienai įvežamai iš trečiųjų šalių į Lietuvà VMVT kontroliuojamai siuntai pirmiausia atliekamas veterinarinis tikrinimas. Veterinarinio tikrinimo metu yra siekiama užtikrinti, kad iš trečiųjų šalių į Europos Sąjungos teritoriją būtų įvežami tik saugūs ir kokybiški gyvūniniai produktai, pašarai bei negyvūniniai maisto produktai, atitinkantys teisės aktuose nustatytus saugos ir kokybės reikalavimus, bei kontroliuoti įvežamų gyvūnų sveikatos būklę ir gyvūnų gerovės reikalavimų laikymąsi. Atlikus siuntos veterinarinį tikrinimą ir nustatčius, kad ji neatitinka nustatytų teisės aktuose reikalavimų, siunta gali būti gražinama siuntėjui arba nukreipta perdirbimui ar sunaikinimui. Todėl medžiagų kontrolę Valstybinė augalų apsaugos tarnyba turi atlikti prieš muitinį tikrinimą PKP esančiame fitosanitarijos poste.

- išvykstančiųjų iš Lietuvos Respublikos – muitinis tikrinimas, pasienio tikrinimas.

Visais atvejais PKP teritorijos režimą turi užtikrinti VSAT, tačiau Panemunės PKP, Kybartų PKP VSAT pareigūnai prie užtvarų nebuvo pastebėti.

kontrolės ir iš dalies keičiamas Sprendimas 2006/504/EB; 2013 m. birželio 26 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 618/2013, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 669/2009, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 882/2004 nuostatos dėl sustiprintos tam tikrų negyvūninės kilmės pašarų ir maisto produktų importo oficialios kontrolės, I priedas; 2012 m. gruodžio 19 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1235/2012, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 669/2009, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 882/2004 nuostatos dėl sustiprintos tam tikrų negyvūninės kilmės pašarų ir maisto produktų importo oficialiosios kontrolės, I priedas.

⁸ Ten pat.

⁹ Importuojamo negyvūninio maisto valstybinės maisto kontrolės tvarkos aprašas, patvirtintas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2012 m. liepos 26 d. įsakymu Nr. B1-576 (Žin., 2012, Nr. 91-4764); Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2008 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. B1-478 "Dėl Importuojamo negyvūninio maisto valstybinės maisto kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimas (Žin., 2013, Nr. 56-2831); Importuojamo negyvūninio maisto, kuriam taikoma sustiprinta valstybinė maisto kontrolė, sąrašas, pavirtintas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2013 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. B1-255 (Žin., 2013, Nr. 36-1771).

Rekomendacijos:

1. Inicijuoti PKP veiklos taisyklių pakeitimus, kad būtų panaikinti neatitikimai (dėl pasienio tikrinimo eiliškumo) aprašant VSAT ir MD veiklą atliekant patikrinimus PKP ir funkcinius nesuderinamumus atsiradusius pvz., po 2010 m. liepos 14 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimo Nr. 1044 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 829 „Dėl komisijos valstybės ekonominės bei finansinės kontrolės ir teisėsaugos institucijų bendradarbiavimui koordinuoti sudarymo ir nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ priėmimo, bei pvz., pagal Europos Komisijos 2013 m. vasario 18 d. įgyvendinimo sprendimą 2013/92ES „Dėl Kinijos kilmės nurodytoms prekėms vežti faktiškai naudojamos medinės pakavimo medžiagos priežiūros, augalų sveikatos tikrinimo ir kitų priemonių (OL 2013 L 47, p.74)“, kuris nustato, kad medinių pakavimo medžiagų kontrolę Valstybinė augalų apsaugos tarnyba turi atlikti prieš muitinį tikrinimą PKP esančiame fitosanitarijos poste.
2. Inicijuoti PKP veiklos taisyklių 12.16 punkto¹⁰ keitimus dėl jo nuostatų neatitikimo įstatymams.
3. Inicijuoti PKP veiklos taisyklių 8 punkto keitimus, siekiant įvykdyti 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 562/2006, nustatančio taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas). Reglamento (EB) Nr. 562/2006 III priedo papildymui D daliai, nustatant atitinkamas automatizuotas sienų kontrolės eismo juostas.

2.2. Teritorinių muitinių kelio postų nuostatų ir vidaus darbo taisyklių ir veiklos organizavimo analizė

Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo 18 str. 1 d. „Muitinės postai ir specialiųjų muitinės įstaigų teritoriniai padaliniai“ nustato, kad muitinės posto darbo organizavimo tvarką nustato teritorinės muitinės, kurios padalinys yra atitinkamas muitinės postas, viršininko patvirtinti nuostatai.

2.2.1. Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų, Lavoriškių, Raigardo bei Šalčininkų kelio postų nuostatų analizė

Atliktos lyginamosios analizės metu nustatyta neatitikimų Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų kelio posto nuostatų, patvirtintų Vilniaus teritorinės muitinės viršininko 2005 m. rugsėjo 21 d. įsakymu Nr.3B-258 ketvirtojo skyriaus – „IV Darbo organizavimas“ nuostatų 12, 13, 18 ir 19 punktuose. Išvados pateikiamos tokio eiliškumo tvarka: 13, 12, 18, 19, reguliuojantys posto darbo organizavimo ir pamainos pareigybių klausimus. Šį teisės aktą privalu analizuoti būtent tokia tvarka, kadangi tai yra esminių sąvokų loginio išvedimo eiliškumas. Teisės akto reguliavimas pirma

¹⁰ Punkto nuostatos „įstatymų nustatyta tvarka vykdo operatyvinę veiklą, atlieka kvotą baudžiamosiose bylose“ neatitinka Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nei Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo nuostatoms.

nustato pamainos pavedimo viršininko pavaduotojui klausimą, o tik tada reguliuoja posto administracijos sudėtį. Dėl šio netinkamo teisės akto punktų eiliškumo atsiranda esminių neatitikimų su lyginamais kitų Vilniaus teritorinės muitinės kelio postų teisės aktais.

Pažymėtina, jog Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų, Lavoriškių, Raigardo bei Šalčininkų kelio postų nuostatų 19-ojo punktas neatitinka 1961 m. balandžio 18 d. Vienos konvencijai dėl diplomatinių santykių 3 straipsnio 1 dalies a) ir e) punktams („*a) atstovavimas atstovaujamajai valstybei priimančiojoje valstybėje; e) draugiškų santykių tarp atstovaujamosios ir priimančiosios valstybių skatinimas bei jų ekonominių, kultūrinių ir mokslinių ryšių plėtojimas*“) bei 36 straipsnio 1 dalies a) ir b) punktams („*Priimančioji valstybė, vadovaudamasi savo įstatymais ir kitais teisės aktais, leidžia įvežti ir atleidžia nuo visų maito mokesčių ir susijusių rinkliavų, išskyrus atlyginimą už sandėliavimą, pervežimą ir panašias paslaugas: a) prekes, skirtas oficialiam naudojimui atstovybėje; b) prekes, skirtas diplomato arba kartu gyvenančių jo šeimos narių asmeniniam naudojimui, įskaitant daiktus, skirtus jo įsikūrimui.*“), nes Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų, Lavoriškių, Raigardo bei Šalčininkų kelio postų nuostatų 19-uose punktuose numatyta, jog pristatymo pirmumas minimoms prekėms nustatomas išimtinė pirmumo tvarka. Aktas taip pat mini, jog posto (pamainos) viršininkas ar posto viršininko pavaduotojas sprendžia ar minimoms prekėms gali būti nustatoma pirmumo tvarka. Mūsų nuomone, išimtinės pirmumo tvarkos nustatymas pirmiausiai turėtų būti aptartas įstatymuose, o ne tik muitinės kelio postų nuostatuose. Taip pat pažymėtina, jog Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų, Lavoriškių, Raigardo bei Šalčininkų kelio postų nuostatų 19 punktas neatitinka 1992 m. Spalio 12 d. ES Tarybos reglamentui (EEB) Nr. 2913/92 nustatančiam Bendrijos muitinės kodeksą, kadangi pastarojo nuostatos įgyvendinamos laikantis tarptautinių įsipareigojimų (2 str. 1 d.).

Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų kelio posto nuostatų III skyrius „Posto teisės“ ir jame išdėstytos nuostatos nuasmenintos ir dėl to neaišku kuriam subjektui priklauso šios teisės (posto pamainos viršininkui ar posto viršininkui ar muitininkui ir pan.). Kadangi nurodytos teisės sukelia pareigą vykdyti tam tikrus reikalavimus muitinės patikrinime dalyvaujantiems juridiniams ir fiziniams asmenims, tai sudaro neapibrėžtą teisinę situaciją ir vertintinas ydingu antikorpuciniu požiūriu.

Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų kelio posto nuostatų IV skyriuje „Posto darbo organizavimas“ išdėstytos nuostatos neatskleidžia darbo organizavimo turinio, nes naudojama blanketinė nuoroda į „Vidaus darbo tvarkos taisykles“. Manytina, kad toks reguliavimas yra nepakankamas, ypač atsižvelgiant į tai, kad būtent nuo muitinės veiksmų priklauso kitų (veterinarijos ir fitosanitarines tarnybų, draudikų, muitinės tarpininkų) subjektų veikimas (jų teisės, eiliškumas, forminami dokumentai ar administracinė našta) atliekant muitinės procedūrą. Pažymėtina, kad Vidaus darbo tvarkos taisyklės, patvirtintos Vilniaus teritorinės muitinės viršininko 2011 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. 3B-37 nustato teisinius santykius tarp muitinės posto pareigūnų,

informacinių srautų valdymą, darbo ir poilsio režimą ir pan., bet neaprašo muitinės pareigūno elgesio bendraujant su tikrinamaisiais asmenimis, atliekant tam tikrą muitinės patikros etapą (pirmą ar antrą muitinės veiklos vykdymo etapą).

2.2.2. Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų, Lavoriškių, Raigardo bei Šalčininkų kelio postų vidaus darbo taisyklių analizė

Vilniaus teritorinės muitinės Lavoriškių, Medininkų, Raigardo ir Šalčininkų kelio postų vidaus darbo tvarkos taisyklės, patvirtintos 2011 m. vasario 25 d. Vilniaus teritorinės muitinės viršininko įsakymu Nr. 3B-37 (su redakciniais papildymais patvirtintais 2012 m. kovo 9 d. Vilniaus teritorinės muitinės viršininko įsakymu Nr. 3B-60). Atlikus jų lyginamąją analizę nustatyta, kad nežiūrint to, kad rengėjai yra atskirų muitinės kelio postų viršininkai, vidaus darbo tvarkos taisyklės, su ne esminiais skirtumais, panašios (punktų numeracija identiška). Todėl žemiau nurodytos pastabos yra bendros visoms Vilniaus teritorinės muitinės kelio postų vidaus darbo tvarkos taisyklėms:

1. Vidaus darbo tvarkos taisyklėse turi būti paaiškinti vartojami sutrumpinimai (pvz. MTV, RIKS).

2. Vidaus darbo tvarkos taisyklių 5 p. galėtų būti pateikta rašytinių nurodymų klasifikaciją pagal laiką (nurodymo veikimo trukmę) ir hierarchinį pavaldumą.

3. Vidaus darbo tvarkos taisyklių antroje dalyje „Paskyrimo į darbą poste tvarka“ (9 p.) nurodoma apie paskirstymo į darbo vietas grafiko sudarymą. Tačiau šioje dalyje galėtų būti nurodyta galimybė nustatyti darbuotojų vidinę ciklinę kaitą (rotaciją)¹¹. Susipažįstant su kelio postų veikla buvo nustatyta, kad postų viršininkai naudoja rotacinį principą, organizuodami muitininkų darbą atskiruose darbo baruose. Tai rodo, kad faktiniai darbo organizavimo metodai yra progresyvesni nei jų teisinis reglamentavimas, tačiau netampa elgesio norma ir priklauso nuo posto viršininko valdymo patirties ir kitų aplinkybių.

4. Vidaus darbo tvarkos taisyklių punkto išdėstymas yra nuasmenintas, dėl to tampa neaišku kas (posto viršininkas, pamainos viršininkas ar darbo organizavimui vadovaujantys pareigūnai ir pan.) privalo supažindinti paskirtąjį į postą pareigūną su darbo vieta ir atlikti kitus įvairius veiksmus.

5. Vidaus darbo tvarkos taisyklių 15 p. nurodyta, kad „Atskirose darbo baruose *gali būti paskirti* muitiniam tikrinimui ir įforminimui bei darbo organizavimui vadovaujantys pareigūnai...“. Tačiau nėra nurodyta kas priima sprendimą, kam priklauso ši teisė ar pareiga.

¹¹ Muitinės pareigūnų rotacija vykdoma remiantis 2010 m. gruodžio 31 d. MD generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1B-785MD patvirtintomis Muitinės postų pareigūnų pareigų atlikimo vietos nustatymo ir keitimo taisyklėmis. Personalo administravimo skyriaus vyriausiosios inspektorės Ilonos Bindokienės 2013-08-14 pateiktais duomenimis (telefonu) per 2013 metus 44 proc. muitinės postų viršininkų buvo rotuoti. Tačiau nustatytoje pareigūnų rotacijos statistinėje apskaitoje apskaičiuojami tik pareigūnai, tačiau neskaičiuojami rotavimo kartai, t. y. susidaro situacija kai vienas pareigūnas rotuojamas vieną kartą, o kitas – dešimt, tačiau statistiškai ataskaitoje bus žymimos tik dvi rotacijos (t.y. pagal pareigūnų skaičių).

6. Analizuojant Vidaus darbo tvarkos taisykles sisteminiu loginiu požiūriu Vidaus darbo tvarkos taisyklių II ir III dalys galėtų būti sukeistos vietomis, nes paprastai pirmiausiai išdėstomos bendrosios darbo organizavimo nuostatos (t.y. tai kas išdėstyta III dalyje „Darbo organizavimo poste tvarka“), o žemiau detalizuojama kaip vykdomas vadovavimas muitiniam tikrinimui ir muitinių formalumų su prekėmis (patikros) organizavimas ir vykdymas (t.y. tai kas išdėstyta II dalyje „Paskyrimo į darbą poste tvarka“).

7. Vidaus darbo tvarkos taisyklių 21 p. išdėstyti muitinės pareigūnų kaitos pagrindai. Nurodytas „rizikos veiksmų“ pagrindas nėra paaiškintas. Žinant, kad paprastai korupcijos rizikos veiksniais laikomos muitinio tikrinimo objekto ir subjekto savybės ir gaunama informacija apie juos iš Muitinės kriminalinės tarnybos (toliau – MKT), manytina, kad šios sąvokos turinyje nėra antikorpucinės dedamosios. Todėl naudinga būtų tai nurodyti Vidaus darbo tvarkos taisyklių sąvokų išaiškinimo dalyje.

8. Vidaus darbo tvarkos taisyklių 36 p. sakinyje „Jeigu pavedimą tikrinimui suformavo RIKS, vadovaujantis pareigūnas, Muitinės departamento nustatyta tvarka, sprendžia dėl tikrinimo sugriežtinimo būtinybės“ suformuluotas kaip dviprasmiška diskrecija, o ne imperatyvas atlikti Rizikos įvertinimo ir kontrolės sistema (toliau – RIKS) suformuotą užduotį ir galimybė taikyti tik griežtesnį, o ne švelnesnį patikrinimo būdą.

9. Vidaus darbo tvarkos taisyklių 43¹ p. modeliuoja situaciją, kurioje Lietuvos Respublikos dviejų statutinių tarnybų, turinčių kriminalinės žvalgybos įgalinimų, kontroliuojamoje teritorijoje (t.y. PKP) „iš niekur“ atsiranda bešeimininkis turtas. Antikorpuciniu požiūriu tokia situacija vertinama, kaip galimybė atsikratyti atsakomybės atvejais, kai padaromas korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas. Todėl būtina apibrėžti turtą priskirtiną bešeimininkiam. Pagal šio pakeitimo esmę tai nėra stambūs daiktai ar kroviniai, o daiktai kurių atsikrato tikrinamieji arba tikrintojai, susidarius nusikalstamos veikos (pažeidimo) atskleidimo situacijai. Kita vertus būtina tikslinti muitinės pareigūno, aptikusio bešeimininkį turtą, veiksmus ir jų seką, kad nustatyti aplinkybes ir subjektus, kuriems dalyvaujant galėjo atsirasti deklaruotinas turtas ar pažeidimo (nusikalstamos veikos) dalykas (t. y. koreguotini 43¹ p. papunkčiai).

10. Vidaus darbo tvarkos taisyklių 49.4 punktas „būti ne tarnybos metu poste, išskyrus atvejus, kai tai sąlygoja tarnybinis būtinumas, muitinės posto viršininkui leidus“ dalyje yra ydingas antikorpuciniu požiūriu, nes nenustato tarnybinio būtinumo sąlygų, kurioms esant pareigūnas ne tarnybos metu gali būti PKP teritorijoje, taip pat nėra aišku koku būdu yra įforminamas muitinės posto viršininko leidimas.

11. Vidaus darbo tvarkos taisyklių 54 punkto sakinyje, kuriuo nustatoma, kad „Tas pats muitinės pareigūnas dirbti keliuose darbo baruose tuo pat metu gali tik tuo atveju, jeigu nėra galimybių į skirtingas darbo vietas skirti atskirų muitinės pareigūnų“ yra atsakomybę eliminuojanti nuostata (pvz., tuo metu kai pareigūnas dirba tikrindamas transporto priemones vienoje juostoje, jis

negali prižiūrėti ir kontroliuoti transporto priemonės, kuriai buvo duotas nurodymas nuvykti į detalios patikros vietą, o grįžęs į pirminę darbo vietą negalės paaiškinti iš kur atsirado bešeimininkis turtas). Etatų ir darbo organizavimo trūkumai pridengiami nepagrįstu atsakomybės perkėlimu į žemiausią darbuotojų grandį.

12. Vidaus darbo tvarkos taisyklių baigiamosiose nuostatuose nurodyta, kad priedai yra neatsiejama taisyklių dalis, tačiau tik Vidaus darbo tvarkos taisyklių turinyje yra nuoroda tik į 1-ąjį Vidaus darbo tvarkos taisyklių priedą (1 priedas paminėtas 13 p.). Visi kiti nėra susieti nei su Vidaus darbo tvarkos taisyklių dalimis nei su atskirais punktais.

2.2.3. Susipažinimas su Medininkų muitinės posto veiklos organizavimu

2.2.3.1. Bendras patikrinimo organizavimo aprašymas. Medininkų muitinės postas aplankytas 2013 m. gegužės 15 d. Medininkų MP atliekamas PKP. Transporto priemonės (toliau – TP) kaupiamos Vilnius-Minskas magistralėje, kurioje eilę reguliuoja UAB „Ekskomisarų biuro“ darbuotojai. Biuro darbuotojai išduoda eilės registracijos talonus (žr. 4 priedo 5 pav.). Muitinės pareigūnai (iš 21 reikiamų darbuotojų darbo vietoje 12) tikrina PKP esančius krovinius ir transportą. Patekimas į Medininkų PKP yra pravažiuojant PKP pastatą įrengta tarp dviejų transporto priemonių srautų: krovinių ir lengvųjų. Jie tikrinami atskiruose terminaluose. Užtvaros nuolat pakeltos, šviesoforuose nuolat dega žalias signalas. Pėsčiųjų tako ir praėjimo zonos nėra jokia kryptimi. Įvažiavimo į PKP teritorija nesaugo joks pareigūnas ir įvažiuojančias į PKP transporto priemones ir einančius pėsčiuosius neregistruoja. Krovinių automobilių ir lengvųjų automobilių, vežančių deklaruotinus krovinius, pagrindinis tikrinimas ir dokumentų įforminimas vyksta PKP. Yra detalaus patikrinimo postas, veterinarijos ir fitosanitarinis postai (pastarieji du nebuvo aplankyti dėl nustatytų korupcijos rizikos analizės tikslų).

2.2.1.2. PKP zonoje išvykimo iš Lietuvos atliekamo muitinės patikrinimo organizavimas:

1. PKP įvažiavimo ir išvažiavimo kryptimis turi suskirstytas patikrinimo zonas (Visi pasai – autobusai; *Tax Free*, raudona juosta visi pasai lengvieji automobiliai; žalia juosta visi pasai lengvieji automobiliai; ES pasai lengvieji automobiliai; ES pasai raudona juosta lengvieji automobiliai ir autobusai);

2. veikia Transporto priemonių valstybinių numerių ir kontenerių kodų atpažinimo sistema NAS sistemos įranga, kuri fiksuoja autotransporto numerius ir praneša muitininkui apie rizikas ir tikrinimo ypatumus;

3. lengvasis transportas pravažiuoja radiacinius vartus ir patenka prie muitinio ir pasienio patikrinimo pastatų;

4. diplomatinis ir kitas be eilės galintis važiuoti transportas atskiro pravažiavimo tako neturi;

5. lengvojo transporto keleiviai į muitininką kreipiasi tik tuomet jeigu turi deklaruojamų daiktų (arba TAX FREE prekių);

6. pėstieji per PKP teritoriją tiesiogiai prieina prie VSAT tikrinimo langelio [pėsėiųjų srautas nereguliuojamas ir nekontroliuojamas, nuo radiacinių vartų iki patikros vietos TP vairuotojai nepaiso kelio ženklų, jų niekas nedrausmina (žr. 4 priedo 6 pav.)];

7. krovininių TP vairuotojai iš atvykimo ir išvykimo kryptių eina prie banko kasos per lengvųjų TP išvykimo teritoriją (žr. 4 priedo 7 pav.);

8. „vieno sustojimo“ principas neveikia: pirmas tikrina muitininkas jis gauna asmens ir transporto priemonės dokumentus po to tikrina VSAT pareigūnas;

9. muitinės darbo vietose veikia rotacija kas 2-4 val.;

10. MP viršininkas gali stebėti visus NAS sistemos fiksuojamus duomenis ir kontroliuoti muitininkų tikrinimo režimus;

11. krovininių TP tikrinimas (dokumentinis ir fizinis) vyksta atskirame terminale (patikrinimo metu dirbo du darbuotojai);

12. muitininkas paduoda TP vairuotojui užpildyti kontrolinį taloną (žr. 4 priedo 8 pav.), kuriame turi būti muitinio ir pasienio (o atitinkamais atvejais ir veterinarinio–fitosanitarinio tikrinimo) spaudai;

13. muitininkas gauna dokumentus, nuskenuoja parengtų dokumentų BAR kodą, muitininko kompiuteryje 2-3 min. laukiama atsakymo iš RIKS sistemos apie TP ir prekių tikrinimo rizikas;

14. dokumentinį ir fizinį muitinį tikrinimą atlieka tas pats muitinės pareigūnas [korupcijos rizika yra dėl tikrinimo etapų subjektų neatskyrimo];

15. kai RIKS sistema pateikia atsakymą ir tikrinti nereikia, muitininkas nukreipia TP vairuotoją VSAT tikrinimui, krovinio dokumentai lieka pas muitininką;

16. esant būtinumui krovinį tikrina veterinarijos-fitosanitarijos darbuotojas [dirba atskirame kabinete, neapsaugotas: neturi pavojaus mygtuko, nėra stebėjimo kameros];

17. kai TP vairuotojas grįžta po VSAT patikrinimo, paduoda kontrolinį taloną su VSAT spaudu, tuomet muitininkas deda ant kontrolinio talono savo spaudą ir atiduoda krovinio dokumentus ir kontrolinį taloną;

18. išvykstant TP vairuotojas paduoda kontrolinį taloną VSAT pareigūnui esančiam pastate prie išvažiavimo užtvaros;

19. VSAT pareigūnas renka krovininių TP kontrolinius talonus, o pamainos pabaigoje muitinės darbuotojas juos surenka [patikrinimo metu buvo nustatyta, kad dėžeje yra praeitos pamainos (gegužės 14 d.) išvykimo kontrolinių talonų];

20. prie muitinės posto dokumentų priėmimo-išdavimo langelio pakabinti skelbimai dėl pašalinių daiktų ir pinigų išėmimo iš pateikiamų dokumentų (žr. 4 priedą.);

21. po tarnybų patikros visos transporto priemonės sustoja teritorijoje nuo išvažiavimo iš Lietuvos Respublikos užtvaros iki sienos ruožo (apie 100 m. LR teritorijoje) ir laukia įvažiavimo į

Baltarusijos teritoriją. Šis ruožas kontroliuojamas tik vaizdo kameromis (jos matymo kampą nustato VSAT posto vyresnysis), aptvertas tinklo tvora, vairuotojai šioje teritorijoje be leidimo laisvai vaikšto;

22. patikrintas parduotuvės „Duty Free“ patikrinimų žurnalas, kuriame per 2013 m. buvo atlikti 4 dezinfektoriaus patikrinimai, VMĮ tikrinimo atžymų nebuvo, po patikrinimo žurnale padarytas įrašas;

23. išvykimo užtvaro valdymo pultas valdomas VSAT pareigūno.

2.2.3.3. PKP zonoje atvykimo į Lietuvą atliekamo muitinės patikrinimo organizavimas:

1. transporto priemonės atvyksta pro PKP užtvaras, kurios reguliuojamos VSAT tarnybos pareigūno;

2. krovinių ir lengvojo transporto priemonės važiuoja pro radiacinius vartus ir važiuoja į PKP VSAT ir muitinės patikros zonas pagal tam tikrus koridorius;

3. transporto priemonės skirstomos į lengvųjų TP „raudoną“, „žalią“ kanalus, krovinių ir lengvųjų TP srautus [koridorių iškabos dėl pasų priklausomybės nesikeičia ir nėra galimybių reguliuoti transporto ir pėsčiųjų srautų priklausomai nuo TP rūšių kiekio, pėsčiųjų atskiro koridoriaus nėra];

4. „vieno sustojimo“ principas nebeveikia, VSAT pareigūnas (rotacija kas 2 val.) neperduoda atvykstančiųjų asmenų dokumentų muitinės pareigūnui;

5. muitinės pareigūnas gauna dokumentus iš atvykstančiųjų asmenų ir suveda informaciją į sistemą (visi registruojami tam kad galima būtų stebėti tų pačių TP sienos kirtimo kartotinumą), tikrina per NASA sistemą patikros ypatumus, patikrina ir išleidžia iš PKP atidarydamas užvarą [muitininkai atvykstančių piliečių pasų duomenys suveda rankiniu būdu, yra skenerio poreikis. Situacijoje kai VSAT duomenys neperduodami muitinei iškyla pasų skenerio poreikis. Tai galėtų paspartinti ir objektyvizuoti duomenų kaupimą];

6. TP pagal MKT ir duomenų bazės profilį tikrinamos muitinės mobiliuoju rentgenu¹², kuriame dirba du pareigūnai, visa informacija apie patikrintas TP kaupiama duomenų bazėje.

2.2.4. Susipažinimas su Šalčininkų muitinės posto veiklos organizavimu

1.2.4.1. Bendras patikrinimo organizavimo aprašymas. Šalčininkų PKP muitinės postas aplankytas 2013 m. gegužės 15 d. Visą muitinį patikrinimą vykdė 6 pareigūnai (pamainoje kartu su posto viršininku yra 7 pareigūnai vietoje 9). Pravažiavimas į PKP pro užvarą. Pėsčiųjų tako ir jų praėjimo zonų nėra jokia PKP kryptimi. Prie įvažiavimo į PKP teritoriją užtvaro nėra jokio pareigūno, todėl šioje vietoje įvažiuojančių į PKP transporto priemonių ir einančių pėsčiųjų niekas

¹² Muitinės deklaracijos, kartu su ja pateiktų dokumentų ir deklaruojamų prekių muitinio tikrinimo muitinio įforminimo metu taisyklių, patvirtintu Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2005 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. 1B-815, 28 punktą numato priklausomai nuo muitinio tikrinimo būdo ir pažeidimų rizikos, prekių tikrinimui gali būti naudojamos specialiosios tikrinimo priemonės: *rentgeno kontrolės aparatai (sistemos)*, endoskopai ir kitos techninės priemonės.

neregistruoja. Krovinių automobilių ir lengvų automobilių, vežančių deklaruotinus krovinius, pagrindinis tikrinimas ir dokumentų įforminimas vyksta PKP viduje muitinio tikrinimo zonoje. PKP yra detalaus patikrinimo vieta, veterinarijos ir fitosanitarinis postai (pastarieji du nebuvo aplankyti dėl nustatytų korupcijos rizikos analizės tikslų).

2.2.4.2. PKP zonoje išvykimo iš Lietuvos Respublikos atliekamo muitinės patikrinimo organizavimas:

1. PKP įvažiavimo ir išvažiavimo kryptimis turi suskirstytas patikrinimo zonas (Deklaruojamų daiktų, Visi pasai - autobusai; žalia ES lengvųjų automobilių, visi pasai bendra juosta, krovinių tuščių ir krovinių pakrautų);

2. veikia NAS sistemos įranga, kuri fiksuoja autotransporto numerius ir praneša muitininkui apie rizikas ir tikrinimo ypatumus;

3. lengvasis transportas pravažiuoja radiacinius vartus ir patenka prie muitinio ir VSAT patikrinimo pastatų;

4. diplomatinis ir kitas be eilės galintis važiuoti transportas atskiro pravažiavimo tako neturi;

5. lengvojo transporto keleiviai į muitininką kreipiasi tik tuomet jeigu turi deklaruojamų daiktų;

6. išvažiavimo kryptimi dirba vienas muitinės darbuotojas visoms juostoms;

7. pėstieji per PKP teritorija tiesiogiai prieina prie VSAT tikrinimo langelio [pėsčiųjų srautas nereguliuojamas ir nekontroliuojamas];

8. „vieno sustojimo“ principas neveikia: pirmas tikrina muitininkas (jeigu yra poreikis), jis gauna asmens ir transporto priemonės dokumentus po to tikrina VSAT pareigūnas;

9. muitinės darbo vietose veikia rotacija kas 2-4 val.;

10. kai RIKS sistema pateikia atsakymą ir tikrinti nereikia, muitininkas nukreipia TP vairuotoją VSAT tikrinimui, krovinio dokumentai lieka pas muitininką;

11. esant būtinumui krovinių tikrina veterinarijos–fitosanitarijos darbuotojai, tam skirtas atskiras anгарas;

12. prie muitinės posto dokumentų priėmimo-išdavimo langelio pakabinti skelbimai dėl pašalinių daiktų ir pinigų išėmimo iš pateikiamų dokumentų;

13. išvykimo pertvaros valdymo pultas valdomas VSAT pareigūno.

2.2.4.3. PKP zonoje atvykimo į Lietuvą atliekamo muitinės patikrinimo organizavimas:

1. transporto priemonės atvyksta pro PKP užtvaram, veikia šviesoforų sistema;

2. patalpa prie įleidžiamojo užtvaro tuščia, nėra VSAT pareigūno;

3. krovinių ir lengvojo transporto priemonės važiuoja pro radiacinius vartus ir važiuoja į PKP VSAT ir muitinės patikros zonas pagal tam tikrus koridorius (ES lengvieji automobiliai, visi

lengvieji ir autobusai visi lengvieji automobiliai, visi krovininiai automobiliai pilni, visi krovininiai automobiliai tušti);

4. kiekvienoje juostoje dirba muitinės pareigūnas;

5. pagrindiniame pastate įrengtos keleivių patikrinimo patalpos su bagažo tikrinimo įranga (apsilankymo metu vyko keleivių bagažo tikrinimas rankiniu būdu);

6. sulaikytų transporto priemonių vietos nėra;

7. patikrintas muitinės posto kontrolės žurnalas (paskutinis įrašas 2013-05-14 „Pažeidimų nenustatyta“);

8. išvažiavimo iš muitinio patikrinimo vietos, tarp juostų buvo atliekamas lengvojo automobilio detalusis patikrinimas (buvo duotas nurodymas nutraukti veiksma ir nuvažiuoti į detalus tikrinimo angara);

9. lengvųjų automobilių patikrinimo juostoje VSAT pareigūnas, patikrines asmenų pasus ir transporto priemones, asmenų ir transporto priemonių dokumentus paliko ant posto patalpos palangės išorinėje pusėje, po kiek laiko muitinės darbuotojas pasiėmė šiuos dokumentus muitinės patikrinimo procedūrai atlikti [toks dokumentų perdavimo būdas yra ydingas antikorupcinio požiūriu, nes susidaro laiko tarpas kai už tikrinamų asmenų dokumentus niekas neatsako] (šiuo klausimu MD atstovas padarė įrašą Posto kontrolės žurnale - 75 psl.);

10. muitinės darbuotojas gauna dokumentus iš atvykstančiųjų asmenų ir suveda informaciją į sistemą;

11. muitinės mobilusis rentgenas lankymosi metu neveikė (buvo paaiškinta, kad sugedusia dalis artimiausiu laiku bus pristatyta)¹³.

Rekomendacijos:

1. Rekomenduotina atsisakyti Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų kelio posto nuostatų ketvirtojo skyriaus – „IV Darbo organizavimas“ 19 punkte nustatyto pareigūno diskrecijos teisės spręsti pirmumo tvarkos nustatymą praleidžiant diplomatinių ir konsulinių santykių pagrindu siunčiamas prekes (šiems asmenims turi būti įrengtas atskira vykimo juosta, ją tinkamai pažymint atitinkamais ženklais).

2. Detalizuoti muitinės pareigūno elgesį bendraujant su tikrinamaisiais asmenimis, atliekant tam tikrą muitinės patikros etapą.

3. Siūloma papildyti Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų, Lavoriškių, Raigardo bei Šalčininkų kelio postų, „Vidaus darbo tvarkos taisyklės“ muitinės pareigūno elgesio modelio bendraujant su tikrinamaisiais asmenimis, atliekant tam tikrą muitinės patikros etapą (pirmą ar antrą muitinės veiklos vykdymo etapą), aprašymu. Aprašyti muitinės postų pareigūnų darbo vietas, dirbančių pareigūnų funkcijas,

4. Koreguoti Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų, Lavoriškių, Raigardo ir Šalčininkų kelio postų nuostatus suderinant posto uždavinius ir funkcijas, bei papildyti teikiamas paslaugas ir

¹³ Muitinės darbuotojų darbą su muitinės rentgeno sistemomis nustato Muitinės pareigūnų dirbančių su muitinės rentgeno kontrolės sistemomis darbo organizavimo taisyklės, patvirtintos 2005 m. gruodžio 28 d. Muitinės departamento direktoriaus įsakymu Nr. 1B-846 kuriose nėra nurodyta kokiais atvejais yra privaloma, kokias atvejais gali būti naudojamos muitinės rentgeno kontrolės sistemos, kokie yra muitinės pareigūnų veiksmai sugedus minėtoms sistemoms.

bendrus darbo organizavimo aprašymus antikorupcinėmis nuostatomis.

5. Parengti MD Korupcijos prevencijos programos priemonių plano pakeitimus, numatant priemones pašalinančias nustatytus korupcijos veiksmus (trūkumus reglamentuojant muitinės postų nuostatas ir muitinės postų vidaus darbo tvarkas; vienpusis antikorupcinės aplinkos kūrimas).

6. Efektyvinti NAS ir RIKS bei kitų duomenų bazių sąsajumą.

7. Peržiūrėti atvejus, kuomet privalo ir gali būti naudojamos muitinės rentgeno kontrolės sistemos, taip pat patikslinti kokie turi būti muitinės pareigūnų veiksmai sugedus muitinės rentgeno kontrolės sistemai.

2.2.5. Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) kelio posto ir Kybartų kelio posto nuostatų analizė

Atliktos lyginamosios analizės metu nustatyta skirtumų tarp Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) kelio posto nuostatų bei Kauno teritorinės muitinės Kybartų kelio posto nuostatų antrojo skyriaus – „Posto uždaviniai ir funkcijos“ 8.7, 8.13 punktų nuostatų, reguliuojančių funkcijų įvairovės nuostatas bei ketvirtojo skyriaus – „Posto darbo organizavimas“ nuostatų 14 punkte, reguliuojančio atitinkamų prekių skubos tvarkos muitiniam tikrinimui ir įforminimui nuostatas:

1. Analizuojamo Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) kelio posto nuostatų antrojo skyriaus – „Posto uždaviniai ir funkcijos“ nuostatų 8.7 punktą numato, jog šis postas vykdydamas savo funkcijas: *„vykdo prekių ženklų apsaugos priežiūrą, atlieka strateginių prekių įforminimą.“* Kauno teritorinės muitinės Kybartų kelio posto antrojo skyriaus – „Posto uždaviniai ir funkcijos“ nuostatų 8.7 punktą numato, jog šis postas vykdydamas savo funkcijas: *„vykdo prekių ženklų apsaugos priežiūrą.“* Matyti, kad Kybartų kelio posto teisės akte minimas punktas numato papildomą *„strateginių prekių įforminimo“* funkciją. Šiuo požiūriu manytina, jog Kybartų kelio postas nevykdo atitinkamos funkcijos, kurią įsipareigojo vykdyti Ramoniškių (Sudargo) kelio postas.

2. Analizuojamo Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) kelio posto akto antrojo skyriaus – „Posto uždaviniai ir funkcijos“ nuostatų 8.13 punktą numato, jog šis postas vykdydamas savo funkcijas: *„pagal kompetenciją vykdo eksportuojamų žemės ūkio produktų muitinės priežiūrą.“* Kauno teritorinės muitinės Kybartų kelio posto antrojo skyriaus – „Posto uždaviniai ir funkcijos“ nenumato šios papildomos nuostatos. Matyti, kad Kybartų kelio posto teisės akte minimas punktas numato papildomą *„eksportuojamų žemės ūkio produktų muitinės priežiūrą“* funkciją. Šiuo požiūriu manytina, jog Kybartų kelio postas nevykdo atitinkamos funkcijos, kurią įsipareigojo vykdyti Ramoniškių (Sudargo) kelio postas.

3. Analizuojamo Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) kelio posto akto ketvirtojo skyriaus – „Posto darbo organizavimas“ nuostatų 14 punktą numato: *„Nustatant muitinio tikrinimo ir įforminimo eiliškumą, pirmenybė teikiama gyvų gyvūnų, greitai gendančių prekių, kurių sąrašas, patvirtintas Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės*

17 d. įsakymu Nr. 1B-517 „Dėl greitai gendančių prekių sąrašo patvirtinimo“, humanitarinės pagalbos siuntų, Lietuvos Respublikoje esančioms diplomatinėms arba konsulinėms atstovybėms skirtų arba jų išsiunčiamų prekių, taip pat skubių siuntų, kurių muitinis tikrinimas ir įforminimas, vadovaujantis muitų teisės aktais, turi būti atliekamas skubos tvarka, muitiniam tikrinimui ir įforminimui vadovaujantis Kioto konvencija.“ Kauno teritorinės muitinės Kybartų kelio posto antrojo skyriaus – „Posto uždaviniai ir funkcijos“ nenumato šios papildomos nuostatos. Matyti, kad Kybartų kelio posto teisės akte minimas punktas numato esminę atitinkamų prekių skubos tvarkos muitinio tikrinimo ir įforminimo funkciją. Šiuo požiūriu manytina, jog Kybartų kelio postas nevykdo atitinkamos funkcijos, kurią įsipareigojo vykdyti Ramoniškių (Sudargo) kelio postas.

2.2.6. Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) ir Kybartų kelio postų vidaus darbo taisyklių analizė

Kauno teritorinės muitinės (toliau – muitinė) Ramoniškių (Sudargo) ir Kybartų kelio postų vidaus darbo taisyklių (toliau – VTD) lyginamojo tyrimo metu buvo nustatyta:

1. Abejų postų Antro skyriaus „Darbo vietų barai“ 2.3 punktu skirtumai, kur Ramoniškių (Sudargo) posto taisyklėse krovinių TP tikrinimas aprašytas detaliau.

2. Kybartų VDT III skyriaus „Darbo vietos ir pareigūnų veiksmų juose aprašymas, eismo juostos, pėsčiųjų takai schemoje“ lentelės IIB dalyje aprašant IIC ir IVD darbo vietos dirbančių pareigūnų veiksmus trūksta konkretumo nuostatuose: „informuoja kituose eismo juostose dirbančius pareigūnus, jeigu „NAS“ sistema pateikė pranešimą apie tikrintą krovinių automobilį“.

3. Abejų postų VDT skyriuje „Vadovavimas pamainai“ 4.4.2.6. punktuose neatsižvelgiama į tai, kad išduodant pareigūnams spaudus ir anspaudus veikia elektroninis žurnalas ir patvirtinimas parašu nėra aktualus. Su šia pastaba susiję ir kiti taisyklių punktai (pvz., Ramoniškių VDT 13.8-13.13 p.; Kybartų VDT 14.1-14.6 p.), kurie galėtų būti koreguojami atsižvelgiant į procedūrų perkėlimą į elektroninę erdvę.

4. Abejų postų VDT nėra nuostatų, kuriuose būtų aprašyta muitinės pareigūno ir tikrinamo asmens bendravimas.

2.2.7. Susipažinimas su Kybartų muitinės posto veiklos organizavimu

2.2.7.1. Bendras patikrinimo organizavimo aprašymas. Kybartų muitinės posto aplankymas vyko 2013 m. gegužės 8 d. Kybartų MP atliekamas PKP. Transporto priemonės (toliau – TP) kaupiamos PKP direkcijai priklausančioje Kybartų miestelio teritorijoje esančioje aikštelėje, kurioje eilę reguliuoja UAB „Ekskomisarų biuro“ darbuotojai¹⁴. Muitinės pareigūnai tikrina PKP ir

¹⁴ Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos direktoriaus 2011-03-31 įsakymas Nr. 3-17 „Dėl lengvojo ir krovinio transporto priemonių, kertančių Lietuvos Respublikos valstybės sieną Kybartų kelio pasienio kontrolės punkte, palaukimo eilės formavimo, registravimo ir reguliavimo tvarkos vykdymo aprašo patvirtinimo“ reglamentuoja saugos tarnybų veiksmus formuojant krovinių transporto priemonių eilę, (12 p.), eilės registravimo čekių turinį (17 p.) ir kt.

Geležinkelio stotyje esančius krovinius ir transportą. Patekimas į Kybartų PKP yra pravažiuojant geležinkelio pervažą. Krovinių automobilių ir lengvų automobilių, vežančių deklarotinus krovinius, pagrindinis tikrinimas ir dokumentų įforminimas vyksta PKP. Yra detalaus patikrinimo postas, veterinarijos ir fitosanitarinis postai (pastarieji du nebuvo aplankyti dėl laiko stokos).

2.2.7.2. PKP zonoje išvykimo iš Lietuvos atliekamo muitinės patikrinimo organizavimas:

1. PKP išvykimo iš Lietuvos įvažiavimo užtvarą saugo ir atidaro UAB „Ekskomisarų biuras“ darbuotojas (patikrinimo metu jis buvo neuniformuotas, apsirengęs civiliai);
2. PKP įvažiavimo ir išvažiavimo kryptimis turi suskirstytas patikrinimo zonas (ES lengvųjų transporto priemonių ir autobusų, visų šalių, visų šalių krovinių ir pėsčiųjų (ES šalių ir visų šalių));
3. veikia NAS sistemos įranga, kuri fiksuoja autotransporto numerius ir praneša muitininkui apie rizikas ir tikrinimo ypatumus;
4. vieno sustojimo (arba vieno langelio principas) principas neveikia: pirmas tikrina muitininkas jis gauna asmens ir transporto priemonės dokumentus po to tikrina VSAT pareigūnas (VSAT pareigūnas tikrinantys krovininės TP sėdi atskiroje paaukštintoje iki krovininės TP vairuotojo lygio, patalpoje);
5. veikia rotacija darbo vietoje kas 2-4 val., muitininkai atvykstantis į darbą iš anksto nežino konkrečios darbo vietos;
6. MP viršininkas gali stebėti visus NAS sistemos fiksuojamus duomenys ir kontroliuoti muitininkų tikrinimo režimus;
7. krovinių TP tikrinimo režimą atitinkamas muitininkas gauna iš kitoje darbo vietoje NAS sistemą administruojančio pareigūno;
8. darbuotojai asmeninius automobilius laiko aikštelėje prie PKP teritorijos, kuri priklauso PKP direkcijai;
9. prie muitinės posto dokumentų priėmimo-išdavimo langelio pakabinti skelbimai dėl pašalinių pinigų išėmimo iš pateikiamų dokumentų (žr. 4 priedo 4 pav.);
10. po patikros visos transporto priemonės sustoja pažymėtoje aikštelėje laukiant leidimo įvažiuoti į Rusijos Federacijos teritoriją;
11. išvykimo pertvaros valdymo pultas valdomas muitininko.

2.2.7.3. PKP zonoje atvykimo į Lietuvą atliekamo muitinės patikrinimo organizavimas:

1. transporto priemonės atvyksta pro dvi posto užtvaras, kurios reguliuojamos pasienio tarnybos pareigūno;
2. krovininės transporto priemonės važiuoja pro radiologinius vartus ir važiuoja į PKP palaukimo aikštelę (apie 7 vietas), iš kurios privažiuoja prie pasienio ir po to prie muitinės patikros zonos;

3. transporto priemonės skirstomos į ES, krovinių, visų rūšių ir pėsčiųjų koridorius [koridorių išskabos nesikeičia ir nėra galimybių reguliuoti srautų priklausomai nuo TP rūšių kiekio];

4. „vieno sustojimo“ principas nebeveikia, pasienio pareigūnas neperduoda atvykstančiųjų dokumentų muitinės darbuotoju;

5. muitinės darbuotojas gauna dokumentus iš atvykstančiųjų ir suveda informaciją į sistemą (visi registruojami tam kad galima būtų stebėti tų pačių TP sienos kirtimo kartotinumą) tikrina per NAS sistemą patikros ypatumus, patikrina ir išleidžia iš PKP atidarydamas užtvaramą [muitininkai atvykstančių piliečių pasų duomenys suveda rankiniu būdu, yra skenerio poreikis. Kai pasienio duomenys neperduodami muitinei, iškyla pasų skenerio poreikis. Tai galėtų paspartinti ir objektyvizuoti duomenų kaupimą.];

6. TP pagal MKT duomenų bazės profilį tikrinamos muitinės mobiliuoju rentgenu, kuriame dirba du pareigūnai, visa informacija apie patikrintas TP kaupiama duomenų bazėje.

Rekomendacijos:

1. Siūlyti Kauno teritorinės muitinės Kybartų kelio posto nuostatų antrojo skyriaus – „Posto uždaviniai ir funkcijos“ nuostatų 8.7 punktą pakeisti ir į jį įtraukti papildomą nuostatą, kuria šis postas įsipareigotų: „*vykdyti prekių ženklų apsaugos priežiūrą*“. Aprašyti muitinės postų pareigūnų darbo vietas, dirbančių pareigūnų funkcijas,

2. Siūlyti tikslinti neatitikimus tarp Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) kelio posto bei Kauno teritorinės muitinės Kybartų kelio posto nuostatų antrojo skyriaus – „Posto uždaviniai ir funkcijos“ nuostatų, svarstyti, jog Kauno teritorinės muitinės Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) nuostatų antrojo skyriaus – „Posto uždaviniai ir funkcijos“ 8.13 punktas būtų įtrauktas į Ramoniškių (Sudargo) kelio posto antrojo skyriaus – „Posto uždaviniai ir funkcijos“ skyrių kaip papildoma posto funkcija.

3. Siūlyti, svarstyti jog Kauno teritorinės muitinės Kybartų kelio posto antrojo skyriaus – „Posto uždaviniai ir funkcijos“ 14 punkto nuostatos būtų įtrauktos ir į Ramoniškių (Sudargo) kelio posto antrojo skyriaus – „Posto uždaviniai ir funkcijos“ skyrių kaip papildoma posto funkcija.

4. Kybartų posto vidaus darbo taisyklėse konkretizuoti komunikavimo tarp skirtingų darbo vietų subjektus.

5. Ramoniškių ir Kybartų postų vidaus darbo taisyklėse pakoreguoti nuostatas atsižvelgiant į procedūrų perkėlimą į elektroninę erdvę.

6. Siūlytina Ramoniškių ir Kybartų postų vidaus darbo taisyklėse aprašyti muitinės pareigūno ir tikrinamo asmens bendravimą. Aprašyti muitinės postų pareigūnų darbo vietas, dirbančių pareigūnų funkcijas.

2.2.8. Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto ir Panemunės kelio posto nuostatų analizė

Atliktos lyginamosios analizės metu nustatyta esminių neatitikimų tarp Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto bei Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto nuostatų (detaliau žr. 6 priedą), t. y. neatitikimai tarp:

1. Panemunės kelio posto I skyriaus – „Bendrosios nuostatos“ 4-ojo punkto, nustatančio muitinės buveinės adresą, 5-ojo punkto, reguliuojančio muitinės teritorijos nustatymo klausimą, 6-ojo punkto, reguliuojančio pasienio kontrolės punkto teisinį režimą;

2. Nidos kelio posto ir Panemunės kelio posto II skyriaus – „Posto uždaviniai“ 4-ojo punkto ir jo papunkčių, reguliuojančių posto uždavinių įvairovę;

3. Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8-ojo punkto ir jo papunkčių, reguliuojančių posto funkcijų įvairovę;

4. Panemunės kelio posto IV skyriaus – „Posto teisės“ 9-ojo punkto, 9.1 papunkčio, reguliuojančio muitinės informacijos teikimo klausimus, bei 9.7 papunkčio, reguliuojančio posto galimybę teikti pasiūlymus Muitinės departamentui;

5. Panemunės kelio posto V skyriaus – „Posto darbo organizavimas“ 17-ojo punkto posto funkcijų, uždavinių ir atsakomybės bei 17-ojo punkto darbo organizavimo praleidimo vietoje klausimus;

6. Panemunės kelio posto VI skyriaus – „Posto struktūra“ nuostatų 19 punkto ir jo 19.1,19.2,19.3,19.4 papunkčių, reguliuojančių muitinės pareigūnų darbo suskirstymo etapus.

2.2.9. Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos ir Panemunės kelio postų vidaus darbo taisyklių analizė

Atlikus lyginamąją analizę nustatyta, kad Klaipėdos TM atskirų muitinės kelio postų vidaus darbo tvarkos taisyklės turiniu yra panašios (skyrių, dalių pavadinimais ir kai kurių atskirų punktų nuostatomis), galima konstatuoti, kad esminių trukumų ar neatitikčių nenustatyta. Pastebėtina, kad Nidos kelio posto vidaus darbo tvarkos (toliau – Nidos KP VDT) taisyklės detalesnes, neturi nepaaiškinamų sutrumpinimų, bei nuorodų į schemas ar priedus trukumų. Klaipėdos TM atskirų muitinės kelio postų vidaus darbo tvarkos taisyklėse pastebėti tokie netikslumai:

1. Nidos KP VDT taisyklių 25 p. ir Panemunės KP VDT taisyklių 17 p. nustatyta darbuotojų atsakomybė už „klaidas dėl posto darbo specifikos nežinojimo“. Toks apibrėžimas netikslus ir dviprasmiškas. Manytina, kad formuluotė „dėl teisės aktų, reglamentuojančių posto veikos specifiką, nežinojimo“ būtų tikslesnė.

2. Panemunės KP VDT taisyklių 26 p. būtų prasminga papildyti nuostata, kad „pamainos viršininkas iš pamainos pareigūnų paima numeruotus muitinės įstaigos antspaudus ir asmeninius tarnybinius spaudus <...>“ ir ne tik padeda saugoti į pamainos seifą, bet ir atžymi apie tai žurnale. Šiuo atveju pavyzdžiu gali būti nuostata esanti Nidos KP VDT taisyklių 33.4 p. „tai fiksuoja ir pasirašo Pamainos perdavimo ir pareigūnams išduodamų antspaudų registravimo žurnale“.

3. Nidos KP VDT taisyklių 34, 35 p. ir Panemunės KP VDT taisyklių 39 p. galėtų būti išdėstytos nuostatos, susijusios su pamainos pareigūnų vidinę rotaciją KP darbo vietose (susipažįstant su Panemunės KP muitinės veikla posto viršininkas minėjo apie tokio pobūdžio darbuotojų ciklinę kaitą, todėl svarbu, kad jai taikyti būtų teisinis pagrindas).

4. Nidos KP VDT taisyklių 47 p. ir Panemunės KP VDT taisyklių 51 p. galėtų būti patikslintos sąlygos, kuriomis atsiranda tarnybinis būtinumas muitinės pareigūnui būti poste ne tarnybos metu.

5. Panemunės KP VDT taisyklių 77 p. galėtų būti suformuluotas taip, kaip suformuluotas Nidos KP VDT taisyklių 74 p.: „Pažeidimų prevencijos, Tarifų ir muitinio įvertinimo kontrolės bei kitų skyrių pareigūnų darbas (prekių dokumentinis ir fizinis tikrinimas, vertės nustatymas, klasifikavimas ir kt.) poste ir kitose muitinei priimtinosiose prekių tikrinimo vietose reglamentuojamas Muitinės departamento direktoriaus arba teritorinės muitinės viršininko įsakymais“.

2.2.10. Susipažinimas su Panemunės muitinės posto veiklos organizavimu

2.2.10.1. Bendras patikrinimo organizavimo aprašymas. Panemunės muitinės posto aplankymas vyko 2013 m. gegužės 8 d. Panemunės MP susideda iš dviejų pagrindinių dalių: muitinės detalaus patikrinimo posto ir pasienio kontrolės posto, atstumas tarp kurių yra 1,5 km. Krovinių automobilių ir lengvųjų automobilių, vežančių deklaruotinus krovinius, pagrindinis tikrinimas ir dokumentų įforminimas vyksta detalaus patikrinimo poste ir patikrinti kroviniai muitininko palydimi iki PKP, kuriame vyksta pasienio tikrinimas. Detalaus patikrinimo poste taip pat vyksta veterinarinis patikrinimas Panemunės pasienio posto veterinarijos poste.

2.2.10.2. Panemunės PKP detalaus mutinio patikrinimo posto veiklos organizavimas:

1. PKP detalaus muitinio tikrinimo posto teritorija VSAT tarnybos pareigūnų nesaugoma;
2. į PKP teritoriją įleidžia muitininkas;
3. krovininės transporto priemonės sustoja prie PKP įleidžiamąjį užtvartą, vairuotojas įeina į praleidimo posto patalpas ir pateikia muitininkui asmens tapatybės ir transporto priemonės dokumentus;
4. muitininkas iš asmens gauna žodinį pranešimą apie gabenamą krovinį;
5. visą gautą informaciją muitininkas suveda į PKP kompiuterinę muitinės programą, kurios duomenys patenka į muitinės posto sistemą ir muitinės posto asmenų aptarnavimo salėje esantys muitininkai gali matyti atvykstančio transporto duomenis;
6. muitininkui įleidus transportą į PKP teritoriją transporto priemonė statoma aikštelėje (18 vietų atvykstančioms, ir 16 vietų išvykstančioms TP). Po to vairuotojas eina į muitinės pastato 1 aukšte esančią muitinio įforminimo salę, kurioje yra: vienoje pusėje langeliai, kuriuose priima muitininkai, kitoje – langeliai, kuriuose yra muitinės tarpininkai, draudimo ir kiti PKP veiklą vykdančios ūkio subjektai.
7. muitinio įforminimo salėje prie muitininkų langelių yra rusų ir lietuvių kalba įspėjimo pranešimai apie tai, kad iš dokumentų būtų išimti visi nereikalingi daiktai, pinigai [skelbimo lietuvių kalba tiesiogiai nurodyta išimti pinigus, tačiau rusų kalba turinyje nenurodyta išimti pinigus

(убедительно просим, при подаче документов представителю таможенной службы, вынуть из них все посторонние вкладыши и предметы)].

8. kiekvienoje muitininko darbo vietoje pakabinta atmintinė, kurioje aprašyti pareigūno veiksmai atsiradus korupciniams atvejams;

9. muitininkai asmenis kviečia įforminimui atsižvelgdami į eilę, kuri sudaromą PKP programoje įvažiuojant transporto priemonei ir atsilaisvinus muitininkui. [vairuotojas turi galimybę patekti pas norimą muitininką tik tyčia praleisdami savo eilę ir belaukdamas momento, kai iškvietimo eilė ir norimas muitininkas sutaps];

10. muitininkas po dokumentų patikrinimo ir duomenų suvedimo į duomenų bazę, kurioje yra programa, kuri pagal rizikos veiksnius nurodo tikrinimo būdus, eina į TP aikštelę ir fiziškai tikrina krovinį ir transporto priemonę [aikštelė stebima vaizdo kameromis, tačiau perduoti kyši ar susitarti dėl jo galimybė yra].

2.2.10.3. Veterinarinį patikrinimą sudaro dvi dalys – dokumentų tikrinimas ir krovinio tikrinimas:

1. duomenys apie krovinį gaunamos prieš 24 val. „Veterinarinis įvežimo dokumentas“ (toliau –VID) elektroninės sistemos tvarka elektroniniu paštu;

2. dokumentus tikrina muitininkas ir pagal prekių kodus nurodo atlikti veterinarinį patikrinimą;

3. veterinarijos gydytojas dirba atskirame PKP specialiai įrengtame pastate;

4. gautu dokumentų informaciją apie krovinį veterinarijos gydytojas įveda į TRACES duomenų bazę (ES duomenų bazę);

5. prieš 2 val. paruošiamos specialios patalpos (su atitinkamu temperatūros režimu: -7°C ar -20°C skirtos gyvūnų ir jiems skirtų maisto produktų apžiūrai);

6. sunkvežimio priekaba su kroviniu atidaroma dalyvaujant muitininkui ir veterinarijos gydytojui, apžiūrimas kroviny, imami mėginiai, kurie tiriami PKP laboratorijoje arba gabenami tirti į kitas ne PKP laboratorijas;

7. patikrinimo patalpoje įrengtos vaizdo kameros;

8. kroviny gražinamas į priekabą ir užplombuojamas muitininko ir veterinarijos gydytojo plombomis;

9. apie krovinio patikrą ir jo tinkamumą pažymima duomenų bazėje;

10. kroviny muitininko palydimas į Panemunės PKP prie Luizos tilto per Nemuną kur vyksta VSAT pasų kontrolė;

11. veterinarijos pastatas ir tikrinimo patalpa nėra saugoma, pavojaus mygtuko nėra.

2.2.10.4. PKP prie Luizos tilto per Nemuną išvykimo iš Lietuvos atliekamo muitinės patikrinimo organizavimas:

1. PKP prie Luizos tilto per Nemuną išvykimo iš Lietuvos įvažiavimo užtvaramą saugo ir atidaro „Ekskomisarų biuras“ darbuotojas (patikrinimo metų jis buvo neuniformuotas, apsirengęs civiliai);
2. PKP įvažiavimo ir išvažiavimo kryptimis turi suskirstytas patikrinimo zonas (ES lengvųjų transporto priemonių ir autobusų, visų šalių, visų šalių krovinių ir pėsčiųjų (ES šalių ir visų šalių));
3. veikia NAS sistemos įranga, kuri fiksuoja autotransporto numerius ir praneša muitininkui apie rizikas ir tikrinimo ypatumus;
4. veikia „vieno sustojimo“ principas: pirmas tikrina VSAT pareigūnas jis gauna asmens ir transporto priemonės dokumentus, kuriuos po patikrinimo perduoda muitininkui;
5. rotacija darbo vietoje vyksta kas 2-4 val.;
6. PKP darbuotojai asmeninius automobilius laiko detalaus tikrinimo teritorijoje, o į PKP atvežami tarnybiniu transportu;
7. prie muitinės posto dokumentų priėmimo-išdavimo langelio pakabinti skelbimai dėl pašalinių daiktų ir pinigų išėmimo iš pateikiamų dokumentų;
8. po tarnybų patikros visos transporto priemonės sustoja pažymėtoje aikštelėje laukiant leidimo įvažiuoti į Rusijos Federacijos teritoriją;
9. išvykimo iš Lietuvos muitinio tikrinimo zonos užtvaro valdymo pultą valdo muitinės pareigūnas.
10. išvykimo iš Lietuvos PKP užtvaro valdymo pultą valdo VSAT pareigūnas.

2.2.10.5. PKP prie Luizos tilto per Nemuną atvykimo į Lietuvą atliekamo muitinės patikrinimo organizavimas:

1. transporto priemonės atvyksta pro dvi PKP užtvaramas, kurios reguliuojamos VSAT pareigūno;
2. krovinių transporto priemonės važiuoja pro radiacinius vartus ir važiuoja į PKP;
3. transporto priemonės skirstomos į ES, krovinių, visų rūšių ir pėsčiųjų koridorius [koridorių iškabos nesikeičia ir nėra galimybių reguliuoti srautų priklausomai nuo TP rūšių kiekio];
4. TP vairuotojai ir transportas tikrinami VSAT pareigūno;
5. „vieno sustojimo“ principui galimybės yra, tačiau VSAT pareigūnas neperduoda atvykstančiųjų asmenų dokumentų muitinės pareigūnui (nors abu pareigūnai dirba vienoje patalpoje ir yra tam tikslui įrengtas langelis);
6. po to formuojama kelių krovinių TP kolona ir muitinės pareigūnų lydima apie 2 km į PKP detalaus muitinio tikrinimo postą (kurioje vienu metu gali būti iki 16 TP);
7. muitinės darbuotojas gauna dokumentus iš atvykstančiųjų į Lietuvą asmenų ir suveda informaciją į sistemą (visi registruojami tam kad galima būtų stebėti tų pačių TP sienos kirtimo

dažnumą) tikrina per NAS sistemą patikros duomenis, patikrina ir išleidžia iš PKP muitinio tikrinimo zonos atidarydamas išleidžiamąjį užtvarą;

8. TP pagal MKT ir duomenų bazės profilį tikrinami muitinės mobiliuoju rentgenu, kuriame dirba du pareigūnai, visa informacija apie patikrintas TP kaupiama duomenų bazėje;

9. PKP detalaus muitinio tikrinimo poste atliekama tik krovinių TP muitinis ir veterinarinis tikrinimas;

10. lengvosios TP jomis vykstantys asmenys ir pėstieji tikrinami PKP prie Luizos tilto per Nemuną

2.2.11. Klaipėdos teritorinės muitinės antikorupcinių priemonių vertinimas

2013 m. vasario 27 d. Klaipėdos teritorinės muitinės viršininko įsakymu Nr. RŽ3-43 „Dėl antikorupcinės aplinkos formavimo teritorinėje muitinėje“ 3.1 - 3.2, 4 punktais nustatomos trys antikorupcinę aplinką formuojančias priemones (kontroliuoti kaip laikomasi Muitinės departamento 2013 m. sausio 30 d. raštu Nr.(6.15)3B-1281 „Dėl neteisėtų rinkliavų muitinės postuose“; sustiprinti pamainų pareigūnų darbo kontrolę; imtis priemonių nusikalstamoms veikoms užkardyti). Tačiau pažymėtina, kad KRA atlikimo metu Panemunės muitinės poste buvo nustatyta daugiau antikorupcinę aplinką formuojančių priemonių (antikorupciniai lankstinukai posto patikrinimo vietose; darbuotojų darbo vietų keitimas pamainoje; duomenų apie tikrinamą asmenį gavimo ir tikrinimo atlikimo funkcijų atskirimas; darbuotojų transporto priemonių aikštelėje statymas ir kt.), kurios šiame įsakyme nepaminėtos. Verta pažymėti, kad antikorupcinės aplinkos kūrimas sietinas ne tik su darbuotojų priežiūros ir kontrolės stiprinimu, bet ir su priemonėmis nukreiptomis į išorę, į tikrinamuosius asmenis ir transporto priemones. Įsakyme tikslinga būtų pažymėti antikorupcinės aplinkos subjektus (tiek ją kuriančius, tiek subjektus, kuriems ji būtų taikoma), nepamiršti, kad vien muitininkai, neveikdami kartu su kitomis pasienio kontrolės posto tarnybomis, negalės sukurti šios aplinkos. Tai reiškia, kad tai galėtų būti bendras visų veikiančių PKP subjektų bendras teisės aktas, numatantis antikorupcinės aplinkos kūrimą ir palaikymą.

2013 m. balandžio 22 d. Klaipėdos teritorinės muitinės viršininko įsakymu Nr. RŽ3-90 buvo pavirtintas „Klaipėdos teritorinės muitinės kovos su korupcija įgyvendinimo priemonių planas“. Šio įsakymu buvo panaikintas iki tol galiojęs 2003 m. lapkričio 28 d. įsakymas Nr. RŽ3-336 „Dėl muitinės kovos efektyvumo su kontrabanda ir pareigūnų korupcija pagerinimo priemonių plano“.

Teigiamai vertinant siekį Klaipėdos teritorinės muitinės atnaujinti antikorupcinių priemonių planą, tenka pastebėti, kad:

1. Priemonių plano pavadinime naudojamas žodis „įgyvendinimo“ yra perteklinis, nes jis naudotinas greta žodžių apibudinančių kitus programinius dokumentus (programa, strategija, gairės ir pan.).

2. Pirma priemonių plano priemonė „Antikorupcinės aplinkos formavimo teritorinėje muitinėje įgyvendinimas“ suformuluota kaip uždavinys, bet ne veiksmų kompleksas kuriais

siekiama suformuoti antikorupcinę aplinką. Vertinant šios priemonės vertinimo kriterijus, priemonė taisytina į „Antikorupcinių priemonių, formuojančių antikorupcinę aplinką teritorinėje muitinėje, įgyvendinimo veiksmingumo vertinimas (analizė)“.

3. Antra priemonė suformuluota labai bendrai, o vartojamas žodis „užtikrinti“ neatspinti konkrečių veiksmų kurių dėka darbo organizavimas tampa efektyvesnis.

4. Trečios priemonės vertinimo kriterijus „atliktų stebėsenų skaičius“ nekorektiškas, kadangi stebėseną yra priemonių plano įgyvendinimo laikotarpiu nuolat trunkantis procesas, bet ne veiksmas (pvz., patikrinimas, auditas, kontrolinis stebėjimas ir pan.). Todėl šis vertinimo kriterijus keistinas į „Atliktų patikrinimų skaičius“, „Antikorupcinių veiksmų (priemonių) koreguojančių veiksmų skaičius“.

5. Ketvirtos priemonės vertinimo kriterijus galima būtų papildyti sakiniu: „Atliktų patikrinimų ir nustatytų pažeidimų santykinis skaičius“.

6. Septintoje priemonėje tikslinga konkretizuoti pareigūnų motyvacijos pobūdį ir priemonę išdėstyti taip: „Pareigūnų antikorupcinės motyvacijos skatinimas“.

7. Devintoje priemonėje reikėtų pažymėti apie muitinės postų pareigūnų darbo organizavimo ir priimamų sprendimų antikorupcinių saugiklių parengimą.

8. Greta dešimtos priemonių plano priemonės prasminga būtų numatyti priemonę, skirta periodinėms antikorupcinio informavimo akcijoms, nukreiptoms į labiausiai pažeista korupcijos tikrinamų asmenų grupę (pvz., į sunkvežimių vairuotojus, grįžtančius LR ar atvykstančius užsienio piliečius ir pan.).

Rekomendacijos:

1. Siekiant bendros praktikos formavimo, siūlyti įtraukti į Nidos kelio posto I skyriaus – „Bendrosios nuostatos“ nuostatas kelio posto buveinės adresą.

2. Papildyti Nidos kelio posto I skyriaus – „Bendrosios nuostatos“ šia nuostata: „*Pasienio kontrolės punkto (toliau-PKP) teritorijos ribos nustatytos Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Valstybės sienos apsaugos tarnyba) ir Muitinės departamento vadovų bendru įsakymu.*“

3. Papildyti Nidos kelio posto I skyriaus – „Bendrosios nuostatos“ nuostatas šia formuluote: „*PKP teisinis režimas - asmenų ir transporto priemonių, prekių (krovinių) (toliau – prekių) bei kitų vertybių gabenimo per Lietuvos Respublikos valstybės sieną, ūkio subjektų ir fizinį asmenų pateiktų prekių, kurios negabenamos per valstybės sieną, muitinio tikrinimo bei įforminimo tvarkos bei taisyklės, suteikiančios teisę atlikti muitinį, Valstybės sienos apsaugos tarnybos, veterinarinį tikrinimus*“.

4. Papildyti Nidos kelio posto nuostatų 4-ojo punkto 4.1 papunktį ir suformuluoti taip: „*vykdyti Europos Bendrijos muitų politiką, taikyti įstatymus ir kitus teisės aktus, už kurių įgyvendinimą atsakingas postas.*“

5. Panemunės kelio posto II skyriuje – „Posto uždaviniai“ numatyti nuostatą, reguliuojančią rinkliavų rinkimo klausimą, ir šią nuostatą suformuluoti taip: „*rinkti Europos Bendrijos muitus už prekes importuojamas iš trečiųjų šalių ar eksportuojamas į trečiąsias šalis.*“

6. Papildyti Panemunės kelio posto II skyriaus – „Posto uždaviniai“ 7-ą punktą

papildoma nuostata, reguliuojančia papildomų rinkliavų rinkimo klausimą, ir šią nuostatą suformuluoti taip: „rinkti nacionalinius akcizus ir PVM už prekes iš trečiųjų šalių.“

7. Papildyti Panemunės kelio posto II skyriaus – „Posto uždaviniai“ 7-ą punktą papildoma nuostata, reguliuojančia licencijavimų ir kvotų taikymo režimo klausimą, ir šią nuostatą suformuluoti taip: „taikyti Europos Bendrijos ir nacionalinius licencijų ir kvotų režimus.“

8. Papildyti Panemunės kelio posto II skyriaus – „Posto uždaviniai“ 7-ą punktą papildoma nuostata, reguliuojančia gyvūnų sveikatos apsaugos standartų laikymosi klausimą, ir šią nuostatą suformuluoti taip: „užtikrinti Europos Bendrijos gyvūnų sveikatos ir augalų apsaugos standartų laikymąsi.“

9. Papildyti Panemunės kelio posto II skyriaus – „Posto uždaviniai“ 7-ą punktą papildoma nuostata, reguliuojančia darbo veiklos ir jo vykdymo kontrolės tikrinimo klausimą, ir šią nuostatą suformuluoti taip: „organizuoti posto teritorijoje veikiančių muitinio tikrinimo vietų darbą bei vykdyti jų veiklos kontrolę.“

10. Papildyti Nidos kelio posto II skyriaus – „Posto uždaviniai“ 5 punkto 5.3 papunktį nuostata dėl esminių rinkliavų rinkimo sąlygų ir šią nuostatą suformuluoti taip: „apskaičiuoja, įregistruoja ir nustatytais atvejais renka importo ir eksporto muitus, kitus mokesčius, valstybės nustatytas rinkliavas, priima mokėjimus už muitinės teikiamas paslaugas.“

11. Papildyti Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8-ąjį punktą papildoma nuostata, reguliuojančia mokesčių atidėjimo klausimą, ir šią nuostatą suformuluoti taip: „kontroliuoja pateiktų vienkartinį garantijų dydžių atitikimą mokesčių prievolės dydžiui mokesčių sumokėjimo atidėjimo metu.“

12. Papildyti Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8-ąjį punktą papildoma nuostata, reguliuojančia duomenų šaltinių naudojimosi klausimą, ir šią nuostatą suformuluoti taip: „nustatyta tvarka naudojami muitinės duomenų bazėmis, tvarko dokumentaciją, duomenų statistinę apskaitą ir nustatyta tvarka teikia ataskaitas muitinės skyriams bei kitoms muitinės įstaigoms.“

13. Papildyti Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8-ąjį punktą papildoma nuostata, reguliuojančia papildomos funkcijos vykdymo klausimą, šią nuostatą suformuluoti taip: „vykdo prekių ženklų apsaugos priežiūrą, atlieka strateginių prekių įforminimą.“

14. Papildyti Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8-ąjį punktą papildoma nuostata, reguliuojančia prekių kontrolės tvarkos klausimą, ir šią nuostatą suformuluoti taip: „kontroliuoja prekių judėjimą ir atlieka jų muitinį tikrinimą postui aptarnauti priskirtame (uose) muitinės sandėlyje (-iuose).“

15. Papildyti Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8-ąjį punktą papildoma nuostata, reguliuojančia konsultavimo galimybės klausimą, ir šią nuostatą suformuluoti taip: „pagal kompetenciją teikia fiziniams ir juridiniams asmenims informaciją apie Lietuvos Respublikos, Europos Sąjungos ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius muitinės veiklą.“

16. Papildyti Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8-ąjį punktą papildoma nuostata, reguliuojančia žemės produktų muitinės priežiūros klausimą, ir šią nuostatą suformuluoti taip: „vykdo iš Europos Bendrijos eksportuojamų žemės produktų muitinės priežiūrą.“

17. Papildyti Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8-ąjį punktą papildoma nuostata, reguliuojančia dokumentų tikrinimo ir įforminimo klausimą, ir šią nuostatą

suformuluoti taip: „tikrina ir įformina muitiniam tikrinimui pateiktus dokumentus, užtikrina licencijų ir kvotų priežiūros vykdymą.“

18. Papildyti Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8-ąjį punktą papildoma nuostata, reguliuojančia prekių patikrinimo klausimą, ir šią nuostatą suformuluoti taip: „atlieka prekių fizinį tikrinimą, ima mėginius.“

19. Papildyti Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8-ąjį punktą papildoma nuostata, reguliuojančia prekių sulaikymo klausimą, ir šią nuostatą suformuluoti taip: „teisės aktų nustatyta tvarka sulaiko juridinių ir fizinių asmenų neteisėtai gabenamas prekes.“

20. Papildyti Nidos kelio posto IV skyriaus – „Posto teisės“ 6-ąjį punktą papildoma nuostata, reguliuojančia informacijos suteikimo, gavimo bei siūlymo klausimą, ir šią nuostatą suformuluoti taip: „nustatyta tvarka teikti muitinei siūlymus ir gauti iš jos informaciją bei išaiškinimus, kaip taikyti įstatymus ir kitus teisės aktus, už kurių įgyvendinimą atsakingas postas.“

21. Papildyti Nidos kelio posto IV skyriaus – „Posto teisės“ 6-ąjį punktą papildoma nuostata, reguliuojančia siūlymų teikimo klausimą, ir šią nuostatą suformuluoti taip: „teikti muitinei siūlymus dėl posto pareigūnų tarnybinių nuobaudų bei skatinimų skyrimo, posto materialinės techninės bazės gerinimo, reikiamo darbuotojų skaičiaus užtikrinimo.“

22. Papildyti Nidos kelio posto IV skyriaus – „Posto teisės“ nuostata dėl darbo organizavimo praleidimo vietoje klausimo ir ją suformuluoti taip: „Už darbo organizavimą praleidimo vietoje pamainos viršininkas skiria atsakingą muitinės pareigūną ir apie tai pažymi Pamainos perdavimo ir pareigūnams išduodamų antspaudų registravimo žurnale.“

23. Papildyti Nidos kelio posto IV skyriaus – „Posto teisės“ nuostata dėl darbo organizavimo atsakomybės klausimo ir formuoti ją taip: „Posto viršininkas atsako už šiais nuostatais postui pavestų uždavinių ir funkcijų vykdymą.“

24. Nidos kelio posto VI skyriaus – „Posto struktūra“ nuostatos turėtų reglamentuoti pareigūnų darbo etapų klausimus, naujas nuostatas formuluojant taip: pirmojo etapo „Dokumentų registracija, transporto priemonių ir jomis gabenamų asmeninių daiktų muitinis tikrinimas, asmenų (keleivių) muitinis tikrinimas.“; antrojo etapo: „Transporto priemonių su prekėmis ir be prekių (į) (iš)važiuojančių į (iš) Lietuvos Respubliką (os), taip pat lengvųjų transporto priemonių, įsigytų Lietuvos Respublikos teritorijoje ir už jos ribų, išvažiuojančių iš Lietuvos Respublikos, muitinis tikrinimas bei įforminimas.“; trečiojo etapo: „Transporto priemonių nuodugnesnis tikrinimas, asmenų apžiūra.“; ketvirtojo etapo: „Ūkio subjektų ir fizinių asmenų pateiktų prekių, kurios gabenamos ūkio subjektų ir fizinių asmenų automobiliais, geležinkelio transportu, bet nevyksta per valstybės sieną, pašto siuntų muitinis tikrinimas bei įforminimas.“.

25. Nidos ir Panemunės KP VDT taisyklėse tikslinti muitinės pareigūnų atsakomybės atsiradimo sąlygas.

26. Panemunės KP VDT taisyklėse konkretizuoti pamainos viršininko veiksmus pamainų keitimosi laikotarpiu.

27. Nidos ir Panemunės KP VDT taisyklėse reglamentuoti muitinės darbuotojų ciklinės rotacijos darbo vietose galimybę.

28. Nidos ir Panemunės KP VDT taisyklėse tikslintos sąlygos, kuriomis atsiranda tarnybinis būtinumas muitinės pareigūnui būti poste ne tarnybos metu.

29. Panemunės KP VDT taisyklėse konkretizuoti pažeidimų prevencijos, Tarifų ir muitinio įvertinimo kontrolės bei kitų skyrių pareigūnų darbą reglamentuojančius teisės aktus.

2.2.12. Pavyzdinių muitinės kelio postų nuostatų vertinimas

Pavyzdiniai muitinės kelio postų nuostatai, patvirtinti MD generalinio direktoriaus 2013 m. liepos 19 d. įsakymu Nr. 1B-493. Juose siūloma vienoda nuostatų struktūra, uždaviniai, viešosios ir administracinės paslaugos, posto teisės, posto struktūra ir posto darbo organizavimas bei baigiamosios nuostatos. Vertinant muitinės posto uždavinių ir funkcijų suderinamumą tenka pastebėti, kad nuostatų 6.3 p. išdėstytam uždaviniui „užkirsti kelią muitų ir kitų teisė aktų pažeidimams“ yra tik viena funkcija išdėstyta 7.8 p. „teisės aktų nustatyta tvarka sulaiko asmenis, gabenamas prekes, < ...>“. Tačiau ir ši funkcija labiau fragmentiška ir sietina su muitinės procedūrų vykdymu nei su teisės aktų pažeidimų atskleidimų ir tyrimu.

Nuostatuose nėra punktų įpareigojančių muitinės posto vadovus kurti antikorupcinę aplinką.

Nuostatų trečioje dalyje vartojamas dviprasmiškas ir neaiškus paslaugos gavėjų (vartotojų) apibūdinimas „posto asmenis“.

Rekomendacijos:

1. Papildyti Pavyzdinius muitinės kelio postų nuostatus nuostatomis, įpareigojančiomis muitinės posto vadovus kurti antikorupcinę aplinką.
2. Pavyzdinėse muitinės kelio postų nuostatose suderinti uždavinius ir funkcijas.

3. VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO KONTROLĖS SRITIS

Atliekant viešųjų pirkimų, atliktų Muitinės departamento prie Finansų ministerijos (toliau – MD) 2011–2012 m. dėl MD vykdomų transporto priemonių transportavimo ir pasaulios paslaugų viešųjų pirkimų, buvo analizuojami MD veiklą reglamentuojantys teisės aktai, MD prie FM 2013-03-06 raštu Nr. (22.4) 3B-2899 atsiųsti dokumentai, Generalinės prokuratūros ir Viešųjų pirkimų tarnybos atsiųsti dokumentai ir Kauno apygardos teismo sprendimas civilinėse bylose (žr. 5 priedą).

3.1. MD Supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių analizė

Analizuojamos MD supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės (toliau – Pirkimų taisyklės), patvirtintos MD generalinio direktoriaus 2008 m. rugsėjo 15 d. įsakymu Nr. 1B-553 su pakeitimais, patvirtintais l. e. MD generalinio direktoriaus pareigas 2009 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. 1B-462, MD generalinio direktoriaus 2010 m. balandžio 21 d. įsakymu Nr. 1B-263, 2012 m. sausio 16 d. įsakymu Nr. 1B-36, 2012 m. rugsėjo 13 d. įsakymu Nr. 1B-699.

Nuo 2008 m. iki 2012 m. MD Pirkimų taisyklėse buvo padaryta pakeitimų, kuriuos iš esmės galima vertinti teigiamai. Buvo atsižvelgta į CVP IS veiklą, pirkimo procedūrose naudojamos elektroninės priemonės, panaikinta galimybė taikyti išimtis¹⁵ ir kt.

Tačiau analizės metu galiojusiai Pirkimų taisyklių redakcijai galima pateikti keletą pastebėjimų, kurie nelaikytini trūkumais, tačiau priėmus tam tikrus pakeitimus/patikslinimus galėtų pagerinti supaprastintų viešųjų pirkimų organizavimo procesą:

1. Pirkimų taisyklėse svarbu pažymėti kaip organizuojama kertiniais viešųjų pirkimų vykdymo etapais viešojo pirkimo komisijos veiklos kontrolė, kaip nuo viešojo pirkimo komisijos prievolių vykdymo priklauso organizuojamų pirkimų viešumas ir skaidrumas (pavyzdžiui, 23 p. nuostatų realizavimo kontrolė: „Pirkimo dokumentai tiekėjams turi būti teikiami nuo skelbimo apie pirkimą paskelbimo ar kvietimo išsiuntimo tiekėjams dienos iki pasiūlymo pateikimo termino, nustatyto pirkimo dokumentuose, pabaigos“; 24 p. „Pirkimo dokumentai negali būti teikiami (skelbiami) anksčiau nei apie pirkimą paskelbta, neskelbiamo pirkimo atveju – pateikti kvietimai dalyvauti pirkimo procedūrose“).

2. Pirkimų taisyklių 27 p. nuostata, kad MD „savo iniciatyva gali paaiškinti (patikslinti) pirkimo dokumentus“, dalyje, kurioje rašoma skliaustuose apie patikslinimą, galėtų būti išsamiau

¹⁵ MD generalinio direktoriaus 2012 m. sausio 16 d. įsakymu Nr. 1B-36 14 p. „Muitinės departamentas, priėmęs sprendimą pirkti prekes, paslaugas ar darbus, neskelbiant apie supaprastintą pirkimą, paskelbia informacinį pranešimą Taisyklių 88.1.1, 88.1.2, 88.1.6, 88.2.1, 88.3.1, 88.3.2, 88.3.4, 88.3.5, 88.4.1, 88.5.1 punktų nustatytais atvejais. Muitinės departamentas informacinį pranešimą skelbia bet kuriuo momentu, tačiau ne vėliau kaip 5 darbo dienas iki pirkimo sutarties sudarymo, kai jis gali identifikuoti tiekėją, su kuriuo ketina sudaryti pirkimo sutartį (priėmus sprendimą kreiptis į tiekėją pateikti pasiūlymą, jau pateikus kvietimą tiekėjui dalyvauti pirkimo procedūrose, pasiūlymo vertinimo procedūros metu arba pripažinus tiekėjo pasiūlymą tinkamu ar, jeigu kviečiamas daugiau kaip vienas tiekėjas, – patvirtinus pasiūlymų eilę)“ buvo panaikintas.

paaiškinta, pašalinant galimybę tikslinimo metu keisti esminę pirminę dokumentuose pateiktą informaciją.

3. 2012 m. sausio 16 d. įsakymu Nr. 1B-36 Pirkimų taisyklių pakeitimas, kuriuo Pirkimų taisyklės buvo papildytos 44.13 p. „jeigu iš anksto žinoma, kad tiekėjo kvalifikacija atitinka MD keliamus reikalavimus ir tiekėjas bus pajėgus įvykdyti sutartį“, galėtų būti patikslintas taip, kad būtų aišku, kokia objektyvi informacija ir iš kokių šaltinių gauta laikytina neprotekcionistinė vieno ar kito tiekėjo atžvilgiu.

4. Pirkimų taisyklių 53, 56, 57 p. nurodomos Muitinės departamento teisės: leisti dalyvauti posėdyje, nagrinėti pasiūlymus ir t.t. (yra ir kituose punktuose). Siūlytina patikslinti, kokia MD institucija realizuoja šias teises (manytina, kad tai yra MD viešojo pirkimo komisija) arba Taisyklių 8 p. apibūdinant žodį „Komisija“ pažymėti, kad „Muitinės departamento generalinio direktoriaus įsakymu sudaryta viešojo pirkimo komisija (toliau tekste – Muitinės departamentas). Nors pastarasis variantas sukeltų daugiau dviprasmybių – institucijos ar jos sudaryto padalinio teisės ir pareigos realizuojamos vykdant ar kontroliuojant viešuosius pirkimus.

3.2. Viešųjų pirkimų vykdymo ir organizavimo kontrolės kriterijų analizė

Eil. Nr.	KRITERIJAI	FAKTAI IR APLINKYBĖS
1.	Ar patvirtintos supaprastintų pirkimų taisyklės?	Patvirtintos 2008 m. rugsėjo 15 d. įsakymu Nr.1B-553. Pakeitimai: patvirtinti l. e. MD generalinio direktoriaus pareigas 2009 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. 1B-462, MD generalinio direktoriaus 2010 m. balandžio 21 d. įsakymu Nr. 1B-263, 2012 m. sausio 16 d. įsakymu Nr. 1B-36, 2012 m. rugsėjo 13 d. įsakymu Nr. 1B-699.
2.	Ar per 3 darbo dienas nuo supaprastintų pirkimų taisyklių patvirtinimo, Viešųjų pirkimų įstatymo 86 straipsnio nustatyta tvarka, supaprastintų pirkimų taisyklės paskelbtos CVP IS ir perkančiosios organizacijos interneto svetainėje?	Paskelbtos http://www.cust.lt/web/guest/veikla/viesieji_pirkimai/taisykles (paskutinis atnaujinimas (2013-05-29))
3.	Ar sudaryta Viešojo pirkimo komisija?	Viešųjų pirkimų komisija sudaroma vadovaujantis Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentu, patvirtintu MD generalinio direktoriaus 2008 m. spalio 31 d. įsakymu Nr.1B-663.
4.	Ar nustatytos užduotys Viešojo pirkimo komisijai ir ar suteikti visi įgaliojimai toms užduotims atlikti?	Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamento 9 p. išdėstytos komisijos teisės.
5.	Ar Viešojo pirkimo komisijos funkcijos nustatytos Viešojo pirkimo komisijos	MD generalinio direktoriaus 2008 m. spalio 31 d. įsakymu Nr.1B-663 10 p. patvirtintas 3

Eil. Nr.	KRITERIJAI	FAKTAI IR APLINKYBĖS
	darbo reglamente?	priedas Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentas.
6.	Ar patvirtintos pirkimų organizavimo taisyklės perkančiojoje organizacijoje?	Prekių, paslaugų ir darbų viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo ir atlikimo MD taisyklės, patvirtintos MD generalinio direktoriaus 2008 m. spalio 31 d. įsakymu Nr.1B-663
7.	Ar patvirtintos standartinės dokumentų (nešališkumo deklaracijos, konfidencialumo pasižadėjimo, biudžetinais metais reikalingų pirkti prekių, paslaugų ar darbų sąrašo ir kt.), susijusių su pirkimų vykdymu, formos?	MD generalinio direktoriaus 2008 m. spalio 31 d. įsakymu Nr.1B-663 11 p. numatytos viešojo pirkimo komisijos pirmininko, nario ar eksperto ir pirkimo organizatoriaus nešališkumo deklaracijos ir konfidencialumo pasižadėjimai. <i>Pirkimų iniciatoriaus deklaracijos ar pasižadėjimai nenumatyti.</i>
8.	Ar paskirtas pirkimų iniciatorius?	MD generalinio direktoriaus 2008 m. spalio 31 d. įsakymu Nr.1B-663 4 p. paskirtas Investicijų ir viešųjų pirkimų skyrius. Vadovaudamasis MD generalinio direktoriaus 2011 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr.1B-597 patvirtintų MD Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus nuostatų 5.5 p. Investicijų ir viešųjų pirkimų skyrius nagrinėja MD struktūrinių padalinių siūlymus dėl investavimo srities ir kt. klausimus.
9.	Ar MD paskirtas darbuotojas, atsakingas už pirkimų plano sudarymą ir jo paskelbimą?	MD generalinio direktoriaus 2008 m. spalio 31 d. įsakymu Nr.1B-663 5 p. paskirtas Investicijų ir viešųjų pirkimų skyrius. MD generalinio direktoriaus 2011 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr.1B-597 patvirtintų MD Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus nuostatų 5.1 p. „, dalyvauja rengiant muitinės biudžeto projektą (kapitalo investicijų dalį)“ ir kitus susijusius su tuo veiksmus (5.2-5.4 p.)
10.	Ar paskirta pretenzijų nagrinėjimo komisija?	<i>Nepakanka duomenų atsakyti į klausimą teigiamai (Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus vyriausiojo inspektoriaus-juriskonsulto pareigybės aprašyme, patvirtintame 2012 m. birželio 27 d. MD generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1B-485, 7.4 p. numatyta funkcija „nagrinėti tiekėjų paklausimus, skundus, pretenzijas ir teikti dėl jų išvadas“.)</i>
11.	Ar paskirtas MD darbuotojas, turintis teisę CVP IS tvarkyti duomenis apie perkančiąją	Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus darbuotojų pareigybių aprašymuose,

Eil. Nr.	KRITERIJAI	FAKTAI IR APLINKYBĖS
	organizaciją ir jos darbuotojus (pirkimų specialistus, ekspertus ir kt.)?	patvirtintuose 2008 m. balandžio 30 d. MD generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1B-316; 2011 m. birželio 8 d. Nr. 1B-327; 2011 m. gruodžio 1 d. Nr.1B-657; 2012 m. birželio 27 d. Nr. 1B-485, nėra nurodytos šios funkcijos.
12.	Ar paskirtas už pirkimų vykdymą naudojantis CPO elektroniniu katalogu atsakingas asmuo?	<i>Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus nuostatuose ir darbuotojų pareigybių aprašymuose šios funkcijos nėra.</i>
13.	Ar MD paskirtas darbuotojas, kuriam viešoji įstaiga Centrinė projektų valdymo agentūra, atliekanti centrinės perkančiosios organizacijos (toliau – CPO) funkcijas, suteikia prisijungimo duomenis prie elektroninio katalogo CPO.lt™ (toliau – CPO elektroninis katalogas)?	<i>Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus nuostatuose ir darbuotojų pareigybių aprašymuose nėra funkcijos susijusios su darbu su CPO elektroniniu katalogu.</i>
14.	Ar pirkimų proceso vykdymo ir kontrolės funkcijos atskirtos?	MD generalinio direktoriaus 2008 m. spalio 31 d. įsakymo Nr.1B-663 8 p. numato pirkimo iniciatoriaus parengto Tarnybinio pranešimo-paraiškos suderinimą (<i>kontrolės forma</i>). Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus viršininko pareigybės aprašymo, patvirtinto 2011 m. gruodžio 1d. MD generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1B-658, 7.8 p. numatyta funkcija „vizuoti Skyriaus rengiamus teisės aktų, pasiūlymų, išvadų, sutarčių ar kitų dokumentų projektus ir kontroliuoti jų derinimą“. <i>Tačiau tai nėra pirkimų kontrolės funkcija. Nėra nustatyta ir už ką atsako pirkimų dokumentus vizuojantys asmenys.</i>
15.	Ar paskirtas MD darbuotojas ar struktūrinis padalinys, atsakingas už pirkimų organizavimo tvarkos nuo pirkimo planavimo iki pirkimo sutarties įvykdymo nustatymą perkančiojoje organizacijoje, perkančiosios organizacijos vidaus dokumentų, susijusių su pirkimais, įskaitant perkančiosios organizacijos supaprastintų pirkimų taisyklių, parengimą, derinimą ir perkančiosios organizacijos supaprastintų pirkimų taisyklių atveju – paskelbimą, taip pat kitų perkančiosios organizacijos dokumentų, privalomų skelbti Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyta tvarka, paskelbimo priežiūrą?	Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus nuostatų 5.10–5.20 punktuose numatytos viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo funkcijos. <i>Tačiau nėra paminėta apie MD dokumentų, privalomų skelbti Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyta tvarka, paskelbimo priežiūrą.</i>

Eil. Nr.	KRITERIJAI	FAKTAI IR APLINKYBĖS
16.	Ar vykdoma viešųjų pirkimų vidaus kontrolė, t. y. MD sukurtos vidaus kontrolės sistemos dalis, kuria siekiama identifikuoti galimas klaidas ar pažeidimus bet kuriame pirkimų proceso etape, užkirsti jiems kelią ateityje bei užtikrinti su tuo susijusių rizikos veiksnių valdymą ir tinkamą perkančiosios organizacijos pirkimų vykdymą?	<i>Nepakanka duomenų atsakyti į klausimą teigiamai</i>
17.	Ar įdiegtos pirkimų vidaus kontrolės priemonės ir procedūros (patikros lapų pildymas, prevencinę kontrolę atliekančio asmens paskyrimas ir kt.)?	<i>Nepakanka duomenų atsakyti į klausimą teigiamai.</i>
18.	Ar yra paskirtas prevencinę pirkimų ir pirkimo sutarčių vykdymo kontrolę atliekantis asmuo, t.y. ar MD paskirtas darbuotojas ar struktūrinis padalinys, perkančiosios organizacijos vadovo nustatyta tvarka vykdamas išankstinę pirkimo proceso procedūros stebėseną, patikrinimą ir suderinimą, taip pat prevencinę perkančiosios organizacijos sudarytų pirkimo sutarčių vykdymo kontrolę?	<i>Nepakanka duomenų atsakyti į klausimą teigiamai</i>

3.3. Sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugų viešųjų pirkimų analizė

3.3.1. Viešojo pirkimo dėl sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugų pirkimų ir susijusių aplinkybių chronologinė analizė:

1. 2008-04-03 Panevėžio TM pateikė VPT skelbimą apie supaprastintą pirkimą Nr. A3-05-2228 „Sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugų pirkimas“. Pagrindinis objektas – 60122100-0 (krovinių vežimo keliais specialiosiomis transporto priemonėmis paslaugos), papildomas objektas – 63100000-0 (krovinių tvarkymo ir saugojimo paslaugos). Skelbime nurodytas pirkimo būdas – **supaprastintas atviras konkursas**.

2. 2008-04-11 Paskelbtas viešasis pirkimas „Sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugos“ „Informaciniai pranešimai“ Nr. 27, pirkimas Nr. 63707.

3. 2008-05-16 Panevėžio TM įgaliojimas J.Sirvydžiui atstovauti Panevėžio TM sudarant ir pasirašant sutartį su USB „Sauda“.

4. 2008-05-26 Panevėžio TM (Užsakovas) ir UAB „Sauda“ (Vykdytojas) sudarė sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaulos paslaugų sutartį Nr. A10-41/PM84. Sutartis įsigalioja nuo 2008 m. liepos 1 d. ir galioja 36 mėnesius. [t.y. iki 2011-07-01, Sutarties 8.1 punktas].
5. 2009-07-31 Panevėžio TM ir UAB „Sauda“ susitarimas Nr. A10-52/PM84 dėl 2008 m. gegužės 26 d. sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaulos paslaugų sutarties Nr. A10-41/PM84 pakeitimo (pakeičiami sutarties 1.1, 3.1.1, 3.1.2, 3.1.9, 3.1.10, 3.5, 4.4.1 punktai, 9 skyrius „Sutarties priedai“ ir papildoma 4.10 punktu).
6. 2009-09-03 Panevėžio TM ir UAB „Sauda“ susitarimas Nr. A10-60/PM84 dėl 2008 m. gegužės 26 d. sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaulos paslaugų sutarties Nr. A10-41/PM84 pakeitimo (keičiamas sutarties 2 priedas ir išdėstoma jo nauja redakcija).
7. 2009-10-30 Muitinės departamento prie LR FM generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1B-607 „Dėl Panevėžio teritorinės muitinės reorganizavimo“ Žin., 2009 Nr. 132-5789; 2010, Nr. 27-1294.
8. 2010-02-12 Muitinės departamento prie LR FM generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1B-90 „Dėl Panevėžio teritorinės muitinės reorganizavimo komisijos sudarymo“.
9. 2010-03-10 Panevėžio TM ir UAB „Sauda“ susitarimas Nr. A10-22/PM84 dėl 2008 m. gegužės 26 d. sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaulos paslaugų sutarties Nr. A10-41/PM84 pakeitimo (keičiamas 4.10 punktas).
10. 2010-04-01 Komisijos dėl Panevėžio teritorinės muitinės reorganizavimo sudarymas – Valstybės žinios, 2009-11-05, Nr. 132-5789.
11. 2010-04-01 įspėjimų apie numatomus tarnybos arba darbo santykių pakeitimus Panevėžio teritorinės muitinės pareigūnams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartį, teisės aktų nustatyta tvarka įteikimas – Valstybės žinios, 2009-11-05, Nr. 132-5789
12. 2010-04-31 Panevėžio teritorinės muitinės turto įvertinimas ir inventorizavimas – Valstybės žinios, 2009-11-05, Nr. 132-5789
13. 2010-06-01 Panevėžio teritorinės muitinės archyvo inventorizacija – Valstybės žinios, 2009-11-05, Nr. 132-5789.
14. 2010-06-30 Panevėžio teritorinės muitinės išregistravimas iš juridinių asmenų registro – Valstybės žinios, 2009-11-05, Nr. 132-5789.
15. 2010-06-30 Reorganizuojama Panevėžio teritorinė muitinė baigia veiklą – Valstybės žinios, 2009-11-05, Nr. 132-5789.
16. 2010-07-01 Panevėžio TM prijungta prie Kauno TM 2009 m. spalio 30 d. Muitinės departamento prie LR FM generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1B-607 „Dėl Panevėžio teritorinės muitinės reorganizavimo“ (Žin., 2009 Nr. 132-5789; 2010, Nr. 27-1294.

17. 2010-07-01 Panevėžio teritorinės muitinės į archyvą neperduotų dokumentų (pagal dokumentacijos planą) inventorizacija – Valstybės žinios, 2009-11-05, Nr. 132-5789.
18. 2010-07-01 įvertinto ir inventorizuoto turto perdavimas Kauno teritorinei muitinei – Valstybės žinios, 2009-11-05, Nr. 132-5789.
19. 2010-07-01 Panevėžio teritorinės muitinės archyvo perdavimas Kauno teritorinei muitinei – Valstybės žinios, 2009-11-05, Nr. 132-5789.
20. 2010-07-01 Panevėžio teritorinės muitinės pareigūnų, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį, tarnybos ar darbo vietos nustatymas (atleidimas) – Valstybės žinios, 2009-11-05, Nr. 132-5789.
21. 2010-11-10 Kauno TM ir UAB „Sauda“ susitarimas Nr. (nenurodytas) dėl 2008 m. gegužės 26 d. sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugų sutarties Nr. A10-41/PM84 pakeitimo (keičiamas sutarties 1 priedas dėl transportavimo įkainių naujos redakcijos).
22. 2011-06-23 Kauno TM paskelbti „Sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugų pirkimas“ supaprastinti pirkimai Nr. 107543 [paraiška priimama iki 2011-07-12].
23. 2011-06-29 Informaciniuose pranešimuose Nr. 54 – paskelbta apie pirkimą Nr.107543.
24. 2011-06-30 Kauno TM ir uždarnosios akcinės bendrovės „Sauda“ (kodas 120507414, Giraitės g. 3A, 03150 Vilnius) (toliau – UAB „Sauda“) pasirašytas susitarimas dėl 2008 m. gegužės 26 d. sutarties Nr. A10-41/PM84 vykdymo termino pratęsimo bei 2011 m. gruodžio 30 d. Kauno TM, Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir UAB „Sauda“ pasirašyto susitarimo Nr. 6B-658/11B-298 dėl sutarties šalies pakeitimo bei pareigų ir teisių perėmimo.
25. 2011-06-30 Kauno TM ir UAB „Sauda“ susitarimas dėl paslaugų teikimo tęsimo („Sutartimi Šalių priimtų įsipareigojimų vykdymą tęsti iki tol, kol įstatymų nustatyta tvarka bus sudaryta viešojo pirkimo-pardavimo sutartis“). (*„Informaciniai pranešimai“*, 2011-06-29, Nr.51, VŽ suteiktas Nr.107543).
26. 2011-07-01 Sutarties Nr. A10-41/PM84 galiojimo pabaiga.
27. 2011-07-12 11 val. vokų su pasiūlymais atplėšimas [laimėjo UAB „Sauda“, pasiūlė 13.638.000,00 Lt].
28. 2011-07-13 Kauno TM laikė sutartį įvykdyta, nes gavo įvykdytos ar nutrauktos pirkimų sutarties ataskaita Nr. AG3-7395.
29. 2011-07-14 Kauno TM ataskaita apie įvykusius pirkimus Nr. 107543. UAB „Sauda“ pasiūlymas atmestas VPI 39 str.2 d. 3 p. – pasiūlyta per didelė perkančiajai organizacijai nepriimtina kaina.

30. 2011-09-28 Kauno TM skelbimas apie supaprastintą pirkimą Nr.111997 [paraiškos priimamos iki 2011-10-20].

31. 2011-10-05 Informacinis pranešimas Nr. 79 paskelbimas apie supaprastintą pirkimą Nr.111997.

32. 2011-11-04 Kauno TM viršininko įsakymas Nr.4B-8738 dėl viešųjų pirkimų nutraukimo vadovaujantis Supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių 96 p. (Paraiškų dalyvauti pirkime pateikimo terminas negali būti trumpesnis kaip 7 darbo dienos iki skelbimo apie pirkimą paskelbimo VŽ priede „Informaciniai pranešimai“).

33. 2011-11-10 Kauno TM skelbimas apie supaprastintą pirkimą Nr.114155 [paraiškos priimamos iki 2011-12-13].

34. 2011-11-18 Kauno TM paskelbė viešąjį pirkimą „Sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugos“ *„supaprastinto atviro konkurso būdu*. 2011 m. lapkričio 18 d „Informaciniai pranešimai“ Nr. 91(2), pirkimo Nr. 114255) [Kauno apygardos teismo civilinėje byloje Nr. 2-2430-254/2012 sprendime nurodytas pirkimo Nr. 62147].

35. 2011-12-09 MD prie FM generalinio direktoriaus 2011 m. gruodžio 9 d. įsakymas Nr. 1B-686 „Dėl F tipo muitinės sandėlio savininko teisių ir pareigų perdavimo“ Žin., 2011, Nr. 154-7336

36. 2011-12-30 Kauno TM, MD ir UAB „Sauda“ pasirašė susitarimą Nr. 6B-358/11B-298 [numerio dalis 358 turi taisymo požymius iš 658] dėl sutarties šalies pakeitimo bei pareigų ir teisių perėmimo, kuriame nurodyta, kad visos Sutartimi nustatytos Kauno teritorinės muitinės pareigos ir teisės nuo 2012 m. sausio 1 d. pereina Muitinės departamentui (pasirašyta Kauno TM vadovo, MD vadovo ir UAB „Sauda“ vadovo).

37. 2011-12-31 Kauno TM perdavė F tipo muitinės savininko teises ir pareigas Muitinės departamentui.

38. 2012-03-20 Kauno apygardos teismo sprendimas civilinėje byloje Nr.2-1249-390/2012 dėl ieškovo UAB „Efektyvios investicijos“ ieškinio VBĮ Kauno TM ir trečiajam asmeniui UAB „Tomadas“ dėl supaprastinto atviro konkurso sąlygų pripažinimo negaliojančiomis (ieškinys atmestas).

39. 2012-08-08 Viešųjų pirkimų tarnybos protokolu Nr. 2 UAB „Sauda“ supažindinama su UAB „Tomadas“ konkurso pasiūlymais (įkainiai uždengti).

40. 2012-08-10 UAB „Sauda“ pretenzija MD dėl to, kad nesuteikta galimybė susipažinti su UAB „Tomadas“ informacija apie siūlomas transporto saugojimo vietas.

41. 2012-08-16 MD sprendimu Nr. 1B-6.27-1-12974 „Dėl UAB „Sauda“ pretenzijos“ nusprendė pretenzijos netenkinti („pagal VPI 6 str. 1 d., 41 str. 3 d., 74, 79 ir 86 str. 4 d. tretiesiems asmenims perkančioji organizacija negali atskleisti informacijos, kurios konfidencialumą nurodė tiekėjas“).

42. 2012-10-02 Kauno TM ataskaita dėl pirkimų Nr.114155 [6 dalyviai: UAB „ARG Baltic“ atsiėmė savo pasiūlymą; UAB „Autoexpert“ – neatitiko minimalių kvalifikacinių reikalavimų; UAB „Kuperis“ ir UAB „Onore“ – neatitiko pirkimo dokumentuose nustatytų reikalavimų; UAB „Sauda“ pasiūlė 1.624.484,00 Lt; UAB „Tomadas“ pasiūlė 1.008.412,80 Lt (skirtumas 616.071,20 Lt).

43. 2012-10-02 Kauno TM (Užsakovas) ir UAB „Tomadas“ (Vykdotojas) sudarė Sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugų sutartį Nr. 6B-54/1210/03.

44. 2012-10-02 Kauno TM sudaro sutartį su UAB „Tomadas“ (sutarties terminas iki 2015-10-02)

45. 2012-10-02 Kauno TM, Muitinės departamentas ir UAB „Tomadas“ pasirašė susitarimą Nr. 6B-55/1210/03/11B-845 dėl sutarties šalies pakeitimo bei pareigų ir teisių perėmimo, kuriame nustatyta, kad visos sutartimi nustatytos Kauno TM pareigos ir teisės nuo 2012 m. spalio 2 d. pereina MD.

46. 2012-10-05 UAB „Tomadas“ prašymas MD dėl sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugų sutarties Nr. 6B-54/1210/03 1 priedo pakeitimo (transporto priemonių sulaikymo vietų keitimas).

47. 2012-10-10 Muitinės departamentas 2012 m. spalio 10 d. raštu Nr. (224)3B-18562 „Dėl sutarties nutraukimo“ UAB „Tomadas“ informavo, kad UAB „Tomadas“ nevykdo sutartimi prisiimtų įsipareigojimų (sutarties 8.3 p. pažeidimas – sutarties objekto (saugojimo vietos) pakeitimas), todėl MD nutraukia 2012 m. spalio 2 d. Sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugų sutartį Nr. 6B-54/1210/03 nuo 2012 m. lapkričio 9 d. (Muitinės departamento 2012 m. spalio 10 d. raštas Nr. (224)3B-18562).

48. 2012-10-24 MD raštas Nr. (22.5)3B-11064 UAB „Tomadas“ dėl sutarties nutraukimo.

49. 2012-10-29 Kauno apygardos teismo sprendimas civilinėje byloje Nr. 2-2430-254/2012 dėl ieškovo UAB „Sauda“ ieškinio VBI Kauno TM ir trečiajam asmeniui UAB „Tomadas“ ir VPT dėl perkančiosios organizacijos sprendimo panaikinimo (ieškinys patenkintas – MD sprendimas Nr.1B-6.27-1-12974 „Dėl UAB „Sauda“ pretenzijos“ panaikintas).

50. 2012-11-06 Advokatų profesinės bendrijos Černiauskas ir partneriai skundas „Dėl perkančiosios organizacijos neteisėto ir netinkamo 2012 m. spalio 2 d. sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugų sutarties Nr. 6B-54-1210/03 nutraukimo, neteisėto sutarties vykdymo sustabdymo ir neteisėto sutarties su buvusiu tiekėju atnaujinimo“

51. 2012-11-09 Sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugas teikia UAB „Sauda“.

52. 2013-02-12 VPT išvada dėl 2011-06-30 ir 2011-12-30 susitarimo Nr.6B-658/11B-298 - Nr. 4S-665.

3.4. Sprendimų, priimtų viešųjų pirkimų dėl sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugos 2008–2012 m. laikotarpiu, analizė

3.4.1. Dėl viešųjų pirkimų „Sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugos“ supaprastinto atviro konkurso būdu organizavimo ir vykdymo

Viešųjų pirkimų tarnybos 2013 m. vasario 12 d. vertinimo išvadoje Nr. 4S-665 „Dėl 2011 m. birželio 30 d. susitarimo ir 2011 m. gruodžio 30 d. susitarimo Nr. 6B-658/11B-298 atitikties Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymui ir su jo įgyvendinimu susijusiems teisės aktams vertinimo“ buvo konstatuoti, (žr. 7 priedo lentelę (CD, Microsoft Excel formatas)) Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102) pažeidimai¹⁶,

¹⁶ 1. Viešasis pirkimas „Sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugos“ (skelbtas 2008 m. balandžio 11 d. „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“ Nr. 27, pirkimo Nr. 63707) (toliau – Pirkimas) atliktas supaprastinto atviro konkurso būdu.

2. Pirkimui taikomos Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (Žin., 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102) (toliau – Įstatymas) nuostatos.

3. Įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad numatomo pirkimo vertė yra perkančiosios organizacijos numatomų sudaryti pirkimo sutarčių vertė, skaičiuojama imant visą mokėtiną sumą be pridėtinės vertės mokesčio, įskaitant visas sutarties pasirinkimo ir pratęsimo galimybes, 84 straipsnyje nustatyta, kad supaprastinti pirkimai yra tokie pirkimai, kurių vertė yra mažesnė už tarptautinio pirkimo vertės ribas, nustatytas Įstatymo 11 straipsnyje, arba Įstatymo 2 priedėlyje nurodytų B paslaugų pirkimai neatsižvelgiant į pirkimo vertę, arba Įstatymo 9 straipsnio 14 dalyje nurodyti pirkimai. Panevėžio teritorinės muitinės vykdytas Pirkimas neatitiko nei vienos iš Įstatymo 84 straipsnyje nustatytų sąlygų, todėl negalėjo būti vykdomas supaprastinto atviro konkurso būdu. Remiantis Įstatymo 42 straipsnio 2 dalies 1 punktu, Pirkimas turėjo būti atliktas atviro ar riboto konkurso būdu. Panevėžio teritorinei muitinei vykdant Pirkimą supaprastinto atviro konkurso būdu buvo pažeisti Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtinti lygiateisiškumo, nediskriminavimo, skaidrumo principai, 3 straipsnio 2 dalyje nustatytas pirkimų tikslas – vadovaujantis šio įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai (atlikti pirkimą įgaliojusiai perkančiajai organizacijai) ar tretiesiems asmenims reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas, 9 straipsnio 3 dalis, nustatanti, kad pirkimo vertės nustatymo būdas negali būti pasirenkamas taip, kad būtų galima išvengti šio įstatymo nuostatų dėl pirkimo būdų pasirinkimo ir pirkimo procedūrų vykdymo.

4. Panevėžio teritorinės muitinės sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugų pirkimo supaprastinto atviro konkurso būdu pirkimo sąlygose, patvirtintose Viešųjų pirkimų komisijos 2008 m. balandžio 1 d. posėdžio protokolu Nr. A15-38 (toliau – Pirkimo sąlygos), 2.1 punkte nustatyta, kad pirkimo objektas – Muitinės sulaikytų transporto priemonių transportavimas pagal Panevėžio teritorinės muitinės iškvietimus transportuoti muitinės sulaikytas transporto priemones iki saugojimo vietų ir / ar jų saugojimas, 14.2 punkte nustatyta, kad sudaroma pirkimo sutartis atitinka laimėjusio tiekėjo pasiūlymą (kainą) ir konkurso (pirkimo) sąlygas.

5. Panevėžio teritorinės Skelbime nurodyta, jog bus reikalaujama sutarties įvykdymo užtikrinimo – penkių tūkstančių litų banko arba draudimo bendrovės išduotos garantijos. Įstatymo 24 straipsnio 2 dalies 13 punkte nustatyta, kad pirkimo dokumentuose turi būti pasiūlymų galiojimo užtikrinimo, jei reikalaujama, ir pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimo reikalavimai, 30 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad perkančioji organizacija gali pareikalauti, kad pasiūlymų galiojimas būtų užtikrinamas, ir privalo pareikalauti, kad pirkimo sutarties įvykdymas būtų užtikrinamas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatytais prievolių įvykdymo užtikrinimo būdais. Pirkimo sąlygose nebuvo nustatyta, kad tiekėjas kartu su pasiūlymu privalo pateikti pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimą, tačiau, remiantis Įstatymo 24 straipsnio 6 dalimi, pirkimo dokumentų sudėtinė dalis yra išankstinis skelbimas apie numatomus pirkimus ir skelbimas apie pirkimą. Perkančioji organizacija skelbimuose esančios informacijos vėliau papildomai gali neteikti, įskaitant atvejį, kai techninės specifikacijos remiasi tiekėjams prieinamais dokumentais ir pateikta nuoroda į tokius dokumentus. Pažymėtina, kad Skelbime nurodyta su sutartimi susijusi sąlyga – sutarties įvykdymo užtikrinimas penkių tūkstančių litų banko arba draudimo bendrovės išduota garantija. Įstatymo 18 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad sudarant pirkimo sutartį negali būti keičiama laimėjusio tiekėjo pasiūlymo kaina ir pirkimo dokumentuose bei pasiūlyme nustatytos pirkimo sąlygos. Tarnyba nustatė, kad sutartyje UAB „Sauda“ nėra įpareigota pateikti Sutarties įvykdymo užtikrinimą, todėl sudarant Sutartį buvo pažeisti Įstatymo 18 straipsnio 3 dalis bei 18 straipsnio 6 dalies 6 punktas reikalaujantis, kad pirkimo sutartyje turi būti nustatytas prievolių įvykdymo užtikrinimas. Taip pat nustatyta, kad Sutartyje nėra įrašytos Įstatymo 18 straipsnio 6 dalies 11 punkte nurodytos privalomos pirkimo sutarties nuostatos, kad pirkimo sutarties sąlygos sutarties galiojimo laikotarpiu negali būti keičiamos.

6. Nei Kauno teritorinė muitinė, nei Muitinės departamentas prie LR finansų ministerijos nesikreipė į Tarnybą dėl sutikimų keisti 2008-05-26 su tiekėju UAB „Sauda“ sudarytos sutarties Nr. A10-41/PM84, kaip nustatyta Įstatymo 18 straipsnio 8 dalyje „Pirkimo sutarties sąlygos sutarties galiojimo laikotarpiu negali būti keičiamos, išskyrus tokias pirkimo sutarties sąlygas, kurias pakeitus nebūtų pažeisti šio Įstatymo 3 straipsnyje nustatyti principai bei tikslai ir kai tokiems pirkimo sutarties sąlygų pakeitimams yra gautas Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimas <...>“, be to, pagal Įstatymo 18 straipsnio 7 dalį minėtų paslaugų sutartis negali būti sudaroma ilgesniam nei 3 metų laikotarpiui.

7. 2011 m. birželio 30 d. tarp Kauno teritorinės muitinės ir UAB „Sauda“ buvo pasirašytas susitarimas dėl 2008-05-26 sutarties Nr. A10-41/PM84 vykdymo termino pratęsimo, kuriuo šalys susitarė 2008-05-26 sutartimi prisiimtų įsipareigojimų vykdymą tęsti iki tol, kol Įstatymo nustatyta tvarka bus sudaryta nauja viešojo pirkimo-pardavimo sutartis, t.y. neterminuotai ir pažeidžiant Įstatymo 18 straipsnio 7 dalyje nustatytą maksimalią tokių sutarčių trukmę.

8. 2011-12-30 tarp Kauno teritorinės muitinės, Muitinės departamento prie LR finansų ministerijos ir UAB „Sauda“ buvo pasirašytas trišalis susitarimas dėl 2008-05-26 sutarties šalies pakeitimo bei pareigų ir teisių perdavimo Muitinės departamentui prie LR finansų ministerijos. Laikotarpiu nuo 2011-05-26 iki 2011-12-31 už suteiktas transportavimo ir pasaugos paslaugas Kauno teritorinė muitinė tiekėjui UAB „Sauda“ sumokėjo 903.385,83 Lt.

9. 2010-02-12 Muitinės departamento prie LR FM generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1B-90 „Dėl Panevėžio teritorinės muitinės reorganizavimo komisijos sudarymo“ suformuotai komisijai nebuvo pavesta sudaryti bendrą teritorinių muitinių pareigūnų darbo grupę centralizuoto F tipo muitinės sandėlio perdavimo klausimams spręsti (įsakymo 2.2.1.4. p.). Tačiau nebuvo aptarti klausimai susiję su viešųjų pirkimų vykdymu.

kurie atspindi antikorupciniu požiūriu ydingą konkretaus pirkimo organizavimą, vykdymą ir kontrolę.

3.4.2. Dėl F tipo muitinės sandėlio savininko teisių ir pareigų perdavimo

2011 m. gruodžio 9 d. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1B-686 „Dėl F tipo muitinės sandėlio savininko teisių ir pareigų perdavimo“, (Žin., 2011, Nr. 154-7336) Kauno teritorinei muitinei 2011 m. gruodžio 31 d. buvo perduotas F tipo muitinės sandėlys (identifikavimo kodas PF0310), veikiantis Kauno teritorinės muitinės veiklos zonoje adresu: Ramygalos g. 151, Panevėžys, kuriame saugomos sulaikytos ir konfiskuotos prekės, išskyrus greitai gendančius maisto produktus, savininko teises ir pareigas Muitinės departamentui prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (į. k. 188656838). Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Sulaikytų prekių administravimo skyriui nuo 2012 m. sausio 1 d. buvo pavesta administruoti nurodytą muitinės sandėlį.

MD priimant šį sprendimą, perduoti F tipo muitinės sandėlio, veikiančio Kauno teritorinės muitinės veiklos zonoje adresu: Ramygalos g. 151, Panevėžys, kuriame saugomos sulaikytos ir konfiskuotos prekės, išskyrus greitai gendančius maisto produktus, savininko teises ir pareigas Muitinės departamentui, vadovavosi 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL 2004 m. specialusis leidimas, 2 skyrius, 4 tomas, p. 307) (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2006 m. lapkričio 20 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1791/2006 (OL 2006 L363, p. 1), 103 straipsniu, kuriame nustatyta, kad „sandėlio savininko teisės ir pareigos, gavus muitinės sutikimą, gali būti perduotos kitam asmeniui“. Tai reiškia, kad F tipo muitinės sandėlio savininko teisių ir pareigų perdavimas yra teisė (galimybė perduoti arba prisiimti visą organizacinę našą sau), o ne prievolė.

Rekomendacijos:

1. Tikslinti Pirkimų taisykles, pagal 3.1 skyriuje pateiktas pastabas dėl Pirkimų taisyklių.
2. Sudaryti teisinės ir vidaus administravimo prielaidas viešųjų pirkimų vykdymo ir organizavimo kontrolės sistemai atsirasti.
3. Sudaryti teisinės ir vidaus administravimo prielaidas viešųjų pirkimų inicijavimui ir organizavimui laiku, sumažinant viešųjų pirkimų vykdymo vilkinimo prielaidas.

4. MOTYVUOTOS IŠVADOS

4.1. Dėl teritorinių muitinių padalinių muitinės postų veiklos, vykdančios muitinį tikrinimą:

4.1.1. teritorinių muitinių padalinių muitinės postų veiklos, vykdančios muitinį tikrinimą, skaidrumui įtaką daro:

4.1.1.1. Skirtingas VSAT, Muitinės, Valstybinės maisto ir veterinarijos, Valstybinės augalų apsaugos tarnybų atliekamų PKP patikrinimų lygių klasifikavimas *(motyvai išdėstyti skirsnyje 2.1. Teritorinių muitinių veiklos organizavimo bendroji apžvalga, 10-11 psl.)*.

4.1.1.2. Siuntų, išskyrus nurodytas ES teisės aktuose, muitinis tikrinimas ir įforminimas atliekamas tik po PVP ir (ar) teritorinės VMVT pareigūnų tikrinimo *(motyvai išdėstyti skirsnyje 2.1. Teritorinių muitinių veiklos organizavimo bendroji apžvalga, 11 psl.)*.

4.1.1.3. Didelis subjektų, dalyvaujančių pasienio kontrolės punkte atliekamuose patikrinimuose, skaičius, jų funkcijų ir teisių nesuderinamumas *(motyvai išdėstyti skirsnyje 2.1. Teritorinių muitinių veiklos organizavimo bendroji apžvalga, 10-11 psl.)*.

4.1.1.4. Naujų subjektų atsiradimas (pvz. PKP direkcija, UAB „Ekskomisarų biuras“), kurie perima tam tikras PKP vykdomas VSAT funkcijas *(motyvai išdėstyti skirsnyje 2.1. Teritorinių muitinių veiklos organizavimo bendroji apžvalga, 9 psl.) ir tinkamo teisių ir pareigų paskirstymo stoka*.

4.1.1.5. Muitinės patikrą gali vykdyti ne tik muitinės pareigūnas, bet ir VSAT pareigūnas, tuose PKP, kuriose nėra muitinės posto *(motyvai išdėstyti skirsnyje 2.1. Teritorinių muitinių veiklos organizavimo bendroji apžvalga, 5-6 psl.)*.

4.1.1.6. Skirtingų PKP infrastruktūros įvairumas *(motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2. Teritorinių muitinių kelio postų nuostatų ir vidaus darbo taisyklių ir veiklos organizavimo analizė, 14-15; 17-18 psl.)*.

4.1.1.7. PKP veiklos taisyklių 8 punkto nuostatai nesuderinti su 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 562/2006, nustatančio taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas). Reglamento (EB) Nr. 562/2006 III priedo papildymui D dalimi, kurios nustatomos atitinkamos automatizuotos sienų kontrolės eismo juostos *(motyvai išdėstyti skirsnyje 2.1. Teritorinių muitinių veiklos organizavimo bendroji apžvalga, 8-9 psl.)*.

4.1.1.8. PKP režimo užtikrinimas, asmenų ir transporto priemonių kontrolės funkcijos dubliuojamos VSAT ir muitinės darbuotojų *(motyvai išdėstyti skirsnyje 2.1. Teritorinių muitinių veiklos organizavimo bendroji apžvalga, 7-8 psl.)*.

4.1.1.9. 2001–2002 metais priimti teisės aktai, reglamentuojantys PKP subjektų veiklą, neatitinka PKP teritorijoje veikiančių subjektų, tarp jų ir muitinės dabartinio veiklos reglamentavimo *(motyvai išdėstyti skirsnyje 2.1. Teritorinių muitinių veiklos organizavimo bendroji apžvalga, 5-7 psl.)*.

4.1.1.10. Nepilnai tarpusavyje suderintos NAS, RIKS, kitos duomenų bazės, sistemos, kartais gendančios muitinės rentgeno kontrolės sistemos *(motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2, 18-21 psl.)*.

4.1.2. Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų, Lavoriškių, Raigardo bei Šalčininkų kelio postų nuostatų analizės metu nustatytos šios antikorupeiniu požiūriu ydingos nuostatos:

4.1.2.1. Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų, Lavoriškių, Raigardo bei Šalčininkų kelio postų nuostatų 19 punktas nesuderintas su 1961 m. balandžio 18 d. Vienos konvencijos dėl diplomatinė santykių 3 straipsnio 1 dalies nuostatomis *(motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.1. Vilniaus*

teritorinės muitinės Medininkų, Lavoriškių, Raigardo bei Šalčininkų kelio postų nuostatų analizė, 13 psl.).

4.1.2.2. Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų kelio posto nuostatų III skyriaus „Posto teisės“ punktuose yra nuasmenintų teises ir pareigas nusakančių nuostatų (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.1. Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų, Lavoriškių, Raigardo bei Šalčininkų kelio postų nuostatų analizė, 13 psl.*).

4.1.2.3. Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų kelio posto nuostatų IV skyriuje „Posto darbo organizavimas“ išdėstytos nuostatos neatskleidžia darbo organizavimo ypatumų vykdant muitinį patikrinimą, nes naudojama blanketinė nuoroda į „Vidaus darbo tvarkos taisykles“ (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.1. Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų, Lavoriškių, Raigardo bei Šalčininkų kelio postų nuostatų analizė, 13-14 psl.*).

4.1.3. Analizuojant Vilniaus teritorinės muitinės Lavoriškių, Medininkų, Raigardo ir Šalčininkų kelio postų vidaus darbo tvarkos taisykles ir veiklos organizavimą nustatyta, kad korupcijos pasireiškimo tikimybę didina, tai, kad:

4.1.3.1. Vilniaus teritorinės muitinės Lavoriškių, Medininkų, Raigardo ir Šalčininkų kelio postų vidaus darbo tvarkos taisyklėse neregamentuota pamainos darbuotojų rotacija; yra pareigas nusakančių niekam neprivalomų nuostatų; nustatant teisės priimti administravimo sprendimus nekonkretizuotas asmuo, turintis šias teises; darbo organizavimo nuostatai išdėstyti netiksliai; nepatikslintos sąvokos sukelia neaiškumą dėl sąlygų, kuriomis turėtų būti priimamas sprendimas dėl pareigūnų kaitos; yra nepagrįstų muitinės darbuotojų diskrecijos nuostatų; netinkamas bešeimininkio turto reglamentavimas; nedetalizuotas pareigūnų ne tarnybos metu buvimas muitinės posto teritorijoje; yra nuostatų, kuriomis darbo organizavimo tvarka eliminuoja darbuotojo atsakomybę (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.2. Vilniaus teritorinės muitinės Lavoriškių, Medininkų, Raigardo ir Šalčininkų kelio postų vidaus darbo tvarkos taisyklių analizė, 14-15 psl.*).

4.1.3.2. Medininkų muitinės posto infrastruktūra nepritaikyta pėsčiųjų srautui, jis nereguliuojamas; PKP teritorijos prieiga ir įvažiavimas nesaugomi; diplomatinis ir kitas be eilės galintis važiuoti transportas atskiros eismo juostos neturi; veterinarijos-fitosanitarijos darbuotojų saugumas neužtikrintas; krovinių transporto priemonių kontrolinių talonų fiksavimo sistema yra pernelyg formali; neveikia vieno langelio principas (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.3. Susipažinimas su Medininkų muitinės posto veiklos organizavimu, 16-18 psl.*).

4.1.3.3. Šalčininkų muitinės posto infrastruktūra nepritaikyta pėsčiųjų srautui, jis nereguliuojamas; PKP teritorijos prieiga ir įvažiavimas nesaugomi; diplomatinis ir kitas be eilės galintis važiuoti transportas atskiros eismo juostos neturi; išvažiavimo kryptimi dirba vienas muitinės darbuotojas visoms juostoms; neveikia vieno langelio principas; pareigūnai nesilaiko vidaus darbo tvarkos nuostatų, t. y. pareigūnas detaliają transporto priemonės apžiūrą atlikinėjo patikrinimo juostoje, o ne tam skirtoje vietoje; VSAT pareigūnai palieka tikrinamų asmenų dokumentus posto patalpos lauko palangėje (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.4. Susipažinimas su Šalčininkų muitinės posto veiklos organizavimu, 18-20 psl.*).

4.1.4. Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) kelio posto ir Kybartų kelio posto vidaus darbo tvarkos taisyklių analizės ir susipažinimo su jų veiklos organizavimu metu nustatyta, kad korupcijos pasireiškimo tikimybę didina, tai, kad:

4.1.4.1. Kybartų kelio postų vidaus darbo taisyklių Antro skyriaus „Darbo vietų barai“ 2.3 p. krovinių TP tikrinimas aprašytas nedaliai (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.6. Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) ir Kybartų kelio postų vidaus darbo taisyklių analizė, 22 psl.*).

4.1.4.2. Kybartų VDT III skyriaus „Darbo vietos ir pareigūnų veiksmų jose aprašymas, eismo juostos, pėsčiųjų takai schemeje“ lentelės IIB dalyje aprašant IIC ir IVD darbo vietos dirbančių pareigūnų veiksmus trūksta konkretumo nuostatuose: „informuoja kitose eismo juostose dirbančius pareigūnus, jeigu „NAS“ sistema pateikė pranešimą apie tikrintiną krovinį automobilį“ (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.6. Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) ir Kybartų kelio postų vidaus darbo taisyklių analizė, 22 psl.*)

4.1.4.3. Ramoniškių (Sudargo) kelio posto ir Kybartų kelio posto VDT nėra nuostatų, kuriuose būtų aprašyta muitinės pareigūno ir tikrinamo asmens bendravimo taisyklės (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.6. Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) ir Kybartų kelio postų vidaus darbo taisyklių analizė, 22 psl.*).

4.1.4.4. VDT skyriuje „Vadovavimas pamainai“ 4.4.2.6 punkte neatsižvelgiama į tai, kad išduodant pareigūnams spaudus ir anspaudus veikia elektroninis žurnalas ir patvirtinimas parašu nėra aktualus (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.6. Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) ir Kybartų kelio postų vidaus darbo taisyklių analizė, 22 psl.*).

4.1.4.5. PKP režimo užtikrinimą vykdė UAB „Ekskomisarų biuras“ darbuotojas (patikrinimo metų jis buvo neuniformuotas, apsirengęs civiliai, saugojo ir atidarinėjo išvykimo iš Lietuvos užtvartą); vieno sustojimo principas (vieno langelio) neveikia: pirmas tikrina muitininkas kuris gauna asmens ir transporto priemonės dokumentus, po to tikrina pasienietis (pasienietis, tikrinantis krovines TP, sėdi atskiroje, paaukštintoje iki krovinės TP vairuotojo kabinos lygio, patalpoje); dokumentų duomenys į informacinę sistemą suvedami ranka (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.7. Susipažinimas su Kybartų muitinės posto veiklos organizavimu, 22-24 psl.*).

4.1.5. Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto ir Panemunės kelio posto nuostatų analizės metu nustatytos šios antikorupcinio požiūriu ydingos nuostatos: Nidos kelio posto nuostatuose nenurodytas pasienio kontrolės punkto teisinio režimas; Nidos ir Panemunės kelio posto nuostatuose nėra apibrėžta kai kurių uždavinių ir funkcijų, susijusių su muitų ir akcizų rinkimu, licencijų ir kvotų režimu; Nidos kelio posto nuostatai nenumato darbo veiklos ir jo vykdymo kontrolės tikrinimo reglamentavimo; Nidos kelio posto nuostatuose skyriuje „Posto teisės“ nėra numatyta kai kurių esminių postams būdingų teisių; Nidos kelio posto nuostatuose skyriuje „Posto darbo organizavimas“ nėra nuostatų, susijusių su pamainos perdavimo ir pareigūnams išduodamų antspaudų registravimu žurnale, neapibrėžtas pamainos viršininko atsakomybės klausimas už postui pavestų uždavinių ir funkcijų vykdymą; Nidos kelio posto VI skyrius – „Posto struktūra“ apskritai nenumato pareigūnų darbo etapų nuostatų (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.8. Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto ir Panemunės kelio posto nuostatų analizė, 24-25 psl. ir 6 priede*).

4.1.6. Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos ir Panemunės kelio postų vidaus darbo taisyklių analizės metu nustatytos šios antikorupcinio požiūriu ydingos nuostatos: Panemunės kelio postų vidaus darbo taisyklėse pamainos viršininkas neįpareigotas fiksuoti žurnale pamainos pareigūnų pridudamų antspaudų; Nidos ir Panemunės kelio postų vidaus darbo taisyklėse nėra nuostatų, reglamentuojančių pamainos pareigūnų vidinę rotaciją; Nidos ir Panemunės kelio postų vidaus darbo taisyklėse nedetalizuotos sąlygos, kuriomis atsiranda tarnybinis būtinumas muitinės pareigūnui būti poste ne tarnybos metu; (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.9. Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos ir Panemunės kelio postų vidaus darbo taisyklių analizė, 25-26 psl.*).

4.1.7. Analizuojant Panemunės muitinės posto veiklos organizavimą nustatyta, kad korupcijos pasireiškimo tikimybę didina, tai, kad:

4.1.7.1. PKP detalaus muitinio tikrinimo posto teritorija (iš esmės tai yra atskira muitinės patikros teritorija, kurioje yra atskiras detalaus tikrinimo angaras) VSAT tarnybos

pareigūnų, ar kitų įgaliotų subjektų nesaugoma (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.10. Susipažinimas su Panemunės muitinės posto veiklos organizavimu, 26-27 psl.*).

4.1.7.2. PKP prie Luizos tilto per Nemuną išvykimo iš Lietuvos įvažiavimo į postą užtvaramą saugo ir atidaro „Ekskomisarų biuras“ darbuotojas (patikinimo metų jis buvo neuniformuotas, apsirengęs civiliai) (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.10. Susipažinimas su Panemunės muitinės posto veiklos organizavimu, 27-28 psl.*).

4.1.7.3. neveikia vieno langelio principas (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.10. Susipažinimas su Panemunės muitinės posto veiklos organizavimu, 28 psl.*).

4.1.8. Netikslus Klaipėdos teritorinės muitinės atnaujintas antikorpucinių priemonių planas, todėl jis taisytinas (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.11. Klaipėdos teritorinės muitinės antikorpucinių priemonių vertinimas, 29-30 psl.*).

4.1.9. Netikslūs yra Pavyzdiniai muitinės kelio posto nuostatai, todėl jie taisytini:

4.1.9.1. Pavyzdinėse muitinės kelio posto nuostatose išdėstyti uždaviniai ir funkcijos nesuderinti (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.12. Pavyzdinių muitinės kelio postų nuostatų vertinimas, 32-33 psl.*).

4.1.9.2. Pavyzdinėse muitinės kelio posto nuostatose nėra punktų, įpareigojančių muitinės posto vadovus kurti antikorpucinę aplinką (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.12. Pavyzdinių muitinės kelio postų nuostatų vertinimas, 32-33 psl.*).

4.1.9.3. Pavyzdinėse muitinės kelio posto nuostatose yra tikslintinų sąvokų (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.12. Pavyzdinių muitinės kelio postų nuostatų vertinimas, 32-33 psl.*).

4.1.10. Muitinės postuose pažymėtini teigiami dalykai:

4.1.10.1. Medininkų muitinės poste veikia vidinė darbuotojų rotacija; veikia transporto priemonių ir krovinių rizikos valdymo sistemos; naudojamos techninės priemonės transporto priemonių patikrinimo metu; veikia patikrinimo procedūros funkcinis atskyrimas; yra antikorpucinės aplinkos kūrimo elementų (įspėjimai dėl pašalinių daiktų dokumentuose, pranešimai apie atsakomybę už kyšininkavimą) (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.3. Susipažinimas su Medininkų muitinės posto veiklos organizavimu, 16-18 psl.,*).

4.1.10.2. Šalčininkų muitinės poste veikia vidinė pareigūnų rotacija; yra antikorpucinės aplinkos kūrimo elementų (įspėjimai dėl pašalinių daiktų dokumentuose, pranešimai apie atsakomybę už kyšininkavimą) (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.4. Susipažinimas su Šalčininkų muitinės posto veiklos organizavimu, 18-20 psl.*).

4.1.10.3. Kybartų muitinės poste veikia rotacija darbo vietoje kas 2-4 val., muitininkai, atvykstantys į darbą, iš anksto nežino konkrečios darbo vietos; darbuotojai asmeninius automobilius laiko aikštelėje prie PKP teritorijos, kuri priklauso PKP direkcijai; yra antikorpucinės aplinkos kūrimo elementų (įspėjimai dėl pašalinių daiktų dokumentuose, pranešimai apie atsakomybę už kyšininkavimą) (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.7. Susipažinimas su Kybartų muitinės posto veiklos organizavimu, 22-24 psl., 4 priedo 4 pav.*).

4.1.10.4. Panemunės muitinės poste veikia rotacija darbo vietoje kas 2-4 val., yra antikorpucinės aplinkos kūrimo elementų (veikia vieno langelio principas, įspėjimai dėl pašalinių daiktų dokumentuose, pranešimai apie atsakomybę už kyšininkavimą, muitininkų darbo vietose yra MD parengtos atmintinės apie veiksmus korupcinės situacijos atvejais) (*motyvai išdėstyti skirsnyje 2.2.10. Susipažinimas su Panemunės muitinės posto veiklos organizavimu, 26-29 psl., 4 priedo 1-3 pav.*).

4.2. Dėl viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo kontrolės srities:

4.2.1. Pirkimų taisyklėse nustatytos šios antikorpucinių požiūriu ydingos nuostatos:

4.2.1.1. Pirkimų taisyklėse nepažymėta, kaip organizuojama viešojo pirkimo komisijos veiklos kontrolė kertiniais viešųjų pirkimų vykdymo etapais, kai nuo viešojo *pirkimo komisijos prievolių vykdymo priklauso organizuojamų pirkimų viešumas ir skaidrumas (motyvai išdėstyti skirsnyje 3.1. MD Supaprastintų viešųjų pirkimų tvarkos analizė, 34-35 psl.)*.

4.2.1.2. Pirkimų taisyklių 44.13 p. nepaaiškinta, kokia informacija apie tiekėjo kvalifikaciją, atitinkančią MD keliamus reikalavimus, yra objektyvi ir iš kokių šaltinių ji gaunama, kad nebūtų laikytina protekcionistinė vieno ar kito tiekėjo atžvilgiu (*motyvai išdėstyti skirsnyje 3.1. MD Supaprastintų viešųjų pirkimų tvarkos analizė, 34-35 psl.*).

4.2.1.3. Pirkimų taisyklių 53, 56, 57 p. (kituose – taip pat) neaišku, kokiam subjektui priskiriamos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių teisės ir pareigos – Muitinės departamentui ar sudarytai Muitinės departamento viešųjų pirkimų komisijai (*motyvai išdėstyti skirsnyje 3.1. MD Supaprastintų viešųjų pirkimų tvarkos analizė, 34-35 psl.*).

4.2.2. Įvertinus viešųjų pirkimų vykdymo ir organizavimo kontrolės kriterijus, nustatyta, kad korupcijos pasireiškimo tikimybę didina, tai, kad:

4.2.2.1. Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamente nenumatyta pirkimų iniciatoriaus deklaracija ar pasižadėjimas (*motyvai išdėstyti skirsnyje 3.2. MD Viešųjų pirkimų vykdymo ir organizavimo kontrolės kriterijų analizė, 36 psl.*).

4.2.2.2. Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamente ar kitame dokumente nenumatyta pretenzijų nagrinėjimo komisijos veikla (*motyvai išdėstyti skirsnyje 3.2. MD Viešųjų pirkimų vykdymo ir organizavimo kontrolės kriterijų analizė, 36 psl.*).

4.2.2.3. Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamente ar kitame dokumente nenumatytas MD darbuotojas, turintis teisę CVP IS tvarkyti duomenis apie perkančiąją organizaciją ir jos darbuotojus (pirkimų specialistus, ekspertus ir kt.) (*motyvai išdėstyti skirsnyje 3.2. MD Viešųjų pirkimų vykdymo ir organizavimo kontrolės kriterijų analizė, 37 psl.*).

4.2.2.4. Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamente ar kitame dokumente nenumatytas MD darbuotojas, kuriam viešoji įstaiga Centrinė projektų valdymo agentūra, atliekanti centrinės perkančiosios organizacijos (toliau – CPO) funkcijas, suteikia prisijungimo duomenis prie elektroninio katalogo CPO.lt™ (toliau – CPO elektroninis katalogas) (*motyvai išdėstyti skirsnyje 3.2. MD Viešųjų pirkimų vykdymo ir organizavimo kontrolės kriterijų analizė, 37 psl.*).

4.2.2.5. Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus nuostatų 5.10-5.20 punktuose numatytos viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo funkcijos. Tačiau nėra paminėta apie MD dokumentų, privalomų skelbti Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyta tvarka, paskelbimo kontrolės tvarka (*motyvai išdėstyti skirsnyje 3.2. MD Viešųjų pirkimų vykdymo ir organizavimo kontrolės kriterijų analizė, 37 psl.*).

4.2.2.6. Nėra pakankamų teisinių ir vidaus administravimo prielaidų viešųjų pirkimų vidaus kontrolės sistemai atsirasti (*motyvai išdėstyti skirsnyje 3.2. MD Viešųjų pirkimų vykdymo ir organizavimo kontrolės kriterijų analizė, 38 psl.*).

4.2.3. Įvertinus sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugų viešuosius pirkimus nustatytos šios antikorupcinio požiūriu ydingi momentai:

4.2.3.1. Viešųjų pirkimų tarnybos 2013 m. vasario 12 d. vertinimo išvadoje Nr. 4S-665 konstatuojama, kad 2008 m. Panevėžio TM viešasis pirkimas „Sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugos“ „Informaciniai pranešimai“ Nr. 27, pirkimas Nr. 63707, neatitiko Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų (*motyvai išdėstyti skirsnyje 3.3. MD Viešųjų pirkimų vykdymo ir organizavimo kontrolės kriterijų analizė, 38-42 psl.; 7 priedas*).

4.2.3.2. Nuo 2011 m. liepos 2 d. iki 2012 m. spalio 2 d. sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugos buvo teikiamos nesant pakankamiems teisiniams

pagrindams (*motyvai išdėstyti skirsnyje 3.3. MD Viešųjų pirkimų vykdymo ir organizavimo kontrolės kriterijų analizė, 38-42 psl.; 7 priedas*).

4.2.3.3. 2012 m. spalio 2 d. Kauno TM sudarytos sutarties su UAB „Tomadas“ dėl sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugos suteikimo nutraukimas buvo pagrįstas teisinėmis ir faktinėmis aplinkybėmis. Tačiau faktinių aplinkybių susidarymui turėjo įtakos Kauno TM ir MD veiksmai organizuojant ir vykdant viešuosius pirkimus 2011 m. birželio 30 d. – 2012 m. spalio 2 d. laikotarpiu (*motyvai išdėstyti skirsnyje 3.4. Esminių sprendimų priimtu viešųjų pirkimų dėl sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugos 2008-2012 m. laikotarpiu analizė, 43-44 psl.*).

4.2.4. Teigiama yra tai, kad Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamente ar kitame dokumente pirkimų proceso vykdymo ir kontrolės funkcijos atskirtos (*motyvai išdėstyti skirsnyje 3.2. MD Viešųjų pirkimų vykdymo ir organizavimo kontrolės kriterijų analizė, 37 psl.*).

5. PASIŪLYMAI

5.1. *Siekiant sumažinti arba pašalinti korupcijos rizikos veiksnius muitinėje vykdant teritorinių muitinių padalinių muitinės postų veiklą, muitinį patikrinimą, siūlytina:*

5.1.1. Inicijuoti Pasienio kontrolės punktų veiklos taisyklių, patvirtintų 2001 m. vasario 2 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 126 „Dėl pasienio kontrolės punktų veiklos taisyklių patvirtinimo“, tikslinimą, panaikinant vidinius prieštaravimus aprašant VSAT ir MD veiklą, patikrinimų PKP atlikimą ir funkcinius nesuderinamumus, atsiradusius po 2010 m. liepos 14 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 1044 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 829 „Dėl komisijos valstybės ekonominės bei finansinės kontrolės ir teisėsaugos institucijų bendradarbiavimui koordinuoti sudarymo ir nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ priėmimo. Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal Europos Komisijos 2013 m. vasario 18 d. įgyvendinimo sprendimą 2013/92 ES „Dėl Kinijos kilmės nurodytoms prekėms vežti faktiškai naudojamos medinės pakavimo medžiagos priežiūros, augalų sveikatos tikrinimo ir kitų priemonių (OL 2013 L 47, p.74)“ medinių pakavimo medžiagų kontrolę Valstybinė augalų apsaugos tarnyba turi atlikti prieš muitinį tikrinimą PKP esančiame fitosanitarijos poste (pagal išvadas Nr. 4.1.1.1-4.1.1.3).

5.1.2. Inicijuoti Pasienio kontrolės punktų veiklos taisyklių 8 punkto tikslinimą, taip, kad nebūtų neatitikimo 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui (EB) Nr. 562/2006, nustatančiam taisyklės, reglamentuojančias asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas) ir Reglamento (EB) Nr. 562/2006 III priedo papildymui D daliai, nustatant atitinkamas automatizuotas sienų kontrolės eismo juostas (pagal išvadas Nr. 4.1.1.7)

5.1.3. Suderinti ir apibrėžti UAB „Ekskomisarų biuras“ darbuotojų funkcijas vykdant visų rūšių patikrinimus pasienio kontrolės posto teritorijoje (pagal išvadą Nr. 4.1.1.3-4.1.1.4).

5.1.4. Imtis priemonių atstatyti PKP ir kitų patikros zonų pasienio apsaugos režimą (pagal išvadas Nr. 4.1.1.4, 4.1.6.5).

5.1.5. Parengti teisės aktų projektus, kuriais būtų siekiama suderinti PKP teritorijoje veikiančių subjektų funkcijas, pašalinti prieštaravimus 2001–2002 m. teisės aktuose, reglamentuojančiuose PKP subjektų veiklą (pagal išvadą Nr. 4.1.1.1).

5.1.6. Tikslinti Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų, Lavoriškių, Raigardo ir Šalčininkų kelio postų, Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) ir Kybartų kelio postų,

Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos ir Panemunės kelio postų nuostatus ir kelio postų vidaus darbo tvarkos taisykles, pašalinant antikorupcinių požiūriu ydingus trūkumus (pagal išvadą Nr. 4.1.4).

5.1.7. Tikslinti Muitinės pareigūnų dirbančių su muitinės rentgeno kontrolės sistemomis darbo organizavimo taisykles, patvirtintas 2005 m. gruodžio 28 d. Muitinės departamento direktoriaus įsakymų Nr. 1B-846, taip, kad jose būtų aptarti atvejai kuomet privalo ir kuomet muitinės pareigūnų sprendimu gali būti naudojamos muitinės rentgeno kontrolės sistemos, taip pat siekti maksimalaus suderinimo tarp NAS, RIKS, kitos duomenų bazių, sistemų (pagal išvadą 4.1.1.10).

5.1.8. Plėsti muitinės postuose antikorupcinę aplinką kuriančius veiksmus (pagal išvadą Nr. 4.1.9.4).

5.1.9. Tikslinti Klaipėdos teritorinės muitinės antikorupcinių priemonių planą (pagal išvadą Nr. 4.1.8)..

5.1.10. Papildyti Pavyzdinius muitinės kelio posto nuostatus nuostatomis, įpareigojančiomis muitinės posto vadovus kurti antikorupcinę aplinką (pagal išvadą Nr. 4.1.9.2).

5.1.11. Pavyzdinėse muitinės kelio posto nuostatose suderinti uždavinius ir funkcijas (pagal išvadą Nr. 4.1.9.1).

5.2. *Siekiant sumažinti korupcijos rizikos veiksnius muitinėje vykdant viešuosius pirkimus:*

5.2.1. Tikslinti supaprastintų viešųjų pirkimų taisykles, pašalinant antikorupcinių požiūriu ydingus trūkumus (pagal išvadą Nr. 4.2.1).

5.2.2. Sudaryti teisinės ir vidaus administravimo prielaidas viešųjų pirkimų vykdymo ir organizavimo kontrolės sistemai atsirasti (pagal išvadą Nr. 4.2.2).

5.2.3. Sudaryti teisinės ir vidaus administravimo prielaidas viešųjų pirkimų inicijavimui ir organizavimui laiku, sumažinant viešųjų pirkimų vykdymo vilkinimo sąlygas (pagal išvadą Nr. 4.2.3).

Direktorius

Saulius Urbanavičius

1 dalies „Teritorinių muitinių padalinių muitinės postų veikla, vykdančių muitinį patikrinimą“ analizuotų teisės aktų sąrašas

1. Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas (Žin., 2004, Nr. 73-2517).
2. Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymas (Žin., 2000, Nr. 42–1192, Nr. 92–2850).
3. Pasienio kontrolės punktų veiklos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. vasario 2 d. nutarimu Nr. 126 „Dėl pasienio kontrolės punktų veiklos taisyklių patvirtinimo“, (Žin., 2001, Nr. 12-346).
4. Pasienio tikrinimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2002 m. kovo 28 d. įsakymas Nr. 154 „Dėl Pasienio tikrinimo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 38-1410).
5. Patekimo į pasienio kontrolės punktus, esančius prie automobilių kelių, taisyklės, patvirtintos 2001 m. liepos 20 d. Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vado ir Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus įsakymu Nr. 137/436 „Dėl patekimo į pasienio kontrolės punktus, esančius prie automobilių kelių, taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr.: 78-2743).
6. Lavoriškių kelio posto nuostatos, patvirtintos Vilniaus teritorinės muitinės viršininko 2007 m. balandžio mėn. 19 d. įsakymu Nr. 3B-108.
7. Medininkų kelio posto nuostatos, patvirtintos Vilniaus teritorinės muitinės viršininko 2005 m. rugsėjo 21 d. įsakymu Nr. 3B-258.
8. Raigardo kelio posto nuostatos, patvirtintos Vilniaus teritorinės muitinės viršininko 2005 m. rugsėjo 21 d. įsakymu Nr. 3B-258 dalinai pakeistas 2008.11.07 įsk. Nr. 3B-273.
9. Šalčininkų kelio posto nuostatos, patvirtintos Vilniaus teritorinės muitinės viršininko 2007 m. balandžio mėn. 19 d. įsakymo Nr. 3B-108 dalinis pakeitimas VTM viršininko 2008 m. lapkričio mėn. 7 d. įsakymu Nr. 3B-273).
10. Ramoniškių (Sudargo) kelio posto nuostatos, patvirtintos Kauno teritorinės muitinės viršininko 2008 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. 3B-275.
11. Kybartų kelio posto nuostatos, patvirtintos Kauno teritorinės muitinės viršininko 2008 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. 3B-275).
12. Nidos kelio posto nuostatos, patvirtintos Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vado, Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus, Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos direktoriaus 2008 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. 4-222/1B-156/3-20.

13. Panemunės kelio posto nuostatos, patvirtintos Klaipėdos teritorinės muitinės viršininko 2004 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. RŽ3-162.

14. Kauno teritorinės muitinės Kybartų kelio posto vidaus darbo taisyklės, patvirtintos Kauno teritorinės muitinės viršininko 2011 m. rugsėjo 26 d. įsakymu Nr. 3B- 636.

15. Kauno teritorinės muitinės Ramoniškių (Sudargo) kelio posto vidaus darbo taisyklės, patvirtintos Kauno teritorinės muitinės viršininko 2012 m. sausio 20 d. įsakymu Nr. 3B-29.

16. Vilniaus teritorinės muitinės Lavoriškių Kelio posto vidaus darbo tvarkos taisyklės, patvirtintos Vilniaus teritorinės muitinės viršininko 2011 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. 3B-37.

17. Vilniaus teritorinės muitinės Medininkų Kelio posto vidaus darbo tvarkos taisyklės, patvirtintos Vilniaus teritorinės muitinės viršininko 2011 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. 3B-37.

18. Vilniaus teritorinės muitinės Raigardo Kelio posto vidaus darbo tvarkos taisyklės, patvirtintos Vilniaus teritorinės muitinės viršininko 2011 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. 3B-37.

19. Vilniaus teritorinės muitinės Šalčininkų Kelio posto vidaus darbo tvarkos taisyklės, patvirtintos Vilniaus teritorinės muitinės viršininko 2011 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. 3B-37.

20. Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto vidaus darbo taisyklės, patvirtintos Klaipėdos teritorinės muitinės viršininko 2009 m. vasario 18 d. įsakymu Nr. RŽ3 – 67.

21. Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto vidaus darbo taisyklės, patvirtintos Klaipėdos teritorinės muitinės viršininko 2011 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. RŽ3-160.

22. Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos direktoriaus 2010-09-30 įsakymas Nr. 3-43 „Dėl lengvojo ir krovininio transporto priemonių, kertančių Lietuvos Respublikos valstybės sieną Panemunės kelio pasienio kontrolės punkte, palaukimo eilės formavimo, registravimo ir reguliavimo tvarkos vykdymo aprašo patvirtinimo“, <http://www.pkpd.lt/lt/border>

23. Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos direktoriaus 2010-09-30 įsakymas Nr. 3-42 „Dėl lengvojo ir krovininio transporto priemonių, kertančių Lietuvos Respublikos valstybės sieną Ramoniškių kelio pasienio kontrolės punkte, palaukimo eilės formavimo, registravimo ir reguliavimo tvarkos vykdymo aprašo patvirtinimo“, <http://www.pkpd.lt/lt/border>

24. Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos direktoriaus 2011-03-31 įsakymas Nr. 3-17 „Dėl lengvojo ir krovininio transporto priemonių, kertančių Lietuvos Respublikos valstybės sieną Kybartų kelio pasienio kontrolės punkte, palaukimo eilės formavimo, registravimo ir reguliavimo tvarkos vykdymo aprašo patvirtinimo“, <http://www.pkpd.lt/lt/border>

25. UAB „Ekskomisarų biuras“, teikiančios transporto priemonių, kertančių Lietuvos Respublikos valstybės sieną tarptautiniuose kelių pasienio kontrolės punktuose palaukimo eilių

formavimo, registravimo ir reguliavimo paslaugas, pareiginės instrukcijos (Kybartų PKP, Panemunės PKP, Ramoniškių PKP), <http://www.pkpd.lt/lt/border>

26. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2013-07-19 įsakymas Nr.1B-493 „Dėl pavyzdinių muitinės kelio posto nuostatų patvirtinimo“.

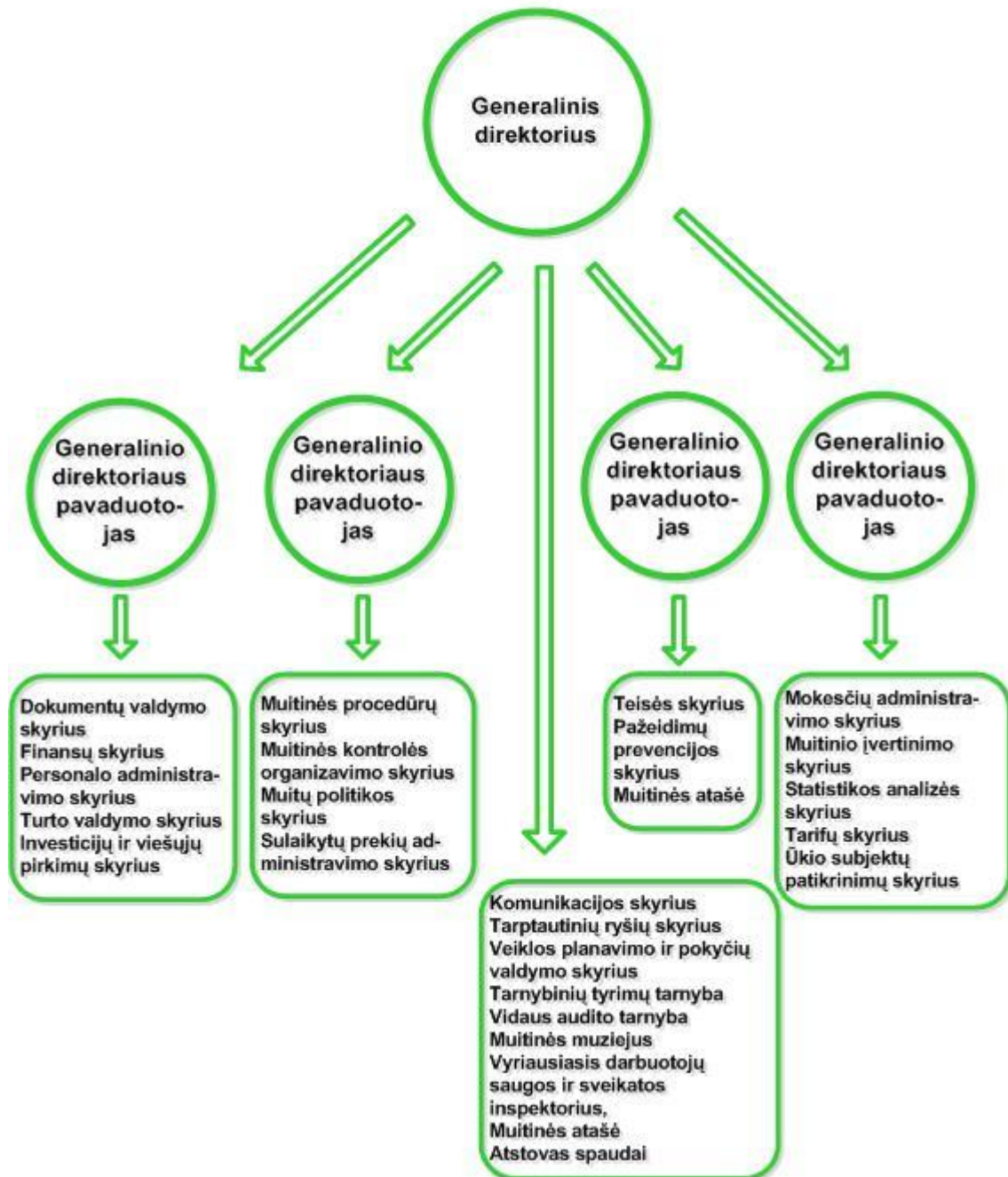
27. Muitinės pareigūnų dirbančių su muitinės rentgeno kontrolės sistemomis darbo organizavimo taisyklės, patvirtintos 2005 m. gruodžio 28 d. Muitinės departamento direktoriaus įsakymu Nr. 1B-846.

1 pav. LIETUVOS MUITINĖS STRUKTŪRA

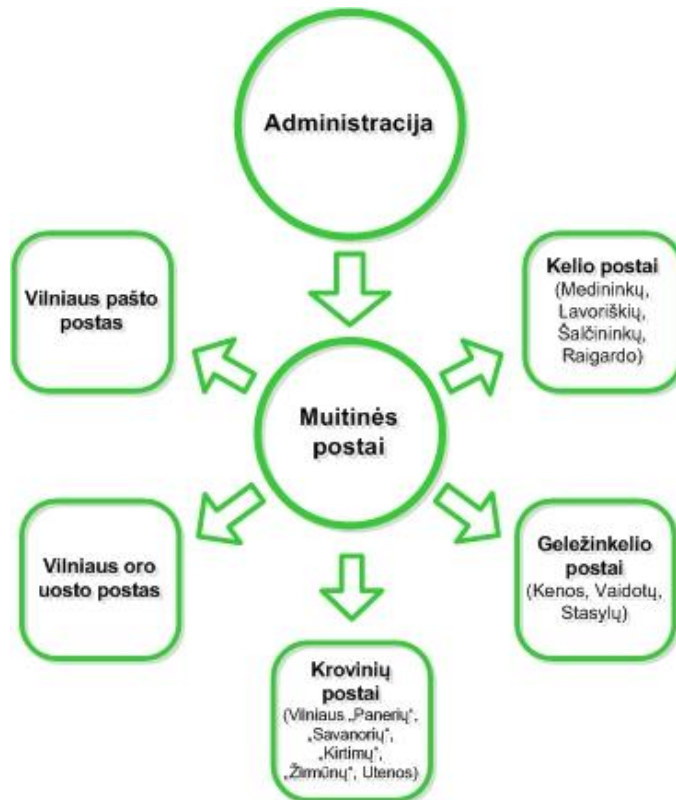
Šaltinis: <http://www.cust.lt/web/guest/strukturakontaktai/lmstruktura>

Muitinės departamento struktūra

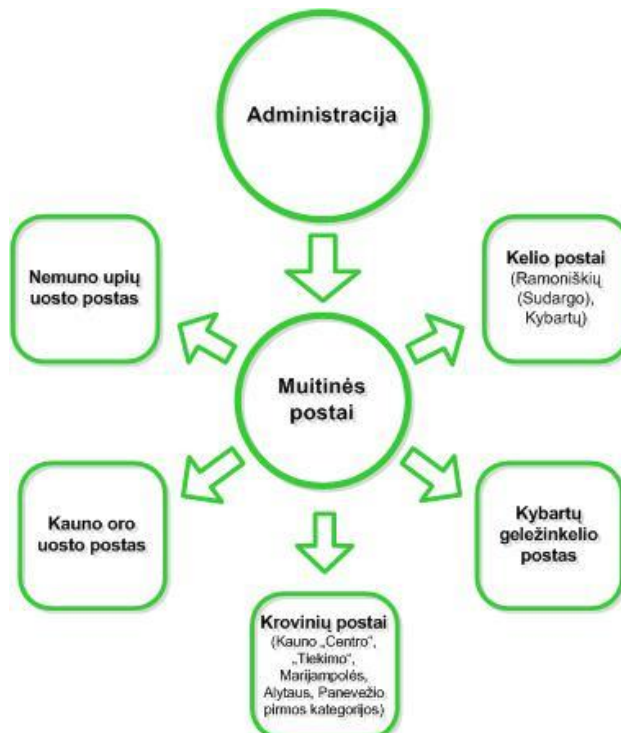
Šaltinis: <http://www.cust.lt/web/guest/266>

3 pav. VILNIAUS TERITORINĖS MUITINĖS STRUKTŪRA

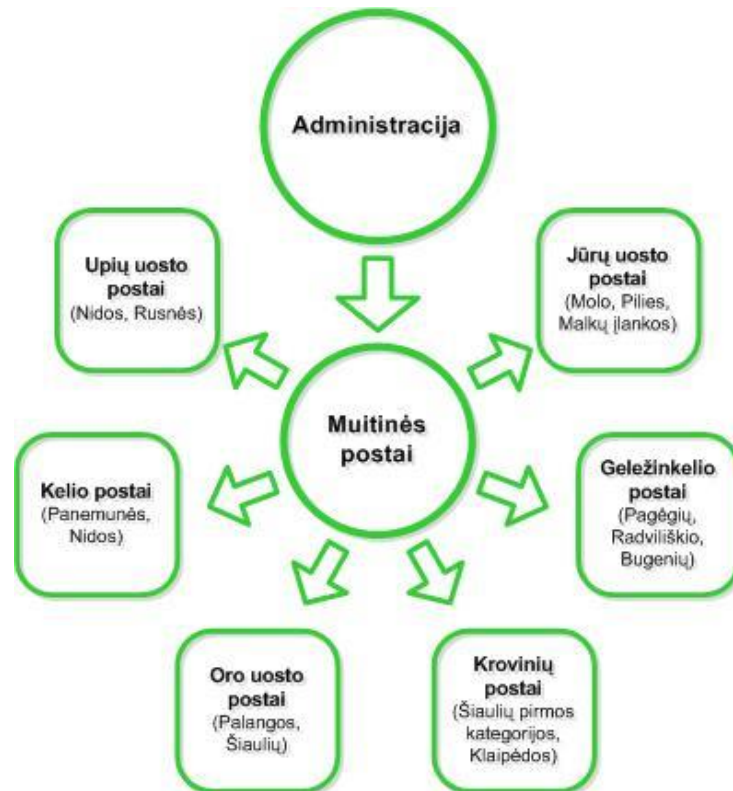
Šaltinis: <http://www.cust.lt/web/guest/strukturakontaktai/vilniaustm/struktura>

4 pav. KAUNO TERITORINĖS MUITINĖS STRUKTŪRA

Šaltinis: <http://www.cust.lt/web/guest/strukturakontaktai/kaunotm/struktura>

5 pav. KLAIPĖDOS TERITORINĖS MUITINĖS STRUKTŪRA

Šaltinis: <http://www.cust.lt/web/guest/strukturakontaktai/klaipedostm/struktura>

1 lentelė. Muitinės postų klasifikacija.

Teritorinė muitinė	Posto rūšis	Posto pavadinimas	
<i>Vilniaus teritorinė muitinė</i>	Geležinkelio postas	Kenos geležinkelio postas	
		Stasylių geležinkelio postas	
		Vaidotų geležinkelio postas	
	Kelio postas	Lavoriškių kelio postas	
		Medininkų kelio postas	
		Raigardo kelio postas	
		Šalčininkų kelio postas	
	Krovinių postas	Utenos krovinių postas	
		Vilniaus krovinių postas "Kirtimai"	
		Vilniaus krovinių postas "Paneriai"	
		Vilniaus krovinių postas "Savanoriai"	
		Vilniaus krovinių postas "Žirmūnai"	
	Oro uosto postas	Vilniaus uosto postas	
	Pašto postas	Vilniaus pašto postas	
	<i>Kauno teritorinė muitinė</i>	Geležinkelio postas	Kybartų geležinkelio postas
		Kelio postas	Kybartų kelio postas
			Ramoniškių (Sudargo) kelio postas
		Krovinių postas	Alytaus krovinių postas
Kauno teritorinės muitinės "Centro" krovinių postas			
Kauno teritorinės muitinės "Tiekimo" krovinių postas			
Marijampolės krovinių postas			
Panevėžio pirmos kategorijos krovinių postas			
Oro uosto postas		Kauno oro uosto postas	
Upių uosto postas		Nemuno upių uosto postas	
<i>Klaipėdos teritorinė muitinė</i>			

Geležinkelio postas	
	Bugenių geležinkelio postas
	Pagėgių geležinkelio postas
	Radviliškio geležinkelio postas
Kelio postas	
	Nidos kelio postas
	Panemunės kelio postas
Krovinių postas	
	Klaipėdos krovinių postas
	Šiaulių pirmos kategorijos postas
Oro uosto postas	
	Palangos oro uosto postas
	Šiaulių oro uosto postas
Jūrų uosto postas	
	Malkų įlankos jūrų uosto postas
	Molo jūrų uosto postas
	Pilies jūrų uosto postas
Upių uosto postas	
	Nidos upių uosto postas
	Rusnės upių uosto postas

4 PRIEDAS

1 pav. Panemunės PKP muitinės detalaus tikrinimo poste esantys skelbimas muitininkų darbo vietose¹⁷.

ATMINTINĖ DĖL NETEISĖTŲ RINKLIAVŲ MUITINĖS POSTUOSE

Jeigu tarnybinių pareigų atlikimo metu Jums būtų perduoti pinigai, prašome elgtis vadovaujantis toliau pateiktomis rekomendacijomis.

1. **Išsiaiškinkite asmens ketinimus**, nes pinigų perdavimas kartu su pateikiamais asmens ar krovinio dokumentais, jų palikimas ant tikrinamų automobilių sėdynių gali parodyti asmens ketinimus, todėl pasistenkite išsiaiškinti, ar asmens veiksmai yra tyčiniai ir nukreipti Jums papirkti. **Visais atvejais išpėkite galimą kyšio davėją** apie grėšiančią baudžiamąją atsakomybę.

2. **Neprovoquokite duoti kyšį**, jokių būdu nebandykite „padėti apsispręsti“, DRAUDŽIAMA reikalauti ar provokuoti asmenį duoti kyšį. Elkitės užtikrintai, savo atsakymą išreikškite aiškiai ir trumpai, venkite nereikalingų diskusijų. Jei pinigai dokumentuose buvo palikti netyčia, paprašykite juos išsiimti.

3. **Įvertinkite riziką**, nes asmenys, muitinio tikrinimo metu kartu su muitinės ar asmens dokumentais pateikę pinigus, galimai siekia išvengti muitinio tikrinimo, todėl turi būti vertinami kaip potencialūs pažeidėjai, o jų transporto priemonės, gabenami kroviniai, dokumentai, bagažas turi būti detalčiai patikrinti.

4. **Praneškite apie visus atvejus**, kai asmenys kartu su asmens ar muitinės dokumentais pateikia pinigus, užpildydami KONTR.1 formą (2012 m. MD ir muitinės įstaigų teikiamos informacijos kalendoriaus, patvirtinto MD prie LR FM generalinio direktoriaus 2012-01-16 įsakymu Nr. 1B-37, 52 punktas).

5. **Įvykus papirkimo faktui** iš asmens dokumentų užsirašykite tikslus papirkėjo anketinius duomenis, įsidėmėkite jo išvaizdą ir aprangą. Palydėkite kyšio davėją į tarnybines patalpas ir informuokite, kad jis turės palaukti, kol atvyks ikiteisminio tyrimo tyrėjas. Neleiskite kyšio davėjui pasišalinti iš įvykio vietos.

6. **Įsidėmėkite kyšio dalyką** (kiek ir kokios kupiūros, jų nominalas, kokia valiuta, dydis, į ką įpakuotas, su kokiais daiktais pateiktas ir kt.), kurį kartu su dokumentu, į kurį buvo įdėtas kyšis (pavyzdžiui, pasu), pasistenkite laikyti kyšio davėjui matomoje, tačiau nepasiekiamoje vietoje.

7. **Apsaugokite įvykio vietą**, jeigu pinigai buvo palikti ant stalo, įkišti į stalčių ar numesti ant žemės, o papirkėjas pasišalino, palikite juos ten, kur yra, ir nelieskite rankomis, imkitės visų būtinų priemonių įvykio vietai apsaugoti.

8. **Informuokite tiesioginį vadovą** ir kartu dirbančius pareigūnus apie bandymą Jus papirkti. Tiesioginis vadovas, gavęs pranešimą iš sau pavaldžių muitinės pareigūnų, privalo nedelsdamas informuoti LR muitinės Ryšių valdymo centre dirbantį MD Pažeidimų prevencijos skyriaus pareigūną pasitikėjimo telefonu 8 800 55 544 ir vykdyti jo nurodymus.

9. **Pasistenkite nustatyti įvykio liudytojus**, kurie galėjo matyti papirkimo ar bandymo papirkti faktą (tai gali būti Jūsų kolegos, muitinės klientai ar kiti šalia buvę asmenys), užsirašykite jų duomenis ir kontaktinius telefonus, esant galimybei paprašykite palaukti, kol atvyks tyrėjai.

10. **Surašykite išsamų tarnybinių pranešimą**, kuriame nurodykite tikslų įvykio laiką, vietą, kyšio dalyką (pinigų kiekį, valiutą, kupiūras), įvykio liudytojus, asmens veiksmus duodant kyšį, jo nurodytus papirkimo motyvus ir priežastis bei kitas reikšmingas aplinkybes.

11. **Perduokite surinktą medžiagą tyrėjams**, atvykusiems į įvykio vietą, vykdykite jų nurodymus, suteikite kuo daugiau informacijos ir duokite teisingus parodymus apie tai, kas įvyko. Atminkite, kad ikiteisminio tyrimo duomenys yra neskelbtini.

¹⁷ Muitinės departamentas pateikė Atmintinę muitinės įstaigoms 2012 m. spalio 3 d. raštu Nr. (6.15) 3B-10304

2 pav. Panemunės PKP muitinės detalaus tikrinimo poste esantys skelbimas laukimo salėje ir PKP ant patalpų langų.

DĖMESIO !

**PATEIKDAMI MUITINĖS PAREIGŪNUI
DOKUMENTUS PATIKRINIMUI – PRAŠOME IŠIMTI
IŠ JŲ VISUS PAŠALINIUS DAIKTUS, PINIGUS.**

**ĮSPĖJAME, KAD LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMAJAME KODEKSE YRA NUMATYTA
ATSKOMYBĖ UŽ KYŠIO SIŪLYMĄ IR PAĖMIMĄ.**

ВНИМАНИЕ !

**УБЕДИТЕЛЬНО ПРОСИМ, ПРИ ПОДАЧЕ
ДОКУМЕНТОВ ДЛЯ ПРОВЕРКИ
ПРЕДСТАВИТЕЛЮ ТАМОЖЕННОЙ СЛУЖБЫ,
ВЫНУТЬ ИЗ НИХ ВСЕ ПОСТОРОННИЕ
ВКЛАДЫШИ И ПРЕДМЕТЫ.**

**ПРЕДУПРЕЖДАЕМ, ЧТО УГОЛОВНЫЙ КОДЕКС
ЛИТОВСКОЙ РЕСПУБЛИКИ
ПРЕДУСМАТРИВАЕТ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ
ЛИЦАМ ДАЮЩИМ И БЕРУЩИМ ВЗЯТКИ.**

3 pav. Panemunės PKP muitinės detalaus tikrinimo poste esantys skelbimas skelbimų lentoje.

IR DUODANT, IR IMANT KYŠĮ GRESIA BAUDŽIAMOJI ATSAKOMYBĖ

Abu šie veiksmai yra netoleruoti ir neteisėti – užtraukia baudžiamąją atsakomybę.

Baudžiamojo kodekso 227 straipsnyje numatyta, kad papirkimas – tai pasiūlymas, pažadas duoti kyšį ar kyšio davimas valstybės pareigūnui ar jam prilygintam asmeniui už pageidaujamą teisėtą ar neteisėtą veikimą ar neveikimą vykdant įgaliojimus arba tarpininkui, siekiant tų pačių rezultatų.

Vadovaujantis Baudžiamojo kodekso 227 str. 4 d. kyšio davėjas atleidžiamas nuo baudžiamosios atsakomybės už papirkimą esant dviem būtinoms sąlygoms:

- jeigu kyšio iš jo buvo reikalaujama ar provokuojama jį duoti;
- jeigu apie kyšio davimą teisėsaugos institucijai jis pranešė iki jam įteikiant pranešimą apie įtarimą.

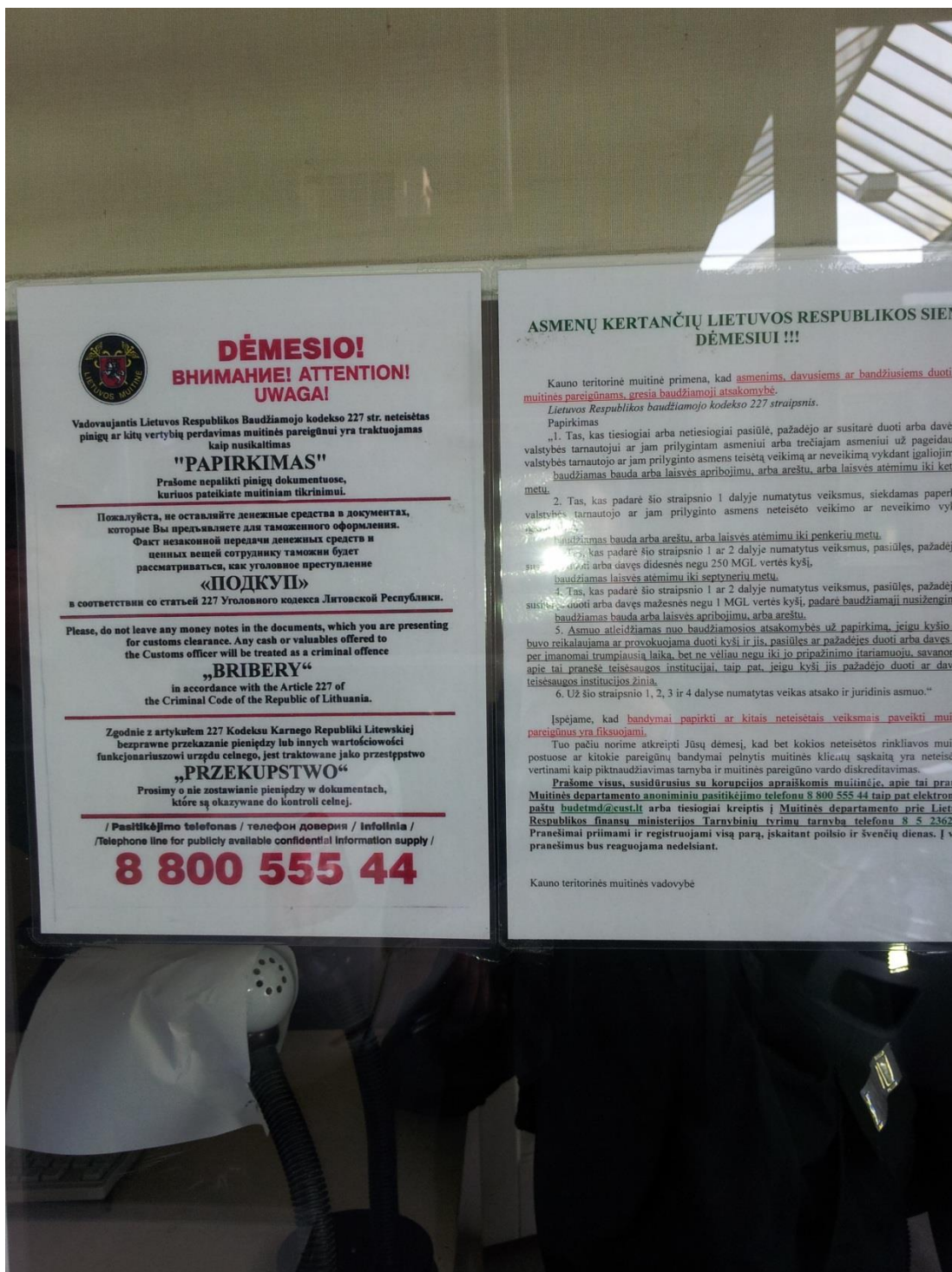
Atkreiptinas dėmesys, kad nesant bent vienai šių sąlygų, kyšio davėjas neatleidžiamas nuo baudžiamosios atsakomybės. Bausmės rūšis ir jos dydis priklauso nuo kyšio vertės ir kokios veikos – teisėtos ar neteisėtos – kyšio davėjas siekė. **Švelniausia bausmė – tai laisvės apribojimas arba bauda, griežčiausia – laisvės atėmimas iki 4 metų.**

Kyšį priėmęs asmuo atsako pagal minėto kodekso 225 straipsnį. Bausmės rūšis ir jos dydis taip pat priklauso nuo kyšio vertės bei kokios veikos – teisėtos ar neteisėtos – siekiant kyšis buvo duotas. **Švelniausia bausmė – tai teisės dirbti tam tikrą darbą atėmimas, griežčiausia – laisvės atėmimas iki 8 metų.**

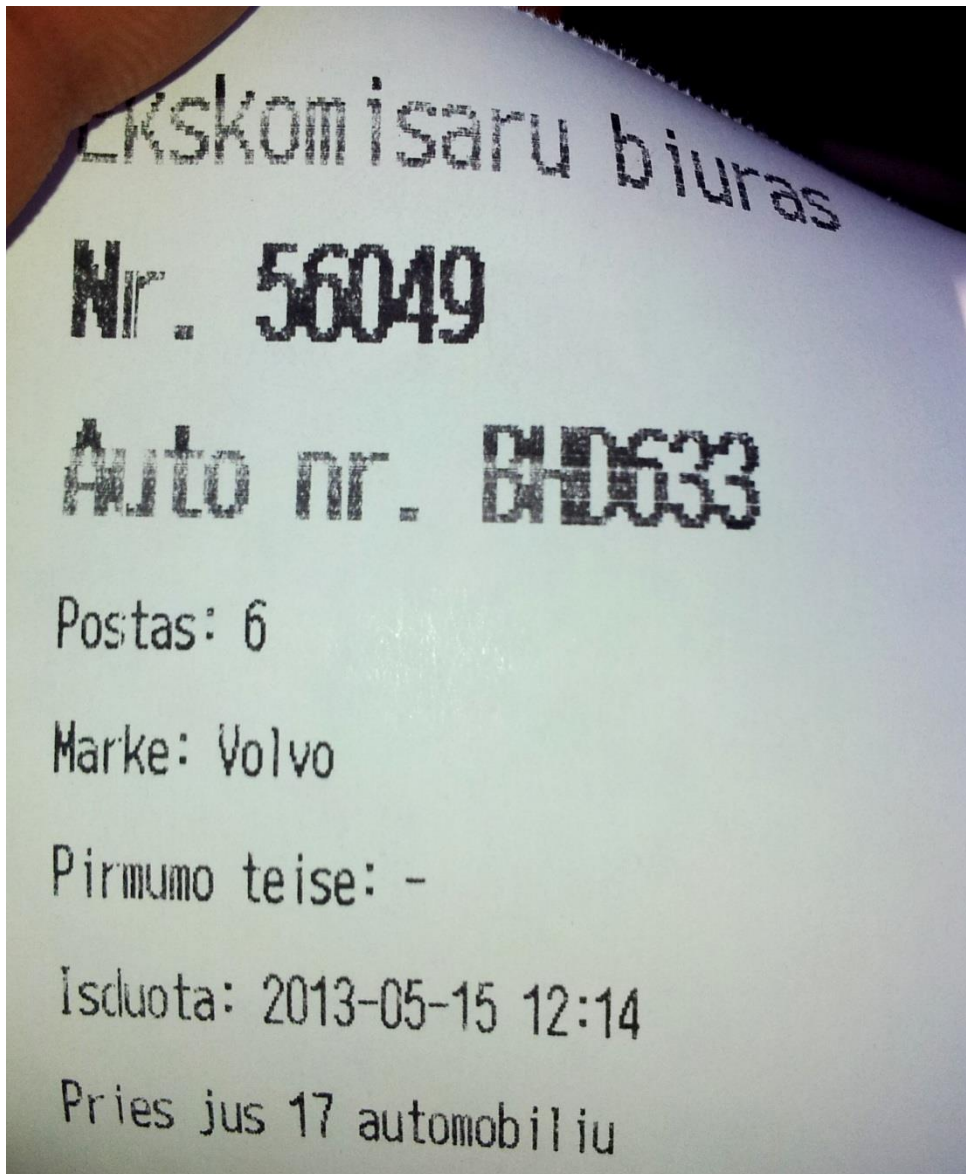
Reikalavimu duoti kyšį pripažįstami tokie veiksmai, kai kyšio atvirai reikalaujama ar netgi grasinama, jeigu nebus duodamas kyšis, atlikti neteisėtus veiksmus arba neatlikti teisėtų veiksmų, kuriuos pareigūnas turėjo atlikti vykdydamas jam priskirtas tarnybines funkcijas.

Provokavimu duoti kyšį pripažįstama tokia veika, kai pareigūnas kyšio atvirai nereikalauja, tačiau savo veiksmais (ar neveikimu) sudaro tokią situaciją, kad asmuo, siekdamas apsaugoti savo teisėtus interesus, priverstas duoti kyšį arba tokie valstybės pareigūno ar jam prilyginto asmens veiksmai ar kalbos, kurie asmeniui aiškiai leidžia suprasti, kad kol nebus duotas kyšis, bus teisėtai veikiama priešingai jo interesams.

4 pav. Kybartų PKP įvažiuojant į Lietuvą muitinės patikros darbo vietoje ant lango pakabinti skelbimai.

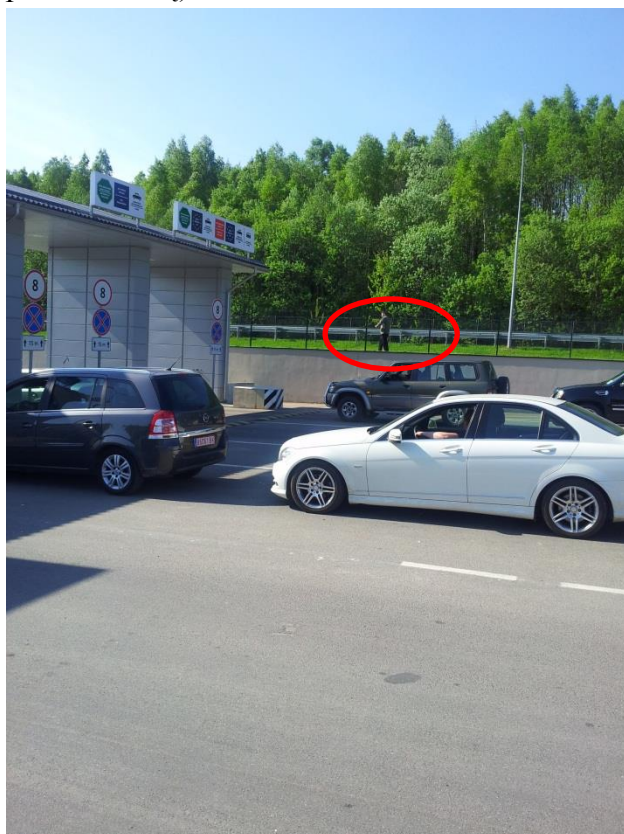
5 pav. Medininkų PKP saugos tarnybos „Ekskomisarų biuras“ krovinių automobilių eilių reguliavimo kvitas (dėl kelio remonto darbų išduodama 20 km iki PKP)

6 pav. Medininkų PKP lengvųjų automobilių patikros juostoje eilės susidarymas draudžiamąjoje zonoje už radiologinių vartų.

7 pav. Medininkų PKP, pėsčiųjų judėjimas aplink pasienio ir muitinės patikros vietas (krovininio automobilio vairuotojas ėjo iš banko skyriaus, esančio kitoje zonoje, link krovininių automobilių patikros vietą)

8 pav. Krovininių automobilių muitinės, pasienio ir kt. patikros talonas (išduodamas muitininko ir gražinamas VSAT pareigūnui).

Krovininių a/m IM (EK) kontrolinis talonas	
A	<u>VEŽEJAS</u> (įmonė, vairuotojo v. pavardė) <u>Carrier</u> (name of company, drivers name)
	<u>VILKIKO MARKE</u> <u>TYPE OF TRUCK</u>
	<u>VILKIKO V/N</u> <u>REGISTER Nr. OF TRUCK</u>
	<u>PRIEKABOS V/N</u> <u>REGISTER Nr. OF TRAILER</u>
B	VET. TARNYBOS ŽYMA Val. Min.
	AGR TARNYBOS ŽYMA Val. Min.
	PASIENIO POLICIJOS ŽYMA (atvyko) Val. Min.
	MUITINĖS ŽYMA Val. Min.
	PASIENIO POLICIJOS ŽYMA (išvyko) Val. Min.

5 PRIEDAS

2 dalies „Viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo kontrolės sritis“ analizuotų teisės aktų sąrašas

I. Kai kurie MD veiklą reglamentuojantis teisės aktai:

1. 2011 m. gruodžio 9 d. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1B-686 „Dėl F tipo muitinės sandėlio savininko teisių ir pareigų perdavimo“, (Žin., 2011, Nr. 154-7336).

2. 2006 m. lapkričio 20 d. Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 1791/2006 dėl Bulgarijos ir Rumunijos stojimo adaptuojantis tam tikrus reglamentus ir sprendimus laisvo prekių judėjimo, laisvo asmenų judėjimo, bendrovių teisės, konkurencijos politikos, žemės ūkio (įskaitant veterinarijos ir fitosanitarijos teisės aktus), transporto politikos, mokesčių, statistikos, energetikos, aplinkos, bendradarbiavimo teisingumo ir vidaus reikalų srityse, muitų sąjungos, išorės santykių, bendros užsienio ir saugumo politikos bei institucijų srityse (Oficialusis leidinys L, 2006-12-20, Nr. 363) (http://www3.lrs.lt/pls/inter1/dokpaieska.showdoc_l?p_id=51735).

3. Tarybos Reglamentas (EEB) Nr. 2913/92 1992 m. spalio 12 d. nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą, (CELEX numeris: 31992R2913, L 302/1, 1992.10.19), (http://www3.lrs.lt/pls/inter1/dokpaieska.showdoc_l?p_id=35216).

4. 2010 m. balandžio 30 d. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus įsakymas Nr. 1B-294 „Dėl Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos teritorinių muitinių nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2010-05-06, Nr. 52-2590). Negalioja 2011-12-16.

II. Teismo sprendimai:

1. Kauno apygardos teismo sprendimas civilinėje byloje Nr.2-1249-390/2012

2. Kauno apygardos teismo sprendimas civilinėje byloje Nr.2-2430-254/2012

III. MD prie FM 2013-03-06 raštu Nr.(22.4) 3B-2899 atsiusti dokumentai:

1. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus įsakymas „Dėl Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus generalinio direktoriaus 2008 m. rugsėjo 15 d. įsakymo Nr. 1B-553 „Dėl Muitų departamento supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“, (2012-09-13, Nr. 1B-699).

2. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus įsakymas „Dėl pirkimo organizatorių ir asmenų, atsakingų už prekių ar darbų kodo arba paslaugų kategorijos nustatymą ar pirkimų verčių apskaitą, paskyrimo“, (2008-10-10, Nr. 1B-610).

3. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus įsakymas „Dėl prekių, paslaugų ir viešųjų pirkimų planavimo, organizavimo ir atlikimo muitinės departamente prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos taisyklių patvirtinimo“, (2008-10-31, Nr. 1B-663).

4. Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus vyriausiojo inspektoriaus-juriskonsulto pareigybės aprašymas, (2008-04-30, Nr. 1B-316).

5. Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus vyriausiojo inspektoriaus pareigybės aprašymas Nr. 2, (2011-06-08, Nr. 1B-327).

6. Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus vyriausiojo inspektoriaus pareigybės aprašymas Nr. 2 (2011-12-01, Nr. 1B-657).

7. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus įsakymas 2012 m. birželio 27 d. įsakymo Nr. 1B-485 „Dėl Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus vyriausiojo inspektoriaus-juriskonsulto pareigybės aprašymo patvirtinimo“ pakeitimo, (2012-09-19, Nr.1).

8. Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus vyriausiojo inspektoriaus-juriskonsulto pareigybės aprašymas, (2012-06-27, Nr. 1B-485).

9. Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus viršininko pareigybės aprašymas, (2011-12-01, Nr. 1B-658).

10. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Investicijų ir viešųjų pirkimų skyriaus nuostatai, (2011-11-09, Nr. 1B-597).

11. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus įsakymas „Dėl elektroninės muitinės programos valdymo“, (2007-03-14, Nr. 1B-203).

12. Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus įsakymas „Dėl Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos sudaromų sutarčių, susitarimų, memorandumų rengimo, derinimo, registravimo ir saugojimo nuostatų patvirtinimo“, (2003-12-16, Nr. 1B-1092).

IV. Generalinės prokuratūros atsiųsti dokumentai:

1. 2012-12-14 Viešųjų pirkimų tarnybos raštas Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai Nr. 4S-5948.

2. Černiauskas ir partneriai advokatų profesinės bendrijos 2012-11-06 rašto „Skundas“ su priedais patvirtintas kopijas.

3. Tarnybos 2012-11-19 rašto Nr. 4S-5496 patvirtintas kopija.

4. Kauno teritorinės muitinės 2012-11-29 rašto Nr. 1B-6.27-20008 rašto „Dėl informacijos pateikimo“ su priedais patvirtintas kopija.

5. Muitinės departamento prie LR finansų ministerijos 2012-11-26 rašto Nr. (22.4)3B-12250 „Dėl informacijos pateikimo“ su priedais patvirtintas kopija.

6. Muitinės departamento prie LR finansų ministerijos 2012-11-29 rašto Nr. (22.4)3B-12485 „Dėl informacijos pateikimo“ su priedais patvirtintas kopija.

V. Viešųjų pirkimų tarnybos medžiaga:

1. 2013 m. vasario 12 d. vertinimo išvada Nr. 4S-665 „Dėl 2011 m. birželio 30 d. susitarimo ir 2011 m. gruodžio 30 d. susitarimo Nr. 6B-658/11B-298 atitikties Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymui ir su jo įgyvendinimu susijusiems teisės aktams vertinimo“.

Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto ir Panemunės kelio posto nuostatų detalioji analizė

I skyrius – „Bendrosios nuostatos“:

1. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto I skyrius – „Bendrosios nuostatos“ 4 punktą numato šio kelio posto buveinės adresą: „*Posto adresas: Donelaičio g., Panemunės gyv., Pagėgių savivaldybėje.*“. Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto I skyrius – „Bendrosios nuostatos“ nenumato buveinės adreso. Žiūrint į bendros praktikos formavimą, visos teritorinių muitinių kelio postų nuostatos yra numatę buveinės adreso punktą, kuris šiuo atveju turėtų būti įtrauktas į Nidos kelio posto nuostatas.

2. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto I skyrius – „Bendrosios nuostatos“ 5 punktą numato muitinės teritorijos nustatymo teisės aktais klausimą: „*Pasienio kontrolės punkto (toliau-PKP) teritorijos ribos nustatytos Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Valstybės sienos apsaugos tarnyba) ir Muitinės departamento vadovų bendru įsakymu.*“ Matyti, kad Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto I skyrius – „Bendrosios nuostatos“ nenumato tokio muitinės teritorijos nustatymo teisės aktais klausimo, todėl rekomenduojama įtraukti tokį punktą į šios muitinės kelio posto nuostatas.

3. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto I skyrius – „Bendrosios nuostatos“ 6 punktą numato pasienio kontrolės punkto teisinį režimą: „*PKP teisinis režimas - asmenų ir transporto priemonių, prekių (krovinių) (toliau – prekių) bei kitų vertybių gabenimo per Lietuvos Respublikos valstybės sieną, ūkio subjektų ir fizinių asmenų pateiktų prekių, kurios negabenamos per valstybės sieną, muitinio tikrinimo bei įforminimo tvarkos bei taisyklės, suteikiančios teisę atlikti muitinį, Valstybės sienos apsaugos tarnybos, veterinarinį tikrinimus*“. Matyti, kad Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto I skyrius – „Bendrosios nuostatos“ nenumato tokio pasienio kontrolės punkto teisinio režimo, todėl rekomenduojama aptarti, kokių tikrinimų šiame poste neatliekama.

II skyrius – „Posto uždaviniai“:

1. Analizuojamų Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto II skyrius – „Posto uždaviniai“ 7 punkto 7.1 papunktis numato, jog postas įsipareigoja: „*vykdyti Europos Bendrijos muitų politiką, taikyti įstatymus ir kitus teisės aktus, už kurių įgyvendinimą atsakingas postas.*“ Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto II skyrius – „Posto uždaviniai“ 4 punkto 4.1 papunktis numato, jog postas įsipareigoja: „*vykdyti Europos Bendrijos muitų politiką, taikant įstatymus ir kitus teisės aktus.*“ Matyti, jog nagrinėjama Panemunės kelio posto nuostata nenumato svarbios nuostatos konstrukcijos: „*už kurių įgyvendinimą atsakingas postas.*“ Tai yra esminis punkto konstrukcijos išpildymas, kuris pabrėžia posto atsakomybę už jo vykdomus uždavinius.

2. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto II skyrius – „Posto uždaviniai“ 4 punkto 4.2 papunktis numato rinkliavų rinkimo klausimą, kuriuo įsipareigoja: „*rinkti Europos Bendrijos maitus už prekes importuojamas iš trečiųjų šalių ar eksportuojamas į trečiąsias šalis.*“ Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto II skyrius – „Posto uždaviniai“ nenumato šio konkretaus uždavinio, todėl manytina, jog tokia nuostata turėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

3. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto II skyrius – „Posto uždaviniai“ 4 punkto 4.3 papunktis numato papildomą rinkliavų rinkimo klausimą, kuriuo įsipareigoja: „*rinkti nacionalinius akcizus ir PVM už prekes iš trečiųjų šalių.*“ Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto II skyrius – „Posto uždaviniai“ nenumato šio konkretaus uždavinio, todėl manytina, jog tokia nuostata turėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

4. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto II skyrius – „Posto uždaviniai“ 4 punkto 4.4 papunktis numato licencijavimų ir kvotų taikymo režimo klausimą, kuriuo įsipareigoja: „*taikyti Europos Bendrijos ir nacionalinius licencijų ir kvotų režimus.*“ Klaipėdos

teritorinės muitinės Panemunės kelio posto II skyriaus – „Posto uždaviniai“ nenumato šio konkretaus uždavinio, todėl manytina, jog tokia nuostata turėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

5. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto II skyriaus – „Posto uždaviniai“ 4 punkto 4.5 papunktis numato gyvūnų sveikatos apsaugos standartų laikymosi klausimą, kuriuo įsipareigoja: *„užtikrinti Europos Bendrijos gyvūnų sveikatos ir augalų apsaugos standartų laikymąsi.“* Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto II skyriaus – „Posto uždaviniai“ nenumato šio konkretaus uždavinio, todėl manytina, jog tokia nuostata turėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

6. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto II skyriaus – „Posto uždaviniai“ 4 punkto 4.8 papunktis numato darbo veiklos ir jo vykdymo kontrolės tikrinimo klausimą, kuriuo įsipareigoja: *„organizuoti posto teritorijoje veikiančių muitinio tikrinimo vietų darbą bei vykdyti jų veiklos kontrolę.“* Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto II skyriaus – „Posto uždaviniai“ nenumato šio konkretaus uždavinio, todėl manytina, jog tokia nuostata turėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

III skyriaus – „Posto funkcijos“:

1. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8 punkto 8.1 papunktis numato priežiūros priemonių tikrinimo ir įforminimo klausimą. Vadovaujantis šiuo papunkčiu postas *„taiko posto kompetencijai priskirtas muitinės priežiūros priemonės, vykdo juridinių ir fizinių asmenų automobilių, geležinkelio transportu gabenamų prekių bei pašto siuntų muitinį tikrinimą bei įforminimą.“* Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto II skyriaus – „Posto uždaviniai“ 5 punkto 5.1 papunktis numato tokią formuluotę: *„taiko posto kompetencijai priskirtas muitinės priežiūros priemonės – vykdo ūkio subjektų ir fizinių asmenų automobilių transportu gabenamų prekių muitinį tikrinimą bei įforminimą.“* Matyti, skirtingas postų funkcijų ir uždavinių turinio reglamentavimas.

2. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8 punkto 8.2 papunktis numato rinkliavų rinkimo klausimą. Vadovaujantis šiuo papunkčiu postas *„apskaičiuoja, įregistruoja ir nustatytais atvejais renka importo ir eksporto muitus, kitus mokesčius, valstybės nustatytas rinkliavas, priima mokėjimus už muitinės teikiamas paslaugas.“* Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto II skyriaus – „Posto uždaviniai“ 5 punkto 5.3 papunktis numato tokią formuluotę: *„renka importo ir eksporto muitus, kitus mokesčius bei rinkliavas.“* Matyti, kad minima Nidos kelio posto nuostatos konstrukcija neįtraukia esminių rinkliavų rinkimo sąlygų, kaip importo ir eksporto muitų apskaičiavimą bei įregistravimą, bei atsisako įsipareigojimo rinkti mokesčius už muitinės teikiamas paslaugas. Manytina, jog Nidos kelio posto 5 punkto 5.3 papunktis turėtų būti konkretesnis.

3. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8 punkto 8.4 papunktis numato mokesčių atidėjimo klausimą. Vadovaujantis šiuo papunkčiu postas *„kontroliuoja pateiktų vienkartinį garantijų dydžių atitikimą mokesstinės prievolės dydžiui mokesčių sumokėjimo atidėjimo metu.“* Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ nuostatos nenumato šios konkrečios funkcijos, todėl manytina, jog tokia nuostata turėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

4. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8 punkto 8.5 papunktis numato duomenų šaltinių naudojimosi klausimą. Vadovaujantis šiuo papunkčiu postas *„nustatyta tvarka naudojasi muitinės duomenų bazėmis, tvarko dokumentaciją, duomenų statistinę apskaitą ir nustatyta tvarka teikia ataskaitas muitinės skyriams bei kitoms muitinės įstaigoms.“* Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ nuostatos nenumato šios konkrečios funkcijos, todėl manytina, jog tokia nuostata turėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

5. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8 punkto 8.6 papunktis numato, jog šis postas vykdydamas savo funkcijas *„vykdo prekių ženklų apsaugos priežiūrą, atlieka strateginių prekių įforminimą.“* Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ nuostatos nenumato šios konkrečios funkcijos, todėl manytina, jog tokia nuostata turėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

6. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8 punkto 8.8 papunktis numato konsultavimo galimybės klausimą. Vadovaujantis šiuo papunkčiu postas *„pagal kompetenciją teikia fiziniams ir juridiniams asmenims informaciją apie Lietuvos Respublikos, Europos Sąjungos ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius muitinės veiklą.“* Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ nuostatos nenumato šios funkcijos, todėl manytina, jog tokia nuostata turėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

7. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8 punkto 8.9 papunktis numato muitinės priežiūros klausimą. Vadovaujantis šiuo papunkčiu postas *„vykdo iš Europos Bendrijos eksportuojamų žemės produktų muitinės priežiūrą.“* Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ nuostatos nenumato šios funkcijos, todėl manytina, jog tokia nuostata turėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

8. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8 punkto 8.15 papunktis numato dokumentų tikrinimo ir įforminimo klausimą. Vadovaujantis šiuo papunkčiu postas *„tikrina ir įformina muitiniam tikrinimui pateiktus dokumentus, užtikrina licencijų ir kvotų priežiūros vykdymą.“* Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ nuostatos nenumato šios funkcijos, todėl manytina, jog tokia nuostata turėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

9. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8 punkto 8.16 papunktis numato patikrinimo klausimą. Vadovaujantis šiuo papunkčiu postas *„atlieka prekių fizinių tikrinimą, ima mėginius.“* Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ nuostatos nenumato šios funkcijos, todėl manytina, jog tokia nuostata turėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

10. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ 8 punkto 8.16 papunktis numato prekių sulaikymo klausimą. Vadovaujantis šiuo papunkčiu postas *„teisės aktų nustatyta tvarka sulaiko juridinių ir fizinių asmenų neteisėtai gabenamas prekes.“* Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto III skyriaus – „Posto funkcijos“ nuostatos nenumato šios funkcijos, todėl manytina, jog tokia nuostata turėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

IV skyrius – „Posto teisės“:

1. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto IV skyriaus „Posto teisės“ 9 punkto 9.1 papunktis numato informacijos suteikimo, gavimo bei siūlymo klausimus. Pagal šį papunktį postas turi teisę *„nustatyta tvarka teikti muitinei siūlymus ir gauti iš jos informaciją bei išaiškinimus, kaip taikyti įstatymus ir kitus teisės aktus, už kurių įgyvendinimą atsakingas postas.“* Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto IV skyriaus – „Posto teisės“ nuostatos nenumato šios teisės, todėl manytina, jog tokia nuostata turėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

2. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto IV skyriaus „Posto teisės“ 9 punkto 9.7 papunktis numato siūlymų teikimo klausimą. Pagal šį papunktį postas turi teisę: *„teikti muitinei siūlymus dėl posto pareigūnų tarnybinių nuobaudų bei skatinimų skyrimo, posto materialinės techninės bazės gerinimo, reikiamo darbuotojų skaičiaus užtikrinimo.“* Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto IV skyriaus – „Posto teisės“ nuostatos nenumato šios teisės, todėl manytina, jog tokia nuostata galėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

V skyrius – „Posto darbo organizavimas“:

1. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto V skyriaus – „Posto darbo organizavimas“ 14 punktą numato darbo organizavimo praleidimo vietoje klausimą. Šis punktas nustato, kad: *„Už darbo organizavimą praleidimo vietoje paminos viršininkas skiria atsakingą muitinės pareigūną ir apie tai pažymi Pamainos perdavimo ir pareigūnams išduodamų antspaudų registravimo žurnale.“* Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto V skyriaus – „Posto darbo organizavimas“ nuostatos nenumato šio darbo organizavimo klausimo, todėl manytina, jog tokia nuostata galėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

2. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto V skyriaus – „Posto darbo organizavimas“ 17 punktą numato darbo organizavimo atsakomybės klausimą. Šiame kunte numatyta, kad *„Posto viršininkas atsako už šiais nuostatais postui pavestų uždavinių ir*

funkcijų vykdymą.“ Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto V skyriaus – „Posto darbo organizavimas“ nuostatos nenumato šio darbo organizavimo atsakomybės klausimo, todėl manytina, jog tokia nuostata galėtų būti įtraukta į šio posto nuostatas.

VI skyrius – „Posto struktūra“:

1. Analizuojamo Klaipėdos teritorinės muitinės Panemunės kelio posto VI skyriaus – VI skyrius – „Posto struktūra“ 19 punktą numato pareigūnų darbo etapų klausimą. 19.1 papunktis nustato pirmąjį etapą: „*Dokumentų registracija, transporto priemonių ir jomis gabenamų asmeninių daiktų muitinis tikrinimas, asmenų (keleivių) muitinis tikrinimas.*“ 19.2 papunktis nustato antrąjį etapą: „*Transporto priemonių su prekėmis ir be prekių (toliau - tuščiu) į (iš)važiuojančių į (iš) Lietuvos Respubliką (os), taip pat lengvųjų transporto priemonių, įsigytų Lietuvos Respublikos teritorijoje ir už jos ribų, išvažiuojančių iš Lietuvos Respublikos, muitinis tikrinimas bei įforminimas.*“ 19.3 papunktis nustato trečiąjį etapą: „*Transporto priemonių nuodugnesnis tikrinimas, asmenų apžiūra.*“ 19.4 papunktis numato ketvirtąjį etapą: „*Ūkio subjektų ir fizinių asmenų pateiktų prekių, kurios gabenamos ūkio subjektų ir fizinių asmenų automobiliais, geležinkelio transportu, bet nevyksta per valstybės sieną, pašto siuntų muitinis tikrinimas bei įforminimas.*“ Klaipėdos teritorinės muitinės Nidos kelio posto VI skyrius – „Posto struktūra“ nuostatos apskritai nenumato pareigūnų darbo etapų klausimų, todėl manytina, jog, atsižvelgiant į posto specifiką, toks skirstymas turėtų būti ir šio posto nuostatose.

1 lentelė. Sulaikytų transporto priemonių transportavimo ir pasaugos paslaugos viešieji pirkimai ir gretutiniai įvykiai (CD)

